

OBAVIJEŠTENOST

Na prošlogodišnjoj je Općoj skupštini u Istanbulu IFLA ponovno potaknula pitanje slobodnog izražavanja misli i važnosti, koju to temeljno ljudsko pravo ima ili može imati za knjižničare. O toj se temi u međunarodnim knjižničarskim krugovima prvi put raspravljalo na Općoj skupštini u Parizu 1989. godine, kad je deklarativno prihvaćen članak 19 Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima. U članku 19 govori se o tome da svaki pojedinac ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja i s tim povezano pravo da traži, prima i širi obavijesti i ideje. U svom je uvodnom izlaganju na skupštini u Istanbulu, predsjednik IFLAe rekao i to, da još nije jasno što će za IFLAin praktičan rad značiti načelno zalaganje za članak 19. Zato je osnovana radna skupina, koja bi do iduće skupštine u kolovozu 1996. morala sastaviti nacrt teksta u kojem bi se oblikovalo stajalište IFLAe u odnosu na osiguranje prava na slobodno izražavanje i prava na primanje i širenje obavijesti. Očekuje se da će konačna verzija teksta biti predložena međunarodnoj knjižničarskoj javnosti na skupštini u Kopenhagenu 1997.

No što za naše knjižničare znači ili bi moglo značiti pravo na traženje, primanje i širenje obavijesti? Potrebno je najprije odgovoriti zašto se slobodan pristup obavijestima, barem u zapadnom svijetu, smatra toliko važnim za svakog pojedinca. Na Zapadu se vjeruje da obaviještenost pomaže u prosuđivanju i odlučivanju u obitelji, na radnom mjestu i posvuda gdje se pojedinac kreće i djeluje. Samo dobro obaviješten pojedinac može aktivno sudjelovati u poboljšanju vlastite okoline, a time neposredno i cijeloga društva. Obaviještenost je preduvjet djelovanja. Osoba koja želi djelovati mora to činiti

s punom odgovornošću, a njezino djelovanje mora biti utemeljeno na pouzdanim i provjerenim činjenicama.

Izražavanje misli također je djelovanje. Riječi potiču, izazivaju, požuruju, usporuju, vrijeđaju, ranjavaju, smiruju i pomažu. Onaj tko želi slobodno govoriti, mora govoriti oprezno i odgovorno. Mora govoriti razložno, a govor mu mora biti utemeljen na činjenicama, što znači da mora biti dobro obaviješten. Sloboda izražavanja misli zajamčena je u nas Ustavom. Ustav Republike Hrvatske u čl. 38 izrijekom navodi: "Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli". Dalje se kaže da sloboda izražavanja misli obuhvaća slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje ustanova javnog priopćavanja. Moguće je, dakle, slobodno govoriti, pisati, objavljivati. No pojedinac, koji odlučuje javno govoriti ili objavljivati, morao bi biti svjestan odgovornosti za izrečene ili napisane riječi. Sloboda izražavanja misli, kao i svako drugo pravo, nosi sa sobom i odgovornost.

Dužnost je knjižničara pomoći onima koji žele govoriti. Zadaća je struke pružiti osnovne, nepristrane, javno objavljene i zato provjerenе obavijesti te uputiti korisnika na izvore, koje ne poznaje, pa i na one, koje knjižnica nema, ali knjižničar zna za njih. Knjižničar ne odlučuje kome će pružiti obavijesti jer su one načelno pristupačne svima, kao što ne zna ni čemu će prikupljene obavijesti poslužiti; knjižničar pomaže ljudima da budu obaviješteni, ako i kad to žele. Štoviše, knjižničar zna koji potrebni izvori nedostaju, pa može potaknuti i pomoći da se oni izrade i objave.

Pojam obaviještene javnosti u nas je zapravo nov. Po tradiciji, u

našem se dijelu svijeta, važne obavijesti primaju i šire usmeno. Ideja da bi pojedinac trebao, pa i mogao biti obaviješten baš o svemu što ga se tiče, pa i o onome što ga se neposredno ne tiče, ali bi ga moglo zanimati, još nam je strana, upravo kao što nam se čini neobičnom pomisao da je količina obavijesti u proporcionalnom odnosu s kakvoćom društva. Kad pojedinci postanu svijesni da imaju pravo da budu obaviješteni o stvarima svakodnevice, uloga knjižničara postat će značajnijom.

A. Horvat

U ovom broju:

Obaviještenost

Iz rada Društva

Iz regionalnih društava

Vijesti iz EBLIDAE

Međunarodna zbivanja

**Vijeće za knjižnice
Hrvatske**

Iz knjižnica

**Mjesec hrvatske
knjige '95**

Knjižničarsko nazivlje

Mala škola Interneta (2)

**Skupovi, stipendije,
predavanja**

Novi naslovi

IZ RADA DRUŠTVA

Zaključci 2. sjednice Glavnoga odbora održane u Zagrebu, 28. ožujka 1995.

1. Prihvaćen je zapisnik s prve konstituirajuće sjednice Glavnoga odbora, održane u toku 29. skupštine Društva u Bizovačkim toplicama. Zaključci usvojeni na 29. skupštini predstavljaju program rada Društva.
2. Za blagajnika Društva imenuje se Mate Šikić, a za tajnicu Dunja-Marija Gabriel.
3. Regionalna društva neće održati naknadne izborne skupštine, već će produžiti stare mandate i održati izborne skupštine nekoliko mjeseci prije iduće skupštine HBDa. Ista-

NOVOSTI su nastavak
publikacije BILTEN

Ovaj su broj uredili
Aleksandra Horvat
Dubravka Kunštek
Tatjana Nebesny
Zdenka Sviben
Mate Šikić

Glavna urednica
Aleksandra Horvat

Adresa uredništva
HBD, c/o Filozofski fakultet u
Zagrebu, Ivana Lučića 3
10000 Zagreb
tel. 01-6120-217
faks 01-513-834

Za članove HBDa
NOVOSTI su besplatne

Cijena za knjižnice
20 kn

*Adresa za narudžbu društvenih
izdanja*

HBD, Mate Šikić
Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel. 01-446-322

Slog
DENONA d.o.o. – Zagreb
Tisak
KRATIS d.o.o. – Zagreb

knuta je potreba donošenja prijedloga o izmjeni statuta HBDa na idućoj skupštini, koja će se održati 1996. godine.

4. O zatvaranju ogranaka regionalnih društava treba pravovremeno obavijestiti Vijeće za knjižnice Hrvatske.
5. Glavni će odbori regionalnih društava predložiti da dio članarine, koji se plaća HBDu, bude 20,00 kn te će imenovati blagajnike, koji će kontaktirati s blagajnikom HBDa.
6. Nakon prestanka djelovanja dosadašnje Komisije za klasifikaciju izabrani su novi članovi i to: B. Turkulin, J. Petric, M. Softa, D. Stančin-Rošić i D. Štrbac.
7. U skladu s promjenama Zakona o upravljanju ustanovama u kulturi, u kojemu se predviđa 11 članova Vijeća za knjižnice, umjesto dosadašnjih 9, HBD predlaže još dva člana i to: D. Kunštek i I. Pehara.
8. Potvrđene su glavne urednice: *Novosti A. Horvat, Vjesnika bibliotekara Hrvatske D. Sečić i Izdanja HBDa T. Nebesny.*
9. Od Ministarstva znanosti tražit će se popis inozemne znanstvene periodike, koju Ministarstvo financira znanstvenim knjižnicama, kako bi se postigla transparentnost i bolje korištenje postojećih knjižničnih fondova.
10. Tema iduće skupštine bit će 'Permanentno obrazovanje'.
11. Regionalna će se društva pravovremeno obavještavati o postojećim seminarima i svim oblicima izobrazbe, koji se održavaju u NSB.
12. Za obnovu fonda Narodne i univerzitetske biblioteke u Sarajevu osnovat će se sakupljački centri u Splitu, Rijeci i Osijeku.

3. sjednica Glavnoga odbora

3. sjednica Glavnoga odbora održana je 10. studenoga 1995. Istaknuta je potreba izrade centralnog kataloga periodike u NSK. Rok za dostavu primjedbi na "Nacrt Zakona o knjižničarstvu" produžen je do 30. studenog 1995. Primljene primjedbe prosljeđit će se Radnoj grupi za izradu Zakona, koju je imenovalo Vijeće

za knjižnice Hrvatske na svojoj zadnjoj sjednici u ožujku 1995. Odlučeno je da se Društvo obrati Vijeću Europe s molbom za financijsku i organizacijsku pomoć za održavanje skupa o zakonima u knjižničarstvu. Primljena su izvješća sudionika na Općoj skupštini IFLAe u Istanbulu, Skupštini Zveze slovenskih knjižničara održane 1995. na Bledu, posjetima knjižnicama u Petrinji i Glini, sudjelovanju na proslavi 150. godišnjice knjižnice u Krapini, Skupštini Društva bibliotekara Slavonski Brod te o sudjelovanju na brojnim priredbama održanim u sklopu Mjeseca hrvatske knjige '95. Glavni je odbor obaviješten i o donaciji Ministarstva za znanost i razvoj vlade Republike Njemačke za narodne knjižnice u Novskoj, Slavonskom Brodu, Varaždinu, Zadrui i Zagrebu. Predsjednica Stručnog odbora, D. Blažević izvijestila je o problemima u radu stručnih komisija za klasifikaciju i bibliografiju, pa je odlučeno da se organiziraju okrugli stolovi o pitanjima bibliografije i klasifikacije, kao mogući poticaj oživljavanju rada komisija. Drugo savjetovanje o primjeni računala u knjižnicama u RH odgađa se jer još nisu u cijelosti uspostavljene tehnološke mreže, koje su trebale biti temom savjetovanja. Zaključeno je da će se 30. redovna skupština Društva održati u Primoštenu koncem rujna 1996. te da će biti posvećena temi "Knjižničarska struka danas i u budućnosti".

D. Gabriel

■ Na poziv voditeljice Matične službe u Županiji sisačko-moslavačkoj, gospođe Jasne Jednačak, predstavnici Društva posjetili su 15. rujna 1995. knjižnice na nedavno oslobođenim područjima Županije. Društvo su predstavljali predsjednica D. Kunštek, potpredsjednica V. Bošnjak, stručna suradnica za izgradnju knjižnica Matične službe Knjižnica grada Zagreba A. Grošinić, koordinator centralizirane obrade u Knjižnicama grada Zagreba Srna Vuković-Mottl, predavač na studiju bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu u Zagrebu J. Lasić-Lazić te V. Martinović, voditeljica Knjižnice Dubrava. Utisci s puta i preporuke za djelovanje predočeni su u

izvješću, koje je predsjednica HBDa poslala Ministarstvu kulture.

U Petrinji je obilazak počeo posjetom Narodnoj knjižnici u Hrvatskom domu. Goste su primili gospođa Ana Bešlić, pročelnica za kulturu grada Petrinje i ravnatelj Hrvatskog doma gospodin Zvonko Martinović. U knjižnici je zaposlena jedna bibliotekarka. Zasad je uređen i otvoren samo odjel za djecu. Potrebno je obaviti reviziju fonda, a na prvi se pogled čini da hrvatska literatura nije uništena. U referentnoj je zbirci npr., bila izložena Hrvatska enciklopedija.

U knjižnici Pedagoške akademije nema knjižničara, prostorije knjižnice jako prokišnjavaju, što se rješava podmetanjem latora, dok je sam knjižni fond u velikom neredu. U referentni je fond ubačeno podosta propagandne literature s upravo neshvatljivim porukama mržnje i netrpeljivosti. Preporuka je uprave Društva da se ta građa ne uništi, već da se kao izdvojena zbirka pohrani u NSB. Zgradu treba popraviti i zaposliti stručno obrazovanog bibliotekara.

Knjižnica Prve osnovne škole u Petrinji bila je jedna od oglednih osnovnoškolskih knjižnica u Hrvatskoj. Uz klasični knjižni fond, knjižnica je posjedovala bogatu zbirku audiovizualne građe i odgovarajuću tehničku opremu, koja je omogućavala kvalitetno korištenje i popunjavanje zbirke. Građa i oprema djelomično su oštećeni, a djelomično otuđeni. Knjižnica bi trebala zaposliti bibliotekara, do-

biti pomoć u popunjavanju knjižnog fonda i AV građe i opreme.

Narodna knjižnica u Glini smještena je u prostorijama Spomen doma. U knjižnici vlada nered i nema bibliotekara. Prilikom odlaska iz Gline bivši su stanovnici razbili sve pristupačne staklene površine, pa tako i cijelu jednu ostakljenu stranu knjižnice. U Knjižnici, kao uostalom i u ostalim knjižnicama na oslobodenom području, nema izdanja hrvatskih izdavača posljednjih pet do šest godina. Sve su posjećene knjižnice dobile na dar nova izdanja beletristike i stručne literature, prikupljena u Društvu bibliotekara Zagreb i Knjižnicama grada Zagreba, u vrijednosti od oko 5.000 kn.

D. Kunštek

■ Gospođa Janet Crayne, knjižničarka u knjižnici Sveučilišta u Michiganu, obavijestila nas je o duplikatima, koje je njezina knjižnica izdvojila i želi ih poslati na dar jednoj od postradalih knjižnica u Hrvatskoj. Knjižnica će platiti i prijevozne troškove. Među prikupljenim knjigama nalaze se Klaićeva Povijest Hrvata te prva četiri sveska Hrvatske enciklopedije iz 1941-1944. U svom pismu Društvu gospođa Crayne posebno spominje omotnu ilustraciju publikacije *Wounded Libraries in Croatia* na kojoj je prikazan prostrijeljeni primjerak Klaićeve publikacije, pa zaključujemo da je i objavljivanje naše publikacije pomoglo u odlučivanju da se daruju

knjige jednoj hrvatskoj knjižnici. Na sjednici Izvršnoga odbora Društva, održanoj 4. siječnja 1996., odlučeno je da se darovane knjige upute Narodnoj knjižnici i čitaonici u Vinkovcima.

Ur.

■ U suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom, Hrvatskim leksikografskim zavodom "Miroslav Krleža", Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti i Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Sekcija za bibliografsku kontrolu Hrvatskoga bibliotekarskog društva priprema znanstveni skup pod naslovom *Normizacija osobnih imena u knjižničarstvu i leksikografiji*. Skup će se održati u Zagrebu, u prostorijama nove NSK 9. i 10. svibnja 1996. Pokrovitelj je skupa Ministarstvo znanosti i tehnologije. Programski odbor u sastavu: akademik S. Babić, D. Blažević, dr. I. Gostl, dr. A. Horvat, I. Kosić, dr. I. Mihel, akademik M. Muguš, dr. J. Stipanov i dr. A. Stipčević pozvao je šesnaest uglednih znanstvenika da održe predavanje, a ostali zainteresirani mogu prijaviti referat do 15. siječnja 1996. Kotizacija za sudjelovanje na skupu iznosi 150 kn, a uključuje i primjerak zbornika s tiskanim cjelovitim tekstovima predavanja.

Zainteresirani za daljnje obavijesti i prijave mogu se obratiti Dunji Gabriel, tajnici Društva, na tel. 01-446-322 ili tel./faks 01-425-277.

MREŽA NARODNIH KNJIŽNICA U HRVATSKOJ: OSNOVNA POLAZIŠTA I KRITERIJI

U organizaciji Sekcije za upravljanje u knjižnicama i informacijsku tehnologiju u Zagrebu je nakon dužih priprema 14. veljače 1995. održan okrugli stol na temu *Mreža narodnih knjižnica u Hrvatskoj: osnovna polazišta i kriteriji*.

Pozdravne govore uputili su sudionicima u ime Hrvatskoga bibliotekarskog društva mr. Dubravka Kunštek, u ime Vijeća za knjižnice Hrvatske prof. dr. Aleksandar Stipčević, gospođa Ankica Janković, savjetnica u Ministarstvu kulture, a ravnateljica Knjižnice grada Zagreba gospođa Anka Katić-Crnković pozdravila je prisutne u ime KGZ-a i Gradske knjižnice koja je ugostila organi-

zatore i sudionike skupa. Skup je pozdravio i kolega Fahrudin Kalendar iz Narodne i univerzitetske biblioteke u Sarajevu.

Rasprava je započela iznošenjem zakonskih mogućnosti za udruživanje ravnatelja gradskih knjižnica kao jednim od načina za poboljšanje stanja u narodnom knjižničarstvu u Hrvatskoj. Izvješće o zakonskim mogućnostima udruživanja podnijela je gospođa Sonja Rakić-Radigović, interpretirajući Zakon o ustanovama (NN 76/93, čl.70). U diskusiji su sudjelovali: D. Katalenac, S. Rakić-Radigović, A. Katić-Crnković, T. Aparac-Gazivoda, I. Pehar, G. Zagorac i M. Šegota-Novak. Zaklju-

čeno je da Inicijativni odbor (I. Pehar, N. Gomerčić, M. Iličić, D. Katalenac, I. Vuković i A. Katić-Crnković) na temelju diskusije i očekivanih zakonskih propisa izradi prijedlog daljnjeg djelovanja.

U nastavku uslijedila je rasprava oko temeljnog dokumenta koji je izradila radna skupina Komisije za upravljanje u knjižnicama pri HBDu u sastavu: T. Aparac-Gazivoda, N. Gomerčić, D. Sečić i J. Stipanov. Dokument nosi naslov: *Osnovna polazišta i kriteriji za ustroj mreže narodnih knjižnica u Hrvatskoj*.

Diskusija M. Šegote-Novak temeljila se na prikazu upravno-pravne nefunkcionalnosti knjižni-

ca u prstenu općine Rijeka. U svom izlaganju M. Šegota-Novak založila se za nastavak rada matičnih službi u kojima su stručne poslove obavljali profesionalci. Daljnji tijek diskusije pokazao je da postoji nesrazmjer između matičnih službi i broja županija, a ostalo je i otvoreno pitanje tko će donijeti odluku o tome koja je knjižnica središnja u županiji i tko će financirati matične službe.

U diskusiji su sudjelovali: D. Sečić, J. Bešlić, Ž. Baršić-Schneider, N. Eleta, G. Zagorac i M. Šegota-Novak.

Mišljenje Đ. Mesić bilo je da *Polazišta* ne nude prava rješenja i da bi skup trebao donijeti prijedloge najprihvatljivijeg sustava dok se ne riješi pravna regulativa. I. Peić založio se da 5.000 stanovnika u općini valja prihvatiti kao temeljni kvantitativni kriterij za osnutak knjižnice koja bi gravitirala gradskom središtu u sklopu županije. Drži da ne treba cijepati mrežu, već je sustavno dalje izgrađivati. U diskusiji o razvoju i nadzoru J. Stipanov se založio za osnivanje Knjižničarskog instituta. Kao savjetodavno tijelo za ukupno knjižničarstvo u Hrvatskoj Institut bi razvoj podignuo na višu razinu. Mišljenje je N. Gomerčić bilo da u središnjim knjižnicama i dalje treba funkcionirati matična služba. T. Živković očekivao je da će skup dati odgovor na pitanje kakva mreža narodnih knjižnica treba Hrvatskoj, pa bespotrebno smatra razgovore o stanju kakvo je bilo ili kakvo jest.

Nakon kratkog odmora diskusija se povela oko Zakona o knjižničarstvu o čemu je izvijestila M. Fruk, savjetnica u Ministarstvu kulture. Zakon je u pripremi i još se može djelovati putem prijedloga prije prvog čitanja na Saboru koje je planirano za početak srpnja.

Pitanje financiranja je ključno, rekla je M. Bajt, i predložila da se donesu zaključci koji bi se prosljedili Vijeću za knjižnice i time olakšali i ubrzali donošenje odgovarajućih zakonskih rješenja.

M. Šegota-Novak predložila je da se dalje radi po fazama, što znači: prvo, donošenje jedinstvenih kriterija aklamacijom na okruglom stolu i drugo, da se dalje postupa prema prijedlogu M. Bajt.

Radi kratkog roka u kojemu se još može djelovati na iznalaženju rješenja za uključivanje knjižnica u županijske proračune, B. Solina zatražila je da se hitno sastane Vijeće za knjižnice.

Sudionici okruglog stola usuglasili su se da:

- treba podržati Vijeće za knjižnice Hrvatske u njegovoj odluci da izradi osnove za plan dugoročnog razvoja knjižničarstva u Hrvatskoj, što ne bi smjela biti prepreka da Vijeće donese privremeno rješenje o mreži matičnih knjižnica u Hrvatskoj (vezano uz narodno i školsko knjižničarstvo) kako bi se županijskim uredima za kulturu podastro dokument na osnovi kojega bi se iz proračuna mogla izdvajati sredstva za rad narodnih knjižnica;
- uz prijedloge koje će Udruga ravnatelja uputiti Vijeću za knjižnice, treba ubrzati donošenje knjižničarskog zakona i iznalaženje odgovarajućih, dodatnih izvora financiranja.

T. Aparac-Gazivoda

Ovogodišnja 30. skupština Društva održat će se u Primostenu u rujnu 1996. i bit će posvećena temi: *Knjižničarska struka danas i u budućnosti*. Tako je odlučeno na 3. sjednici Glavnoga odbora Društva, u studenome 1995. Imenovanje Programskog odbora i pripremu skupštine preuzela je Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje. Imenovan je Programski odbor u sastavu: T. Aparac-Gazivoda, D. Kunštek, A. Malnar, D. Stančin-Rošić i M. Šegota-Novak. Uvodna će izlaganja u stručnom dijelu skupštine biti posvećena školovanju knjižničarskog osoblja u svijetu i u Hrvatskoj, odnosu knjižničarske struke i društvene zajednice te stalnom stručnom obrazovanju i usavršavanju. Prijave za izlaganje primaju se do 15. veljače 1996. u Društvu.

IZ REGIONALNIH DRUŠTAVA

DB Bjelovar

Društvo bibliotekara Bjelovar, koje okuplja osamdesetak članova iz različitih vrsta knjižnica u Bjelovarsko-bilogorskoj, Koprivničko-križevačkoj županiji te dijelu Požeško-slavonske i Virovitičko-podravске županije, održalo je 10. ožujka 1995. godine svoju 12. godišnju skupštinu u Daruvaru. Domaćin je bila Pučka knjižnica i čitaonica u Daruvaru, a pokrovitelj Gradsko poglavarstvo Grada Daruvara. Skup, na kojemu je bilo

nazočno oko 70 članova i gostiju, pozdravili su predsjednica Društva, gospođa Vesna Brozović, gospođa Ivan Cegledi, gradonačelnik i Zdenko Satrapa, predsjednik Gradskog vijeća Daruvara i mr. Dubravka Kunštek, predsjednica HBDa. Na skupu su govorili i gospođa Margot Močan, ravnateljica daruvarske knjižnice te gospodin Vladimir Brabec, voditelj i predsjedavajući skupa. Stručna su predavanja održali: dr. Aleksandar Stipčević, koji je govorio o svo-

joj knjizi "Savršeni cenzor" i mr. Dijana Sabolović-Krajina, koja je izvijestila o stručnom skupu Europskog ogranka Međunarodne čitateljske udruge, održanom u Španjolskoj u siječnju/veljači 1995. Tajnik Društva gospodin Ilija Pejić predao je izvještaj o radu Društva u 1994. i naznačio aktivnosti u 1995. Članovi Društva govorili su o skupovima kojima su prisustvovali u toku 1994. odnosno o radu Društvenih tijela u kojima su sudjelovali. Na kraju sku-

pa razvila se rasprava i pokazalo se da kolege knjižničare posebno zanima kad će biti imenovane matične službe u županijskim knjižnicama. Predsjednik Vijeća za knjižnice, dr. A. Stipčević, uvjario je prisutne da će se to imenovanje uskoro obaviti.

I. Pejić

DB Dubrovnik

Kolegica Zorka Paradžik iz Društva bibliotekara Dubrovnik javila nam je o plemenitoj gesti američkih studenata našega porijekla, koji su reagirali na letak "Pomozite knjižnicama u Hrvatskoj", koji je Društvo objavilo u prosincu 1992. i poslalo na razne adrese ustanova i pojedinaca u svijetu. Na zadnjoj su stranici letka bile objavljene adrese regionalnih bibliotekarskih društava, kojima se mogla poslati pomoć. Takav su letak dobili i studenti Škole za bibliotekarstvo i informacijsku znanost na Državnom sveučilištu u San Joseu u Kaliforniji. Nensi Brailo, studentica na posljediplomskom studiju u San Joseu, inače rodom iz Dubrovnika, prijavila je magistarski rad naslovljen "Hrvatske knjižnice u ratu 1991: ubojstvo knjiga". Prikupljajući građu za svoju je temu zainteresirala i kolege iz studentskog udruženja, pa su izradili majicu, na kojoj je preslikan poziv našega Društva za pomoć knjižnicama, s nazivima i adresama bibliotekarskih društava, a na prednjoj je strani otisnut zemljovid Hrvatske. Prodajom majica studenti su prikupili 150\$, koje su, zajedno s pismom u kojemu izvješćuju o svojoj plemenitoj akciji, uputili Društvu bibliotekara Dubrovnik

Pred samo zaključenje ovoga broja dobili smo od kolega iz DB Dubrovnik obavijest o daljnjoj sudbini darovanoga novca.

DB Dubrovnik odlučilo je darovani novac utrošiti na kupnju knjiga za dvije osnovne škole u Čilipima i Slanome. Za osnovnu školu u Čilipima kupljena je "Velika dječja ilustrirana enciklopedija" Mozaik knjige iz Zagreba. Uoči Božića posjetilo je izaslanstvo DB Dubrovnik školu i predalo Enciklopediju kao božićni poklon. Škola u Čilipima bila je spaljena u ratu, sad je već obnovljena i prikuplja knjige za svoju buduću knjižnicu. Predstavnici Društva tom su prigodom posjetili i školu i

knjižnicu u Cavtatu, koje su također bile potpuno opljačkane i devastirane. Uvjeti u kojima djeluje ova školska knjižnica i danas su veoma loši. 15. siječnja 1996. posjetili su predstavnici Društva osnovnu školu u Slanome. Ovo najveće naselje Dubrovačkog primorja pretrpilo je, kao što je poznato, ogromna ratna razaranja (70% spaljenog stambenog fonda) te se polako oporavlja i obnavlja. Obnovljena je i osnovna škola, koja je bila potpuno razorena. Gospođa Dolores Masle-Aleksić, donedavno pedagog u Školi, a danas voditeljica Dječjeg odjela Narodne knjižnice u Dubrovniku i Marica Šapro-Ficović, predsjednica Društva Dubrovnik posjetile su Školu i ravnatelju Škole, gospodinu Mirku Zvono, predale poklon – "Ilustriranu Bibliju za mlade". Razgovaralo se o potrebama školske knjižnice, ali i o mogućem otvaranju mjesne narodne knjižnice. Zanimanje da se otvori narodna knjižnica u Slanome, ne bi trebalo čuditi, kad se zna da je baš u tom mjestu bila osnovana pučka čitaonica još 1905. godine. Za knjižnicom postoji velika potreba jer na čitavom području od Dubrovnika do Trpnja na samom vrhu poluotoka Pelješca nema nijedne knjižnice, pa niti ogranka.

M. Šapro-Ficović

DB Istre

U Puli je 16. prosinca 1994. godine obilježena 125. obljetnica osnutka Hrvatske čitaonice i 37 godina rada Gradske knjižnice i čitaonice. Proslava je započela otkrivanjem spomen-ploče na zgradi u Grubišinoj ulici br. 3, u kojoj je Čitaonica imala svoje sjedište od 1891. do 1898. godine. Spomen-ploču je otkrio gradonačelnik Pule dr. Igor Štoković. Obilježavanje godišnjice nastavljeno je održavanjem znanstvenoga skupa, koji su organizirali Društvo bibliotekara Istre i Gradska knjižnica i čitaonica Pula, pod pokroviteljstvom Grada i Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Priopćenja su na skupu iznijeli: dr. Miroslav Bertoša (Pula u osponu: demografija, politika, kultura i multikultura u ratnoj luci 50-ih, 60-ih i 70-ih godina 19. stoljeća), mr. Nevio Šetić (Politička i državotvorna misao istarskih Hrvata), Ivan Grah (Svećenstvo pulštine i buđenje narodne svijesti), dr. Josip Bratulić (Kulturno djelovanje istarskih hrvatskih pisaca u drugoj polovici

19. stoljeća), Bruno Dobrić (Društvo "Čitaonica" u Puli) i Nela Načinović (Gradska čitaonica danas). Svečano je zatvaranje skupa bilo obilježeno i pjesničkom riječju članova Društva hrvatskih književnika iz Pule. Svoje su stihove kazivali Tomislav Milohanić, Boris Miletić, Miroslav Sinčić, Zdenka Višković-Vukić i Antun Milovan.

N. Načinović

DB Rjeka

Redovna skupština Društva

Društvo bibliotekara Rijeka održalo je 9. lipnja 1995. godine Redovnu skupštinu na kojoj je razmatralo rad Društva između dvije skupštine (1994.-1995.), te realizaciju plana i programa rada za 1995. godinu. U proteklom razdoblju Društvo je registrirano po novom ustrojstvu, organiziran je jednodnevni posjet Senju u povodu obilježavanja 500. obljetnice Senjskoga glagoljskog misala, održana je Izvanredna skupština 14. prosinca 1994. godine, na kojoj su se riješili neki organizacijski problemi i obavijestilo članstvo o 29. skupštini HBDa u Bizovačkim toplicama. Božićnim domjenkom za sve članove svečano je otvorena Društvu dodijeljena poslovna prostorija u središtu grada. Bilo je još manjih aktivnosti, a neke su zbog nedostatka financijskih sredstava odgođene.

Menadžment u knjižnicama

U okviru stručnog dijela Redovne skupštine Društva na temu Menadžment u knjižnicama održali su predavanja dr. J. Stipanov (NSB) i M. Šegota-Novak (Gradska biblioteka Rijeka).

Dr. Stipanov u svojem je predavanju izdvojio ključne odrednice te vrlo zanimljive, ali u nas još nedovoljno istražene i u knjižničnom poslovanju primijenjene teme. Pisanih dokumenata o menadžmentu u našim knjižnicama gotovo i nema, a tek prije dvije godine osnovana je u HBDu Komisija za upravljanje knjižnicama. Ono što određuje menadžment u knjižnicama vrlo je specifično, istaknuo je dr. Stipanov. Upravljanje u knjižnicama cjelovit je proces s elementima kao što su organizacija, financiranje, osoblje, informacije. Upravljanje je podložno promjenama uvjetovanim vanjskim čimbenicima u društvu, koji mogu biti tehnološke, ekonomske i političke prirode. Tri su elementa

bitna pri definiranju menadžmenta u knjižnicama: ciklus upravljanja, ljudska dimenzija i upravljanje kao trajan i stalan proces koji obuhvaća pet temeljnih radnji (postavljanje cilja i zadataka, organizaciju posla, motivaciju ljudi, mjerenje i kontrolu uspjeha i brigu o ljudima i razvoju). Menadžment ili upravljanje knjižnicama realizacija je plana i programa donošenjem pravih odluka i izborom bolje alternative kojom će se doći do cilja. Dominantna je uloga menadžera, koji sve to povezuje u skladnu cjelinu.

M. Šegota-Novak prišla je ovom temi iznoseći neka vlastita iskustva. Definirala je menadžment kao inteligentno reagiranje na promjene, ističući planiranje, organizaciju, rukovođenje i kontrolu te nužnost višesmjernje komunikacije, suradnje i maksimalne koordinacije rada. Posebno je to važno u knjižničarstvu, gdje se prije svega traži znanje i iskustvo, interpersonalno komuniciranje, upravljačke sposobnosti, samostalan i kreativan rad i poznavanje naravi posla.

Iz diskusije ističemo mišljenje da se knjižnice moraju prilagoditi promjenama u društvu i informaciju smatrati robom koja na tržištu ima svoju cijenu i razviti propagandu i dokazati da su knjižnice ne samo potrebne, već da mogu postići sve postavljene ciljeve i zadatke dobrom organizacijom, komunikacijom i međusobnom suradnjom svih knjižničnih djelatnika.

CARNet i Internet u knjižnicama

Stručni seminar o mogućnostima korištenja CARNeta i Interneta u knjižničnom poslovanju održan je za članove Društva 8. lipnja 1995. godine. Predavač je bila dipl. ing. Jadranka Stojanovski, informatičar-specijalist iz Knjižnice Instituta "Ruđer Bošković" u Zagrebu.

Izobrazba djelatnika u knjižnicama o načinu rada i korištenja ovih informacijsko-komunikacijskih mreža i uključivanje u elektronski svijet informacija bio je osnovni cilj ovoga seminara. Prisutni su najprije upoznali osnovne značajke CARNeta, zatim topologiju, protokole i faze izgradnje te na kraju mogućnosti i način uključivanja na CARNet. Prikazane su osnovne osobine Interneta, a na primjerima je pokazano kako se informacije mogu pronaći na mreži i koristiti u knjižničnom po-

slovanju. J. Stojanovski se osvrnula i na projekt Ministarstva znanosti i tehnologije "Sustav znanstvenih informacija Republike Hrvatske", na kojemu se radi već dvije godine, a čiji je cilj povezivanje svih knjižnica radi omogućavanja pristupa bazama podataka, izobrazba knjižničara za rad s računalima i mrežama i osiguravanje maksimalne dostupnosti informacija korisnicima. Predviđa se organiziranje višednevnog tečaja o CARNetu i Internetu, na kojemu bi se knjižničari osposobili za uporabu ovih informacijsko-komunikacijskih mreža.

Posjet knjižnici Samostana Košljun i Biblioteci Dinka Vitezića u Vrbniku

Društvo je 17. lipnja 1995. organiziralo posjet Samostanu Košljun na Košljunu. Samostan ima izuzetno bogatu knjižnicu koja predstavlja važnu spomeničku zbirku. Fond s oko 30.000 svezaka knjiga vrlo je vrijedan, sadrži 94 inkunabule, raritete i stare rukopise. Uz knjižnicu i crkvu, članovi su razgledali i vrlo vrijedne muzejske zbirke (osobito je bogata numizmatička zbirka) i botanički vrt s preko 380 različitih vrsta stabala i oko 150 vrsta gljiva.

Nakon Košljuna članovi su posjetili i Biblioteku Dinka Vitezića u Vrbniku. Ta je spomenička zbirka, u vrijeme kad je poklonjena gradu Vrbniku, brojila oko 15.000 svezaka knjiga, među kojima i ima i vrlo vrijednih na glagoljici, ali je danas taj broj znatno smanjen (oko 10.000 svezaka). Bogata ostavština dr. Dinka Vitezića ponos je grada Vrbnika, uređena je i uredno smještena u ambijentu koji odiše duhom prošlosti i hrvatske kulturne baštine. Za članove Društva bilo je to ugodno jednodnevno upoznavanje s kulturnom baštinom zavičaja, ali i prilika za međusobno druženje.

V. Lulić

DB Slavonije i Baranje

Društvo bibliotekara Slavonije i Baranje organiziralo je stručni posjet Austrijskoj nacionalnoj knjižnici u Beču od 3. do 7. svibnja 1995. U Beč je putovalo 35 bibliotekara iz Osijeka, Našica, Požege, Vinkovaca, Donjeg Miholjca i Orahovice; bile su, dakle, zastupljene gotovo sve knjižnice s područja koje obuhvaća naše Društvo. Stručni je posjet bio vrlo

zanimljiv i koristan. Članovi Društva primljeni su srdačno i omogućeno im je da razgledaju sve knjižnične odjele, pa su tako imali priliku vidjeti zbirke tiskopisa, rukopisa i inkunabula te karata, zatim glazbenu zbirku, zbirku papirusa i zbirku portreta/arhiv slika. Posjetili su i Međunarodni esperanto muzej, Austrijski arhiv literature, Institut za restauraciju te odjele za obradu i evidenciju knjiga. Nakon posjeta odjelima Knjižnice održan je razgovor s austrijskim kolegama, u kojemu su naši bibliotekari postavili velik broj pitanja o problemima i o načinu njihova rješavanja te o unapređivanju poslovanja.

K. Ivčić

DB Slavonski Brod

Društvo bibliotekara Slavonski Brod održalo je 26. rujna 1995. godine svoju izbornu skupštinu, koja je u nastavku imala i svečani karakter. Društvo je, naime, ove godine obilježilo 20. obljetnicu svoga osnutka i djelovanja na području bivše općine Slavonski Brod, dok odnedavno pokriva cjelokupno područje Županije brodsko-posavske.

U referatu koji je podnijela tajnica Društva Vesna Udovičić, istaknuto je da je Društvo organiziralo stručna predavanja, seminare i savjetovanja, te sudjelovalo u pripremi i ostvarivanju znanstvenih skupova, kulturnih manifestacija i obilježavanju značajnih događaja i ličnosti iz hrvatske kulturne povijesti. Organizirana su 42 predavanja, 35 seminara i pet savjetovanja, na kojima su predavači bili poznati stručnjaci hrvatskoga knjižničarstva. Većini stručnih skupova, uz slavonskobrodske knjižničare, prisustvovali su i knjižničari s područja Pleternice, Nove Gradiške, Županje i Bosanskog Broda.

Društvo je dalo osobit prinos animaciji slavonskobrodske i šire javnosti u akciji prikupljanja sredstava za izgradnju nove zgrade NSB u Zagrebu, a u danima koji su prethodili žestokom granatiranju Broda, članovi su Društva spašavali vrijedne fondove svojih knjižnica, sklanjajući ih na sigurnija mjesta izvan dometa neprijateljskih granata. Spašeni su tako, uz pomoć i drugih kulturnih djelatnika i knjižni fondovi spomeničkih knjižnica: Knjižnice i arhiva obitelji Brlić i Knjižnice Franjevačkog samostana u Slavanskom

Brodu. Zbog teških oštećenja Gradske knjižnice njeni djelatnici morali su organizirati svoj rad s korisnicima na drugim lokacijama - najprije u kući obitelji Vrkljan u Podvinju, a potom u Gimnaziji "Matija Mesić", te odnedavno i u prostoru bivše Carinske ispostave u Slavskom Brodu. Sve je to vrijeme Društvo različitim oblicima komunikacija i promidžbenih aktivnosti poticalo nadležne čimbenike u zemlji i humanitarne udruge u inozemstvu da na odgovarajući način pomognu obnovu Broda i Nove Gradiške i njihovih knjižnica.

Skupštini Društva prisustvovali su mr. D. Kunštek, predsjednica HBDA, M. Šikić, blagajnik i A. Grošinić, stručna suradnica u Knjižnicama grada Zagreba. Gosti su slavskobrodске knjižničare obavijestili o aktivnostima HBDA i organiziranju Mjeseca hrvatske knjige '95. U pratnji ravnateljice, gospođe Branke Soline, koja je nedavno nominirana za nagradu za hrabrost (Paul Howard Courage Award), gosti su razgledali zgradu stradale Gradske knjižnice, čija će obnova i uređenje uskoro započeti.

Skupštini su prisustvovali i dr. K. Ivić, predsjednica Društva bibliotekara Slavonije i Baranje i potpredsjednica HBDA te predstavnic gradske i županijske uprave.

U izbornom dijelu Skupštine dosadašnja predsjednica Društva R. Junačko i blagajnik N. Lakić, podnijeli su izvješće o radu i financijskom poslovanju u proteklom razdoblju. Izabran je novi Glavni i Nadzorni odbor u sastavu: Lj. Crnogorac, M. Čučković, R. Junačko, P. Kekez, B. Solina, J. Štos i V. Udovičić (Glavni odbor) i M. Mjaza, M. Matasović i J. Dorić

(Nadzorni odbor). Usvojen je program i financijski plan Društva za naredno razdoblje.

N. Lakić

■ Slavskobrodski knjižničari posjetili su 29. rujna 1995. gradove Knin i Drniš, gdje su s kulturnim i javnim poslenicima razgovarali o obnovi i normalizaciji života u ovim sredinama. Povjereniku grada Knina, gospodinu Petru Pašiću, uručila je B. Solina, ravnateljica Gradske knjižnice u Slavskom Brodu, monografiju Mirka Markovića *Brod*. Posjet razrušenom i opljačkanom Drnišu obilježen je dirljivim susretom s djelatnicima Centra za kulturu, u čijem sastavu djeluju Radio Drniš i Gradska knjižnica. O stradanju Drniša govorio je prof. Ante Vukušić, koji je naglasio da se život u gradu, uz materijalnu i moralnu potporu prijatelja iz cijele Hrvatske, postupno normalizira. Započela je nastava u osnovnoj školi za više od 200 učenika, a uslijedit će i obnova Gradske knjižnice, koja je neposredno prije ovog rata bila jedna od najljepših knjižnica u južnoj Hrvatskoj. Gospođa Solina uručila je prof. Vukušiću poklon paket s vrijednim knjigama za obnovu uništenog knjižnog fonda drniške knjižnice. Pritom je govorila i o ratnim stradanjima Slavnskog Broda, u kojima su uz izgubljene ljudske živote stradale i bile oštećene i škole i kulturne ustanove, a osobito je teško stradala Gradska knjižnica.

N. Lakić

DB Zagreb

Društvo bibliotekara Zagreb organiziralo je u 1995. godini ne-

koliko skupova, stručnih rasprava i obilazaka knjižnica. Javna rasprava o stručnom nazivlju održana je 27. travnja 1995. u sklopu Izvanredne skupštine. (Više pojedinosti vidi u rubrici *Knjižničarsko nazivlje*.) U povodu tridesete godišnjice Saveza slijepih Republike Hrvatske Društvo je organiziralo posjet knjižnici Saveza. Za članove je upriličen i posjet novoj zgradi NSK uz stručno vodstvo zamjenika ravnatelja J. Stipanova. Članovi Izvršnog odbora obišli su knjižnice Sisačko-moslavačke županije, a svoje dojmove i preporuke o reintegraciji u ratu nastradalih knjižnica u Petrinji i Glini u hrvatski knjižnično-informacijski prostor obavijestili su Ministarstvo prosvjete i Vijeće za knjižnice Hrvatske. U povodu svečanog otvorenja Mjeseca hrvatske knjige organiziran je izlet u Čakovec i Međimurje. Članovi su posjetili Knjižnicu i čitaonicu u Čakovcu i razgledali kulturne znamenitosti. U suradnji s Komisijom za školske knjižnice organiziran je okrugli stol o suradnji školskih i narodnih knjižnica. Skupu, čiji je domaćin bila Gimnazija "Lucijan Vranjanin" u Zagrebu, prisustvovalo je 140 sudionika iz cijele Hrvatske. Za sudionike skupa upriličen je posjet Gradskoj knjižnici u novom preuređenom prostoru Starčevićeva doma. Društvo je organiziralo predstavljanje knjige Aleksandra Stipčevića "O savršenom cenzoru", koju je izdao Nakladni zavod MH 1994., i knjiga "Knjižnični katalog i autorstvo" Aleksandre Horvat i "Informacijska služba u knjižnici" Dore Sečić, koje je objavila Naklada Benja iz Rijeke 1995. godine.

V. Bošnjak

VIJESTI IZ EBLIDAE

Iz glasila EBLIDA newsletter br. 1 za ožujak 1995. i br. 2 za lipanj 1995. prenosimo izbor članaka.

EU AUTORSKO PRAVO

Presuda u slučaju Texaco

Prizivni je sud u SAD presudio 28. listopada 1994. godine u slučaju Texaco da plaćanje naknade komercijalnim ili istraživačkim poduzećima za fotokopiranje čla-

naka (uključivši "Bilješke" i "Pisma čitalaca") iz STM Journals za potrebe njihovih namještenika, nije pravično korištenje. Nakladnici STMa drže da je ova presuda izvanredno važna za stvaranje jasnog pravnog temelja u američ-

kom i međunarodnom pravu. Prema STMu ona je temelj za legalizaciju plaćanja nadoknade za kopiranje koja obavljaju poduzeća. To vrijedi podjednako za kopiranje tiskane i elektroničke građe.

Australijski sud o fotokopiranju za potrebe nastave

Jedan je australijski sud odbio tužbu nakladnika i Copyright Agency Ltd. protiv Tehnološkog

sveučilišta u Victoriji, koje je svojim studentima prodavalo zbirke fotokopija kao literaturu uz pojedine predmete. Sveučilište je naplaćivalo samo cijenu kopiranja. Presuda je trebala utvrditi da li je Sveučilište prodajom zarađivalo.

Sud je odlučio da se nije ostvarivao profit i tužba je odbijena. Tužitelji najavljuju žalbu jer tvrde da će presuda nanijeti udarac izdavanju priručnika.

Priopćenje o kulturi

Na sastanku održanom 10. studenoga 1994. ministri kulture EU prihvatili su priopćenje Europske komisije o djelovanju Zajednice na području kulture. Priopćenje odražava novi okvir za kulturne djelatnosti utemeljen nakon prihvaćanja Maastrichtskog sporazuma i ocrta program Kaleidoscope 2000 i Ariane. Ministri su se složili da se primjenjuju načela pomaganja i dopunjavanja te da se posebna pažnja mora posvetiti audiovizualnom sektoru. Europska će komisija uskoro predočiti prijedlog o kulturnom nasljeđu. Komesar Pinheiro je na sastanku naglasio da će se programi proširiti tako da obuhvate zemlje Srednje i Istočne Europe.

Prijevodni 80 književnih djela dobili pomoć zajednice

Osamdeset od 255 projekata odabrano je i dobilo pomoć od ukupno 282.395 ECUa u okviru probnog programa započetog 1990., na zahtjev Vijeća za kulturu. Pomoć se daje za prijevode romana, kratkih priča, kazališnih djela, eseja i poezije, koji bi mogli zanimati široku europsku publiku. Pomoć će biti osigurana i za djela autora iz zemalja koje nisu članice EU, ali su potpisale Europsku kulturnu konvenciju i vezane su uz europsku kulturu. Prvenstvo će imati djela na manje poznatim jezicima. Šest odabranih projekata uređuju se zajednički, kao Europska inicijativa "Le jardin de l' alphabet", niz od dvanaest europskih priča pretežno na manje poznatim jezicima.

Strategija za buduću kulturnu i obrazovnu suradnju sa zemljama Srednje i Istočne Europe

Na sastanku u Essenu Europsko vijeće nije utvrdilo raspored i faze pristupanja Europskoj uniji zemalja Srednje i Istočne Europe, ali je utvrdilo strategiju koja će se

EU KULTURA

provoditi u pripravnoj fazi. Vijeće je kao temeljni cilj postavilo širenje gospodarske i političke suradnje s tim zemljama, ali i razvijanje suradnje na području obrazovanja, kulturnih djelatnosti i rada s mladima. Zemlje su članice utvrdile sljedeće:

- od Europske će se komisije tražiti da identificira sve tekuće i planirane programe Unije i njezinih članica, kao i međunarodnih organizacija sa zemljama Srednje i Istočne Europe na području kulturnih djelatnosti, radi postizanja bolje vidljivosti i usklađenosti;
- za te će se zemlje otvoriti i novi, već predočeni ili tek planirani kulturni programi Europske komisije. Odgovarajuće će sudjelovanje biti moguće u skladu s odlukom Vijeća od 27. srpnja 1994.;
- europski i bilateralni ugovori već pružaju širok spektar mogućnosti za utvrđivanje kulturne suradnje, uključujući npr. zaštitu kulturnog i arhitektonskog nasljeđa, izobrazbu, prevođenje književnih djela, zamjenu nekomercijalnih umjetničkih djela, proizvodnju filmova i suradnju u audiovizualnom sektoru;
- potrebno je da se društva u zemljama članicama EU i pridruženim zemljama bolje upoznaju. stoga je potrebno produbiti i proširiti rad na obavješćivanju;
- programi EU Leonardo, Socrates i Youth for Europe moraju se otvoriti za pridružene zemlje na temelju odluke Vijeća od 27. lipnja 1994.;
- od posebne je važnosti bilateralna suradnja u područjima strukturalne reforme obrazovanja za prvo zvanje i izobrazbe za nova zvanja koja traži gospodarski sustav. Nadalje, intenzivirat će se bilateralno promicanje razmjene sveučilišnih studenata i nastavnika, zajednički rad na stvaranju nastavnih programa, ostvari-

vanje suradnje između škola i promicanje učenja europskih jezika.

Radionica Vijeća Europe o reformiranju knjižničnoga zakonodavstva

Vijeće Europe organiziralo je 7. i 8. studenoga 1994. radionicu pod naslovom "Reformiranje knjižničnoga zakonodavstva u Srednjoj Europi: potrebe i očekivanja". Suorganizator je radionice bilo nordijsko vijeće NORDINFO. Ciljevi su stručnoga sastanka bili: izraditi analizu pravnoga stanja narodnih, sveučilišnih i nacionalnih knjižnica u srednjoeuropskim zemljama, prikazati stvarnu situaciju na području pravnih propisa o knjižničarstvu u tri srednjoeuropske zemlje, Poljskoj, Slovačkoj i Sloveniji i djelovati u skladu s preporukama za poboljšanje pravnih propisa. Nekoliko je govornika ukazalo na razlike i sličnosti između knjižničnih sustava u EU i u Srednjoj Europi. Raspravljalo se o tri pojedinačna slučaja:

- stanju u narodnim knjižnicama u Nizozemskoj između 1975. i 1987. i decentralizaciji na mjesnoj i regionalnoj razini;
 - sveučilišnoj politici koja se tiče pravnih propisa o sveučilišnim knjižnicama u Velikoj Britaniji;
 - norveškoj studiji koja je predočila pravne propise o nacionalnim knjižnicama, koji podupiru nacionalni identitet i nacionalnu baštinu.
- Predstavnici Poljske, Slovačke i Slovenije prikazali su svoje knjižnično zakonodavstvo. Zaključeno je među ostalim da je važno:
- surađivati na nacionalnoj i međunarodnoj razini s Vijećem Europe, IFLAom, EBLIDAom, LIBERom, Unescom i Ceni;
 - utemeljiti središnji ured za knjižnični razvoj;
 - organizirati trajno obrazovanje za knjižničare i

- utvrditi što je slobodni pristup.

O knjižničnom će se zakonodavstvu ponovno raspravljati na Knjižničarskoj konferenciji u Beču, 21.-24. lipnja 1995. Slična će se konferencija održati u baltičkim zemljama u toku 1995.

SilverPlatterova Elektronička referentna knjižnica

Nedavno je SilverPlatter razvio program koji omogućuje pristup korisnicima u CD-ROM datobaze umrežene na udaljenosti (WAN). Program, poznat kao Elektronička referentna knjižnica, testiran je prošle godine na Sveučilištu u Gentu u Belgiji i smatra se važnim korakom na području informacijske tehnologije u knjižnicama.

Umreženi CD-ROMovi pristupačni su s više od 400 radnih stanica (DOS, Windows) na kampusu. Uskoro će se taj broj povećati na 2.000 (i za Mac i Unix). Elektronička referentna knjižnica rabi program porabnik/poslužitelj (porabnik je sučelje za pronalaženje, a poslužitelj je pogon za pretraživanje). Izrađena je tako da dopušta istodobno vezanje uz više poslužitelja, što znači da korisnici mogu simultano pretraživati sve poslužitelje, a da ne moraju znati točan smještaj datobaze.

Poslužitelj ima izbore i lako se rabi. Nove se datobaze lako mogu useliti. Namještena Elektronička referentna knjižnica pruža korisnicima jedinstveni popis dostupnih datobaza koje su smještene na jednom ili na više poslužitelja na Sveučilištu. Knjižnica uključuje

je i administrativni DOS paket, koji knjižničarima omogućuje da organiziraju zbirke podataka za skupine različitih potreba. Kako Elektronička referentna knjižnica ne ovisi o mediju, moguće joj je pristupiti i preko tvrdog diska ili Interneta. Kako je rekao jedan knjižničar "Elektronička knjižnica daje studentima slobodu obavljanja bibliografskog istraživanja iz spavaonica, a nastavnicima mogućnost povezivanja s vlastitih radnih stanica u uredima i laboratorijima".

Više je obavijesti moguće dobiti od: SilverPlatter Information Ltd., Mr. Liam Chambers, 10 Barley Mow Passage, Chiswick, London W4 4PH, United Kingdom; faks: +44-81-9955159; Internet: liamc@silverplatter.com

PROJEKTI

WATCH : imenik nositelja autorskih prava

Dugi niz godina nije postojalo kazalo ili imenik nositelja autorskih prava za djela autora koji pišu na engleskom jeziku. Pronalaženje odgovora na pitanje poput "Koga moram kontaktirati da bih dobio dopuštenje za objavljivanje dosad neobjavljenog pisma Ezre Pounda?" trajno je sprečavalo objavljivanje zanimljivih dokumenata. Osnivanje "Pisaca i nositelja njihovih autorskih prava" (WATCH) u Harry Ransom Humanities Research Centre na Sveučilištu Texas, pomoglo je ispravljanju stanja.

Početak ovoga projekta seže u 1993. kad je ovaj centar izradio datobazu nositelja autorskih prava za autore zastupljene u vlastitim zbirkama. Kasnije je Strachey Trust sa Sveučilišta u Readingu počeo financirati mali projekt o književnom autorskom pravu. Te dvije skupine sad surađuju na izradi jedinstvene datobaze nositelja autorskih prava (u početku za djela na engleskom), čiji su radovi pohranjeni u arhivima i odlagalištima rukopisa. Pojedinci popisani u WATCHu naznačili su da su nositelji autorskoga prava za popisanoga autora ili da su njegovi zastupnici i dozvolili su da budu uvršteni u datobazu. Uključeni su i podaci o autorskim pravima koja pripadaju javnosti. WATCH je neprofitna javna služba i bit će vrlo djelotvorna ako je podrže knjižni-

čari, arhivisti i ostali. Postoje vrlo zanimljivi planovi o budućem razvoju projekta, ali oni ovisе o namicanju sredstava. Krajnji je cilj da datobaza bude besplatno dostupna na Internetu. Prikupljanje je podataka počelo u travnju 1994.

Više se obavijesti može dobiti od: David Sutton, University of Reading Library, P.O. Box 223, Whiteknights, Reading, Berkshire, RG6 2AE, UK; E-pošta: D.C. Sutton@reading.ac.uk

EXLIB : istraživački projekt za osobe oštećena vida

Jedan od najneobičajenijih, ali uzbudljivih informatičkih projekata u EU knjižničnom programu u Trećem okvirnom programu (program financiranja istraživačkih projekata koji uključuje i knjižnice) jest EXLIB ili Proširenje europskih knjižničnih sustava za osobe oštećena vida. Neobičan je zato jer su informatički projekti gotovo bez iznimke namijenjeni krajnjim korisnicima koji vide, osim onih koji su usmjereni na pružanje zvučnih obavijesti, kakav je na primjer JUKEBOX. Uzbudljiv je zato jer pružanje usluga slijepima ili osobama oštećena vida ima nisko mjesto na popisu prioriteta istraživača u informacijskim znanostima.

Cilj je projekta učiniti knjižnične usluge, osobito one u narodnim knjižnicama, dostupnima osobama s oštećenim vidom. Na-

mjerava se specificirati niz korisničkih uvjeta i standarda. Procijenjeno je da u zemljama članicama EU (prije pristupanja Austrije, Finske i Švedske) živi 4.000.000 osoba oštećena vida. U Europi je prosječno 1% od svih objavljenih djela dostupno u nekom obliku osobama oštećena vida. Ako se uključuje i potrebe drugih osoba koje imaju poteškoća s čitanjem (npr. disleksične i druge), broj se penje na 20 milijuna takvih osoba u Europi.

Na nedavnoj je konferenciji u Madridu Richard Tucker, direktor EXLIBa, ukazao na nejednakosti u uslugama za slijepe i osobe oštećena vida. Tipkovnica za brajicu, na primjer, košta 20.000 £. Ta nedopustivo visoka cijena nije jedina zapreka s kojom se projekt susreće. Velik je problem i to što se građa za oštećene korisnike katalogizira posebno. To je dodatno financijsko opterećenje u knjižničnim proračunima, koji su i tako ozbiljno ograničeni vladinim redukcijama u svim zemljama. Gu-bitnici su slijepi i osobe oštećena vida koji ne dobivaju građu, ali i knjižnice koje ne mogu pružiti cjelovite usluge.

Gospodin je Tucker naglasio da odgovor na problem očigledno leži u katalogiziranju građe zajedno s ostalom građom. Uz to, a taj je argument iznio i Hubert Vonhoff iz firme Kluwer Datalex, kad se izradi digitalna datoteka, ona se može konvertirati u brajicu, a potom uporabiti za izradu otiska

velikim slovima ili umjetnoga govora koji se bilježi na vrpci. Ili drugim riječima, digitalna obavijest ne zna da li će biti pretvorena u CD-ROM, otisak na papiru ili zvučni tekst.

Dobro opskrbljena zemlja, poput Nizozemske, ima oko 84.500 jedinica (što znači oko 40.000 naslova, ako se uzmu u obzir različiti oblici nekih naslova), namijenjenih oštećenim korisnicima. U zemljama poput Irske i Portugala postotak je puno niži. Dodatna je prednost poboljšanja pristupa oštećenima u tome što se poboljšavaju i službe za one koji vide.

EXLIB nema mogućnosti utjecanja na nacionalne politike, ali bi želio da europski pravni propisi budu nalik onima u Teksasu, gdje, u skladu sa Zakonom o Amerikancima s invaliditetom, nakladnici školskih knjiga moraju građu učiniti dostupnom u digitalnom obliku. Projekt EXLIB ozbiljno se brine i da osobe oštećena vida uživaju besplatan pristup telekomunikacijama, kao što im je to osigurano za poštanske usluge.

Preporuke su projekta EXLIB:

- knjižnični zakoni moraju uključiti minimalnu razinu usluga za osobe s oštećenim vidom
- obvezni primjerak mora uključiti posebne vrste građe
- pravni propisi koji se odnose na autorsko pravo trebaju se pobrinuti da se dopusti konvertiranje elektroničke građe u posebne formate i tako osigura da je mogu rabiti osobe oštećena vida
- knjižnice za slijepe trebaju osigurati upute i savjetodavnu službu za druge knjižnice, npr. u obliku telefonske pomoći
- knjižnične službe za osobe oštećena vida moraju se uklopiti u izobrazbu koju pružaju knjižničarske škole
- zvučna se građa mora zabilježiti u digitalnom obliku.

Sudionici u projektu bili su SVB Amsterdam, Aphelion Management Services iz Belgije, Danska knjižnica za slijepe, Društvo Valentin Haüy iz Francuske i Sveučilište u Bradfordu u Velikoj Britaniji. EXLIB je sad završen i novi je prijedlog za osobe oštećena vida podnesen Četvrtom okvirnom knjižničnom programu Europske komisije (DG XIII).

Daljnje se obavijesti mogu dobiti: Mr. Richard Tucker, Director, SVB, Molenpad 2, 1016 GM Am-

sterdam, The Netherlands; faks: +31-20-6208559.

EARL : pristup na Internet za narodne knjižnice

Kako se nastavlja brzi razvoj informatičkoga društva, narodne knjižnice počinju preispitivati svoju ulogu u društvu i različite zahtjeve koje im postavljaju raznovrsni korisnici. Nedavno započet projekt, nazvan EARL (Electronic Access to Resources in Libraries, tj. Elektronički pristup knjižničnim izvorima), nastao je u Velikoj Britaniji, kao pokušaj osnaživanja profila narodnih knjižnica razvijanjem njihova umrežavanja i pristupa Internetu.

Projekt koordiniraju LASER (the London and South Eastern Library Region) i druge skupine. Pregledane su usluge, tehnička infrastruktura i aplikacijski i komunikacijski programi potrebni za umreženje obavijesti i službi koje pružaju narodne knjižnice i sad se razmatra njihovo postavljanje. Sljedeći je cilj ispitati mogućnost međusobnog povezivanja bibliografskih službi. Projekt neće zanemariti ni promicanje knjižnica i kulturnih i rekreacijskih službi te teži povesti narodne knjižnice u Velikoj Britaniji prema 21. stoljeću.

Obavijesti se mogu dobiti: Frances Hendrix, Director, Laser, Fourth Floor, Gun Court, 70 Wapping Lane, London E1 9RL. Faks: +44-71-7022019; E-pošta: laser@viscount.org.uk

Američka razmjena javnih obavijesti

Američka razmjena javnih obavijesti (American Public Information Exchange : PIE) neprofitna je skupina koja okuplja dobavljače i raspačavatelje obavijesti da služe javnosti koja je sve zatrpanija obavijestima. PIE dobavlja javne obavijesti iz mnogih područja, od knjižničnih kataloga do zdravstva, od okoliša i potrošačkih obavijesti do službenih propisa. Dok samo malen dio američke javnosti ima pristup kućnim računalima, narodne su knjižnice dostupne gotovo svim građanima. Stoga će 15.000 narodnih knjižnica činiti vitalnu sastavnicu mreže. OCLC će osigurati izravan pristup javnim obavijestima za knjižnice. Potrošači će moći pristupiti PIE putem raznih medija: izravnom računalnom vezom, faksom, telefo-

nom, pa čak i interaktivnom televizijom. Pristup će biti omogućen iz knjižnica, sveučilišta, škola, domova, radnih mjesta i prodavaonica. Obavijesti potrošačima bit će dostupne u različitim oblicima: kao publikacije s izravnom vezom, u obliku faksa, kao zvučne publikacije, službe iz datobaza s izravnom vežom, elektroničke poruke, uz pomoć operatora ili putem telekonferencija. PIE očekuje da će cijena biti niska jer će se nuditi širok izbor usluga. Ova je inicijativa dobrodošla jer joj je cilj smanjiti razliku između "bogatih obavijestima" i "siromašnih obavijestima". Očekuje se da će projekt početi djelovati do polovine 1995.

Više je obavijesti moguće dobiti iz Glavnog ureda EBLIDAE.

Francuske razmjene stručnjaka

Bibliothèque publique d'information (BPI) stekla je međunarodni ugled organiziranjem posjeta stručnjaka iz drugih zemalja, ali i zbog novog pristupa međunarodnim vezama. Ciljevi su BPIa prvenstveno usmjereni na izobrazbu poticanjem, promicanjem i razmjenom znanja francuske knjižničarske struke sa stručnjacima iz zemalja u razvoju francuskoga jezičnoga područja i zemalja Istočne Europe.

Dugi niz godina BPI održava bliske i trajne veze s različitim europskim i međunarodnim ustanovama. Jedno je područje suradnje izobrazba knjižničara i međunarodnih informacijskih stručnjaka, koje su u BPI uputili UNESCO ili njihovi poslodavci. Izobrazba je postala redovita djelatnost BPIa, kao sredstvo razmjene znanja i stvaranja važne mreže stručnjaka. Ugošćuju se strani polaznici i šalju se francuski stručnjaci u inozemstvo. BPI ne ugošćuje početnike u struci, već načelno stručnjake koji imaju nekoliko godina prakse i koji vladaju francuskim jezikom. Studenti zadnje godine koji dolaze iz europskih knjižničarskih škola koriste vrijeme izobrazbe kao priliku za izvješćivanje o čitanju u Francuskoj. Izobrazba traje najmanje mjesec dana, mora udovoljiti točno utvrđenom zahtjevu te završiti izvještajem koji se objavljuje u stručnom glasilu. Primjer: u 1994. BPI je primila 18 polaznika iz 10 različitih zemalja. Glavni su sudionici u ovoj suradnji s BPI Britanski savjet, UNESCO, Deutsches Bibliotheksinsti-

tut u Berlinu, Knjižnica za stranu literaturu u Moskvi, Slovačko ministarstvo kulture, s kojima su, prije dosta vremena, potpisani ugovori o razmjeni na temelju reciprociteta.

Važno je pitanje za BPI i realizacija projekta školovanja za struku za osoblje francuskih kulturnih instituta u inozemstvu i trajno slanje stručnjaka u strane knjižnice. Mreže koje se bave različitim djelatnostima usklađuju djelovanje, kako bi se izbjeglo rasipanje sredstava.

BPI je samo jedna od francuskih knjižnica koja organizira izobrazbu. Fédération Française de Coopération entre les Bibliothèques (FFCB) utvrdila je da 75% njenih članica sudjeluje u međunarodnoj suradnji na području čitanja. Gotovo 43% tih organizacija sudjeluje i u školovanju za struku, a među njima je najviše knjižnica. Ova djelatnost obično ide zajedno sa zamjenom i poklonima knjiga. Neka stručna udruženja, poput Francuskog bibliotekarskog društva, Knjižnica bez granica i Radost kroz knjige, organiziraju zamjene. Državna tijela također razvijaju ovu djelatnost, npr. Ministarstvo kulture, Direkcija za knjige i čitanje, Direkcija za međunarodne i europske poslove, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo suradnje, Ministarstvo za nacionalno obrazovanje itd. Zemlje kojima se šalju knjige uglav-

nom su istočno-europske i afričke zemlje te zemlje Jugoistočne Azije u kojima se govori francuski.

Više je obavijesti moguće dobiti: Mrs. Souad Hubert, BPI, Relations internationales, Centre Georges Pompidou, 19 Rue Beaubourg, 75197 Paris cedex 04, France

■ Iz EBLIDAE smo primili posebnu obavijest o sastanku knjižničara i nakladnika iz zemalja EU, koji su se dogovarali o modelu ugovora o pravu uporabe elektroničkih dokumenata. Prenosimo je s manjim kraćenjima.

Sastanak nakladnika i knjižničara organizirala je EBLIDA u Amsterdamu 10. srpnja 1995., u okviru Programa europskih korisnika autorskoga prava (European Copyright User Platform), čiji je pokrovitelj Europska komisija. Sastanku su prisustvovali predstavnici nacionalnih, narodnih i visokoškolskih knjižnica i Europske komisije, a od nakladnika International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers, Federation of European Publishers, Blackwell Science Ltd., Academic Press Ltd., Kluwer Academic Publishers, Elsevier Science i Chadwyck-Healey Ltd. Predsjedao je Ross Shimmom, predsjednik EBLIDAE.

Program je pokrenut s ciljem da se knjižničari i informacijski stručnjaci upoznaju s autorskim pravom, da utvrde probleme koji

se javljaju pri umnožavanju elektroničkih tekstova i da se dogovore s nakladnicima o mogućim rješenjima. U 14 zemalja EU održane su radionice na kojima se sudionike upoznao s pitanjima vezanima uz autorsko pravo. Na sastanku su knjižničari izrazili mišljenje da bi korištenje građe u knjižnici trebalo biti besplatno, a dostavu dokumenata trebali bi nadoknaditi vanjski korisnici, ali tako da se uzima, u obzir načelo pravičnoga korištenja. Autorsko pravo štiti prava nositelja, ali ne bi smjelo ometati tehnički razvitak niti pristup obavijestima. Predstavnici nakladnika sudjelovat će u izradi modela ugovora koji bi se sklapao između nakladnika i pojedinih korisničkih skupina, među kojima su i knjižničari. Prema tom bi ugovoru nakladnici elektroničke dokumente dostavljali izravno korisnicima, što isključuje međuknjižničnu dostavu elektroničkih dokumenata. EBLIDA će organizirati još jedan sastanak, a konačan će izvještaj o Programu biti dostupan u rujnu 1995.

■ Od 1. travnja 1996. Glavni ured EBLIDAE nalazi se na novoj adresi u Kraljevskoj knjižnici Alberta I. u Bruxellesu. Voditelji EBLIDAE vjeruju da će Ured biti djelotvorniji jer će moći odmah reagirati na zbivanja u Europskom parlamentu i Europskoj komisiji.

Izabrala i prevela A. Horvat

VIJEĆE ZA KNJIŽNICE HRVATSKE

Osma sjednica Vijeća (prva u 1995. godini) održana je 27. ožujka 1995. Raspravljalo se o pripremanju novoga zakona o knjižničarstvu, pa je imenovana radna grupa koja bi trebala pomoći pri izradi prednacrtu zakona. U radnu su grupu predloženi: T. Aparac-Gazivoda, M. Bajt, V. Erl, A. Horvat i J. Stipanov. Saslušana je obavijest zamjenika ravnatelja NSBa, J. Stipanova o napredovanju radova na novoj zgradi Biblioteke, koja je pred završetkom. Zaključeno je da će se održati posebna sjednica Vijeća posvećena preseljenju, radu i funkcioniranju knjižnice u novoj zgradi. Saslušana

na je i obavijest o utemeljenju Udruge (ravnatelja) gradskih knjižnica u Republici Hrvatskoj. Na temelju novoga teritorijalnog ustrojstva Republike Hrvatske doneseno je Rješenje o utvrđivanju mreže matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, pa će funkciju županijske matičnosti za narodne i školske knjižnice obavljati devetnaest županijskih knjižnica umjesto sadašnjih jedanaest regionalnih. Tom odlukom prestaje vrijediti Rješenje o utvrđivanju mreže matičnih biblioteka u Hrvatskoj iz 1986. godine u dijelu koji se odnosi na narodne i školske knjižnice.

Raspravljano je o zaključcima Komisije za školske knjižnice HBDa i dana puna podrška obrazloženoj potrebi za savjetnikom za školske knjižnice u Ministarstvu prosvjete i športa, koje je, nakon diobe Ministarstva prosvjete i kulture, nadležno za školske knjižnice. Predloženo je da se uputi molba Školskom vijeću da podrži školske knjižnice u tim nastojanjima.

Potvrđena je odluka Komisije za priznavanje viših zvanja da se u zvanje višeg bibliotekara izaberu: Davorica Bastić, Veronika Čelić-Tica, Nataša Dragojević, Anica Grošinić i Zorka Paradžik.

Imenovane su tri središnje knjižnice za manjinske nacionalne i etničke zajednice, i to za Albance, Rusine i Ukrajinke i Slovence, koji sada, uz Čehe, Mađare

i Talijane, imaju svoje središnje knjižnice u Republici Hrvatskoj.

U Komisiju za polaganje stručnih ispita imenovana je mr. Dušica Stančin-Rošić, a novi je

član Vijeća za knjižnice postala mr. Jelka Petrak, kao predstavnik Sveučilišta u Zagrebu.

V. Čanjevac

MEĐUNARODNA ZBIVANJA

Opća skupština IFLAe u Istanbulu

Godišnji sastanak Vijeća i 61. opća skupština IFLAe održani su od 20. do 26. kolovoza 1995. u Istanbulu. Skupštinu je organiziralo Ministarstvo kulture Republike Turske. Prisustvovalo je 2.390 delegata iz 135 zemalja, a iz Hrvatske ih je, zahvaljujući pomoći Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti i Gradskog sekretarijata za prosvjetu i kulturu te Instituta Otvoreno društvo, bilo prisutno sedam.

Skupština je bila posvećena *Knjižnicama budućnosti*, a posebna je pažnja bila usmjerena na ulogu informacijske tehnologije u preustrojavanju knjižnica, kooperativne nacionalne i međunarodne obavijesne mreže, stvaranje i razvitak digitalnih knjižnica, pitanje postizanja ravnoteže između osiguranja pristupa obavijestima i posjedovanja građe, ulogu knjižnica u obrazovanju korisnika te stručnu komunikaciju. Govorilo se i o daljnjem razvitku međunarodnih programa Opći prijenos obavijesti (UDT Core Programme), Napredak knjižničarstva u Trećem svijetu (ALF), koji je usvojen 1990. i ima posebnu podršku nordijskih zemalja, Opća dostupnost publikacija (UAP), čiji je pokrovitelj Britanska knjižnica, Zaštita i očuvanje (PAC), koji vodi Nacionalna knjižnica Francuske te Opća bibliografska kontrola (UBCIM), čije je sjedište u Njemačkoj knjižnici. IFLA će i dalje surađivati s UNESCOm na programu "Pamćenje svijeta", koji je posvećen zaštiti i očuvanju svjetskoga kulturnog naslijeđa.

Razrada stručnih standarda, utvrđivanje promjena u odnosima između autora, nakladnika, raspacavatelja i knjižničara i pravno ustrojavanje tih odnosa, uloga koju knjižnice mogu ili trebaju imati u osiguranju ljudskih prava, a naročito slobode izražavanja, bile su

različite i vrlo zanimljive teme o kojima se raspravljalo tijekom zasjedanja Skupštine. Održano je više radionica u organizaciji pojedinih stručnih tijela IFLAe. Svaki je sudionik Skupštine mogao posjetiti tri istanbulske knjižnice prema svom izboru. Predstavnik turske vlade i Ministarstva kulture priredili su niz primanja za sudionike, što je olakšalo uspostavljanje kontakata među stručnjacima. Svi su referati, kao i sam tijek odvijanja Skupštine bili dostupni na Internetu, što znači da se skupštini moglo prisustvovati i s različitih mjesta u svijetu.

Skupština je usvojila tri rezolucije. Prva, koju je predložilo Rusko knjižničarsko društvo, kojemu su se pridružile i druge organizacije i pojedinci, govori o razaranju Čečenske nacionalne knjižnice i predlaže da se potakne njezina obnova. U drugoj su rezoluciji turski kolege predložili da se obilježi jedan dan u godini kao Međunarodni dan knjižnica i obavijesti. Skandinavski su knjižničari i britansko Knjižničarsko društvo predložili na usvajanje treću rezoluciju, u kojoj se osuđuje ograničavanje prava na slobodno izražavanje i pozivaju vlade svih zemalja da osiguraju to pravo i neometani tijek obavijesti u svojim zemljama. Prihvaćajući rezoluciju, Skupština je izrazila ozbiljnu zabrinutost nad očitim ograničavanjem prava na slobodno izražavanje misli i slobodan protok obavijesti u mnogim dijelovima svijeta i povećan broj fizičkih napada na pisce, novinare, urednike i nakladnike. Odgovornima je označila vlade, skupine i stranke koje zastupaju ekstremna politička i vjerska stajališta. Skupština smatra svako ograničavanje prava na obavijest i slobodnu raspravu ozbiljnim krnjenjem prava knjižnica i knjižničara da služe potrebama i interesima svojih korisnika. Zato je osnovala posebnu ad hoc skupinu (Committee on Ac-

cess to Information and Freedom of Expression) stručnjaka iz tridesetak zemalja, koji će za iduću skupštinu u Pekingu pripremiti nacrt dokumenta u kojemu bi trebalo biti jasno izraženo stajalište IFLAe prema slobodi izražavanja misli i slobodnom pristupu obavijestima uopće.

Uvodno je predavanje na plenarnom dijelu Skupštine održao predsjednik Međunarodne federacije Robert Wedgeworth. Predsjednik je ocrtao glavna pitanja s kojima je u ovom času svjetska knjižničarska zajednica sučeljena: radikalne promjene u odnosima između autora, nakladnika, raspacavatelja i knjižnica, koje značajno mijenjaju ili će uskoro promijeniti poslovanje knjižnica, promjene u načinima nabave novih vrsta građe, nesigurnost, koju autori i znanstvenici osjećaju prema novoj informacijskoj tehnologiji, a posebno i prema knjižnicama, jer još nisu jasno utvrđeni načini prijenosa i porabe izvornih radova na digitalnom mediju i pravična naknada za porabu. IFLA je, rekao je njezin predsjednik, u posljednjih nekoliko godina prolazila kroz teško razdoblje, jer se velik broj njezinih članica u srednjoj i istočnoj Europi našao u gospodarskim teškoćama, koje je izazvala tranzicija. IFLA, dakle, prilagođava svoje ciljeve i programe novom društvenom poretku.

Na plenarnoj je skupštini vrlo zanimljivo predavanje održala Christine Borgman iz SAD, pod nazivom: *Da li će buduća informacijska infrastruktura biti knjižnica budućnosti?* : primjer Srednje i Istočne Europe. C. Borgman iznijela je istraživanja koje je početkom 90-ih godina provela u zemljama Srednje i Istočne Europe, pa i u Hrvatskoj. Gost na plenarnoj skupštini bila je i Frances D'Souza, izvršni direktor Međunarodnog središta za borbu protiv cenzure, koja je održala predavanje pod na-

slovom IFLA i slobodno izražavaju nje misli.

Novosti na području bibliografske kontrole odnose se najprije na dovršenje nacrtu dokumenta *Revision of Names of Persons*, čije se izdavanje predviđa u 1996. godini. U dokument su uvršteni i podaci o hrvatskim imenima. U Sekciji za katalogizaciju izrađena je i tijekom rada Skupštine i prihvaćena *Studija o zadaćama bibliografskih zapisa* i predložen je tekst preradenoga izdanja *ISBD(CF)*a. U toku je rad na pripremi novoga izdanja IFLAina priručnika *Anonimni klasi*ci.

Na sastanku Sekcije za klasifikaciju i indeksiranje prihvaćen je nacrt teksta *Requirements for an UNIMARC Format for Classification Data*. Predviđa se da će tekst biti poslan knjižničarskim društvima i ustanovama da ga komentiraju i dostave svoje primjedbe. M. I. Lopes iz Portugala prikazala je završni međunarodni dokument o temeljnim načelima jezika predmetnih odrednica. I Hrvatska će morati odlučiti želi li prihvatiti taj novi međunarodni standard.

U sklopu rada na Programu UDT održana je radionica na temu *Internet i World Wide Web*. Prikazan je povijesni razvoj i pregled Interneta, demonstrirana je uporaba Gophera i plovidbe WWWom, opisan je način organiziranja i postavljanja WWWa. Na sljedećoj će se skupštini u Pekingu 1996. godine pokušati donijeti dokumenti o porabi Interneta u knjižnicama i izobrazbi knjižničara za njegovu porabu.

Na sastanku Sekcije za rijetke knjige i rukopise govorio je Hans-Peter Geh o povijesti knjige u Njemačkoj od 1450. do 1900., a Richard Landon iz Kanade prikazao je projekte iz povijesti knjige na engleskom jezičnom području. Henry Snyder iz SAD održao je zanimljivo predavanje pod naslovom *Omogućavanje pristupa zbirkama starih knjiga i rukopisa i službe u razdoblju promjena: elektronska revolucija*. Predavanje je za nas bilo posebno zanimljivo jer je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici pokrenut projekt obrade starih knjiga, koji je dio europskog projekta stvaranja baze podataka o ručno tiskanim knjigama od početka tiskarstva do 1830., koji vodi CERL (Konzorcij europskih znanstvenih knjižnica).

Na sastanku Stalnog odbora za UNIMARC naša je predstavница M. Willer izvijestila članove o radu na

projektu CoBRA ProLib/UNIMARC za staru knjigu. Prikazala je i novu verziju *Smjernice za uporabu UNIMARCa za stare knjige*, koju je izradila u suradnji s T. Katić iz NSB. Na sastanku su razmotrena još dva teksta o primjeni UNIMARCa: *Smjernice za publikacije u više svezaka* i *Smjernice za uporabu UNIMARCa za računalne datoteke*.

U toku Skupštine održana je i 22. sjednica Konferencije ravnatelja nacionalnih knjižnica. Teme su bile: nacionalne bibliografije, pristup elektroničkim javnim katalogima nacionalnih knjižnica, obvezni primjerak elektroničkih publikacija, uloga nacionalnih knjižnica u obavjesnim nadprometnicama, utemeljenje službe "listserv" za ravnatelje nacionalnih knjižnica, uporaba kupona za međuknjižničnu posudbu, odnosi s javnošću i marketing.

Odsjek za javne knjižnice raspravljao je o strategiji za ostvarivanje ciljeva postavljenih u UNESCOovom Manifestu za narodne knjižnice. Održani su referati o Internetu u narodnim knjižnicama i izazovu koji svjetska mreža i koncept virtualne knjižnice postavlja ju pred knjižničare.

Na okruglom stolu o pokretnim knjižnicama, raspravu je pokrenulo predavanje N. Jagelj o pokretnim knjižnicama u Sloveniji. Postavilo se, naime, pitanje trebaju li pokretne knjižnice biti jeftina i jednostavna središta opismenjanja ili težiti da postanu moderna multimedijiska središta.

Na sekciji za školske knjižnice predstavljen je projekt mreže školskih knjižnica u Turskoj, govoreno je o obrazovanju školskih knjižničara, o školskoj knjižnici kao oruđu za oblikovanje obavijesti za građane u 2.000 godini te o ključnoj ulozi školskog ravnatelja u poboljšanju kakvoće školskog sustava i knjižnice.

Okrugli stol za novine dovršio je rad na izradi *Smjernica za mikrofilmiranje novina u knjižnicama radi zaštite*.

Naše su predstavnice M. Willer i T. Aparac-Gazivoda sudjelovale u radu Stalnog odbora za UNIMARC i Stalnog odbora za obrazovanje i izobrazbu, čije su redovne članice.

Prema izvješćima T. Aparac-Gazivoda, A. Horvat, J. Lovrinčević, D. Sečić, M. Šegota-Novak i M. Willer pripremila A. Horvat

■ Na 61. kongresu IFLAe, održanom u Istanbulu 1995. godine, za predsjednika je ponovno izabran

Robert Wedgworth, profesor na Sveučilištu Illinois u Urbana-Champaign. Profesor Wedgworth na ovoj je dužnosti od 1991., otkad se i članstvo IFLAe polako, ali stalno povećava. U rujnu 1995. u Međunarodnu je federaciju bilo učlanjeno 1460 članova iz 139 zemalja. Ciljeve Federacije definirao je Robert Wedgworth na sljedeći način: pomoći zajednici koju čini Međunarodna federacija da održi korak s razvitkom u području novih tehnologija i informatizacije i sukladno promjenama mijenjati i njenu ulogu, pretvoriti Međunarodnu federaciju u međunarodno tijelo koje će štiti slobodu izražavanja i opći pristup obavijestima i konačno, pomoći Međunarodnoj federaciji da poveća mogućnosti manje privilegiranih knjižničarskih zajednica osnivanjem odgovarajućih mehanizama koji bi omogućili da te zajednice same sebi pomognu.

Članovi Izvršnog odbora Međunarodne federacije jesu:

Warren Horton (Australija), blagajnik

Marta Terry (Kuba), prvi potpredsjednik

Ekaterina Genieva (Rusija), drugi potpredsjednik

Sun Beixin (Kina)

Robert Stueart (SAD),

Sally McCallum (SAD), predsjednica Stručnoga odbora, ex officio

Christine Deschamps (Francuska)

Borge Sorensen (Danska)

Članovi Stručnoga odbora Međunarodne federacije jesu:

Sally McCallum (SAD)

John Willems (Južna Afrika)

Ed Valauskas (SAD)

Sissel Nilsen (Norveška)

Ross Bourne (Velika Britanija)

Marjorie Bloss (SAD)

Ralph Manning (Kanada)

Steffen Rückl (Njemačka)

A.P. Gahar (Indija)

■ András Riedlmayer, knjižničar Sveučilišta u Harvardu, održao je na Općoj skupštini IFLAe u Istanbulu, u okviru Sekcije za knjižnice s područja umjetnosti, predavanje pod naslovom: *Knjižnice se ne pale: međunarodno knjižničarstvo i obnova razorenoga naslijeđa Bosne i Hercegovine*. Iz vrlo dokumentiranoga članka, u kojemu se govori o gubicima vrijednih knjižničnih i arhivskih zbirki, prenosi-mo dio u kojemu se pokušava objasniti zašto su relevantne kulturne i druge ustanove u svijetu

reagirale tako polako i nespremno na užasna i očigledna uništavanja kulturnoga naslijeđa. Tekst je relevantan i za ratnu situaciju u Hrvatskoj.

"Ono što je u velikoj mjeri nedostajalo, osim simbolički, bio je organizirani odgovor profesionalne knjižničarske zajednice. Američko knjižničarsko društvo, na sastanku u Denveru, 1993., službeno je reagiralo objavljivanjem pažljivo sročene izjave, u kojoj se osuđuje gubitak pristupa obavijestima za narode bivše Jugoslavije. Ta je izjava izglasana usprkos usmenim prigovorima nekih članova, koji su smatrali da Američko knjižničarsko društvo mora izbjegavati uplitanje u 'političke' stvari. Cjeloviti je tekst izjave poslan na službene adrese, uključivši Bijelu kuću i UN, ali je odlučeno da joj se ne daje širi publicitet. Nešto kasnije, iste godine, na skupštini u Barceloni, IFLA je usvojila sličnu rezoluciju u kojoj se ne ukazuje na počinioca i ne spominju imena.

Rasprave u Denveru i Barceloni odražavaju žalosnu smetenost. Paljenje knjižnica i arhiva ne može se tumačiti kao puki izraz jednostranih stavova u političkoj raspravi. Isto tako, ono nije samo jedna od žalosnih ratnih nesreća. Ono je zločin protiv čovječanstva i povreda međunarodnih zakona i konvencija. Konvencije uključuju Atensku povelju iz 1931., Hašku konvenciju o zaštiti kulturnog naslijeđa u oružanom sukobu iz 1954., Venecijansku povelju iz 1964. i Protokole I i II iz 1977., koji su dodani Ženevskim konvencijama iz 1949. Sve je te konvencije ratificirala vlada bivše Jugoslavije i one zakonski obvezuju zemlje nasljednice."

Opća skupština IFLAe u Peking

Međunarodna federacija bibliotekarskih društava i ustanova održat će svoju 62. opću skupštinu u Pekingu od 25. do 31. kolovoza 1996. Tema je skupštine: *Izazov promjena: knjižnice i gospodarski razvitak*, a podteme su: knjižnice kao prilazi obavijestima, trajno obrazovanje knjižničara u promijenjenom okolišu, zajedničko iskorištavanje izvora na mjesnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, utvrđivanje korisničkih potreba, opskrbivanje korisnika obavijestima, umrežavanje i dostava dokumenata, knjižnica kao

ključ za iskorištavanje gospodarskih izvora, problemi i rješenja za financiranje knjižničnih i obavijestnih službi te uloga knjižnica u zemljama u razvitku.

Sekcije i okrugli stolovi najavili su da će baviti sljedećim temama:

Sekcija za nabavu i zamjenu - *Promijenjeno poslovanje u nabavi*

Sekcija za umjetničke knjižnice - *Kineske knjižnice i zbirke u Kini i izvan Kine*

Sekcija za audiovizualnu građu - *AV i viševersna građa u knjižnicama s kineskog i međunarodnog stajališta*

Sekcija za bibliografiju - *Pregledne datoteke i rad na njihovom stvaranju*

Sekcija za biološke i medicinske knjižnice - *Susret Istoka i Zapada u medicinskom knjižničarstvu*

Sekcija za katalogizaciju - *Kooperativni kataložni projekti: gospodarski probici u zajedničkom korištenju izvora*

Sekcija za dječje knjižnice - *Dječje knjižnice u Kini i potreba za čitanjem u kineske djece*

Sekcija za klasifikaciju i predmetno označavanje - sudionici iz Kine i Njemačke govorit će o DDK, nacionalnim problemima i međunarodnoj suradnji u klasifikaciji i suvremenim klasifikacijskim sustavima i tezaurusima u Kini

Sekcija za zaštitu - *Očuvanje dokumentarnog naslijeđa Azije i Pacifičkoga područja: istočni i zapadni pristup*

Sekcija za dostavu dokumenata i međuknjižničnu posudbu - *Pitanja autorskoga prava u dostavi dokumenata i međuknjižničnoj posudbi*

Sekcija za zemljopisne knjižnice - *Zemljopisne knjižnice u gospodarskom razvitku*

Sekcija za službene publikacije i vladine informacije - *Pristup dokumentaciji o ljudskim pravima*

Sekcija za knjižnice za slijepe - *Nacionalne strategije za knjižnične službe za slijepe i osobe oštećena vida*

Sekcija za knjižnice za posebne skupine osoba - *Izazov promjena: promicanje čitanja za posebne skupine korisnika*. Bit će predočena četiri referata o zatvorskim knjižnicama, bolničkim knjižnicama, govornim knjigama za gluhe i knjigama za lako čitanje.

Sekcija za knjižnične zgrade i opremu - *Knjižnične zgrade u Kini*. Referati se odnose na suvremenu kinesku arhitekturu, Nacionalnu

knjižnicu u Kini i narodnu knjižnicu u Šangaju

Okrugli stol za povijest knjižnica - *Povijest knjižnica i knjižničarstva na Dalekom istoku u 20. stoljeću*. Govorit će se o povijesti i naravi knjižničarstva u Južnoj Koreji od 1945. do 1972., razvitku narodnih knjižnica u Japanu od 60-ih godina i uništenju kineskog nacionalnog blaga tijekom opsade Pekinga 1900.

Sekcija za teoriju i znanstveni rad bavit će se bibliometrijskim studijama u Kini, suvremenim istraživanjem o digitalnim knjižnicama u Japanu i znanstvenom istraživanju kao temelju za razvitak knjižničnih normi

Okrugli stol za upravljanje knjižnicama - *Financiranje knjižničnih službi: promjene u pristupu*

Okrugli stol za vođenje knjižničarskih društava - *Kako razviti rad društva*

Okrugli stol za novine - *Azijske novine*

Sekcija za parlamentarne knjižnice - *Regionalna i opća suradnja među parlamentarnim knjižnicama: desetogodišnji pogled unaprijed*

Sekcija za narodne knjižnice - *Narodne knjižnice i gospodarske promjene*

Predviđena su tri referata: kineski predavač govorit će o utemeljenju i razvitku suvremene mreže šangajskih narodnih knjižnica, predavač iz Singapura izvjestit će o singapurskim knjižnicama, a nizozemski će sudionik govoriti o knjižnicama i gospodarskom razvitku.

Sekcija za rijetkosti i rukopise - *Zbirke i pristup azijskim rijetkim knjigama i rukopisima*

Sekcija za školske knjižnice - *Suradnja i planiranje s učiteljima*

Sekcija za znanstvene i tehnološke knjižnice - *Poslovanje s prirodnoznanstvenim i tehničkim časopisima u vremenu promjena*

Sekcija za društvene knjižnice - *Utjecaj nove tehnologije na knjižnice društvenih znanosti*

Sekcija za statistiku - *Primjena statistike u knjižničnom poslovanju*

Okrugli stol za izobrazbu korisnika - *Informacijska pismenost*

Sekcija za sveučilišne i opće-znanstvene knjižnice - *Autorsko pravo i pravična poraba u električnoj obavijestnoj dobi*

■ Kotizacija za sudionike iznosi 350\$. Pojediniosti i novosti o skupštini bit će dostupne do početka

održavanja skupštine, i tijekom skupštine, na Internetu na adresi: <http://www.nlc-bnc.ca/ifla/conf/ifla62/62intro.htm>

■ S Interneta prenosimo pojediniosti o temama nekih radionica, koje će se održati u sklopu 62. opće skupštine IFLAe u Pekingu. Sve će se radionice održati u četvrtak, 29. kolovoza. Sudionici se moraju unaprijed prijaviti, jer u svakoj pojedinoj radionici može sudjelovati najviše 50 osoba.

Umjetničke knjižnice bavit će se temom: *Plaća ili zarada: besplatne ili naplative usluge*. Obavijesti i prijava: Jan van der Wateren, National Art Library, Victoria and Albert Museum, London SW7 2RL, UK

Sekcija za audiovizualnu i viševrstu građu i Sekcija za čitanje održat će radionicu pod naslovom *Od čitanja AV građe do gledanja knjiga, prema viševrstoj građi*. Obavijesti i prijava: Isabelle Giannattasio, Département de la phonothèque at de l'audiovisual, Bibliothèque nationale de France, 63 bis Boulevard de Brandenbourg, 94854 Ivry sur Seine cedex, France

Sekcija za dječje knjižnice i Sekcija za službe za multikulturalne korisnike zajednički organiziraju radionicu pod naslovom *Pričanje priča*. Obavijesti i prijava: Shirley Fitzgibbons, School of LIS, Indiana University, Bloomington, Indiana 7405, USA

Tema radionice Sekcije za klasifikaciju i indeksiranje jest *Dewey Decimal Classification : 21. izd. i međunarodne perspektive*. Obavijesti i prijava: Donna Duncan, Central Technical Services, McGill University Libraries, 3459 McTavish Street, Montréal, Québec, Canada H3A 1Y1

Sekcija za dostavu dokumenata i međuknjižničnu posudbu održat će radionicu posvećenu *Naplatti za dostavu dokumenata i međuknjižničnu posudbu*. Obavijesti i prijava: Heinz Fuchs, Niedersächsische Staats-u. Universitätsbibliothek, Platz der Göttinger Sieben 1, D-37073 Göttingen, Deutschland

Tema radionice posvećene izobrazbi i obrazovanju bit će *Obrazovanje za knjižničare i informacijske stručnjake u Kini*. Obavijesti i prijava: Steffen Rückl, Information, Humboldt-Universität zu Berlin, Dorotheenstrasse 26, D-10099, Berlin, Deutschland

Zajednička radionica Sekcije za vladine knjižnice i Programa ALP jest *Obavijesne službe humanitarnih agencija i pomoć u gospodarskom razvitku*

Sekcija za knjižničnu teoriju i istraživanje i Sekcija za sveučilišne i druge općeznanstvene knjižnice. Obavijesti: Maxine Rochester, School of Information Studies, Charles Sturt University, Locked Bag 675, Wagga Wagga, NSW 2678, Australia

Radionica okruglog stola za novine ima za temu *Mikrofilmiranje ili digitaliziranje za zaštitu novina i druge građe*. Obavijesti: Geoff Smith, Newspaper Library, British Library, Colindale Avenue, London NW9 5HE, UK

Sekcija za prirodnoznanstvene i tehničke knjižnice organizira radionicu pod nazivom *Siva literatura u prirodnim i tehničkim znanostima*. Obavijesti i prijava: Andrej Zemskov, National Public Library for Science and Technology, 12 Kuznecki most, 103 031 Moskva, Rusija

Tema radionice Sekcije za društvene knjižnice je *Tražnje obavijesti za proučavanje razvitka*. Prijava i obavijesti: Leif Lorring, National Library of Education, Danmarks Pædagogiska Bibliotek, Postbox 840, DK-2400 Copenhagen, Denmark

Izobrazbi korisnika namijenjena je radionica koja će se održati pod naslovom: *Izobrazba udaljenih knjižničnih korisnika*. Obavijesti i prijava: Martin Kesselman, Library of Science and Medicine, Rutgers University, POB 1029, Piscataway, New Jersey 08855-1029, USA

■ Vašingtonski ured Američkoga knjižničarskoga društva (ALA), zadužen za pravna pitanja i zastupanje knjižničarskih interesa, osnovao je elektronički arhiv u kojemu su pohranjeni tekstovi rezolucija usvojenih na polugodišnjim i godišnjim skupštinama Društva. U istom su arhivu pohranjeni i svešćici elektronskog časopisa ALAWON (ALA Washington Office Newslines) od prvoga za 1992. do danas. Časopis objavljuje novosti o radu vašingtonskoga ureda, koji prati zakone što se donose u Kongresu, a koji se potpuno ili samo djelomično tiču knjižničarske struke. Knjižničari kojima je dostupna služba elektronske pošte, mogu poslati zahtjev za pretplatu na ALAWON na sljedeću adresu: LISTSERV@UICVM.UIC.EDU.

Tekst poruke treba glasiti: SUBSCRIBE ALA-WO.

Ur.

■ Profesor Tefko Saračević dobitnik je priznanja "Award of Merit" za 1995., koje dodjeljuje Američko društvo za informacijsku znanost. To značajno i prestižno priznanje profesor Saračević primio je, kako stoji u obrazloženju predlagачa, za svoj "silan i dugotrajan doprinos u području informacijske znanosti", za koji je i ranije primao značajna priznanja poput priznanja za izvanredan doprinos u obrazovanju informacijskih stručnjaka (Outstanding Information Science Teachers Award, 1985) ili priznanja za najbolji članak objavljen u časopisu Journal of American Society for Information Science (Journal of ASIS Paper Award, 1989.).

Nakon studija na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu, profesor Saračević magistrirao je 1962. a doktorirao 1970. na Bibliotekarskoj školi na Sveučilištu Western Reserve University. U međunarodnim časopisima objavio je velik broj radova s područja informacijskih znanosti, napose se zanimajući za teorijska i praktična pitanja pretraživanja informacija, oblikovanja informacijskih sustava, mjesta informacijske znanosti među drugim disciplinama te za interakcije čovjeka i računala.

Profesor Saračević član je nekoliko uredničkih odbora znanstvenih časopisa i glavni urednik časopisa Information Processing and Management. Na međunarodnoj razini uvažen je savjetnik i predavač na UNESCOovim, Unidovim, FIDovim i drugim skupovima i jedan od vodećih stručnjaka na području informacijske znanosti u svijetu.

Hrvatsko bibliotekarsko društvo najsrdnije čestita profesoru Saračeviću na dobivenom priznanju, nadajući se da će i u buduće svoje bogato znanje i iskustvo prenositi zainteresiranim bibliotekarima i drugim informacijskim stručnjacima u svojoj domovini.

T. Aparac-Gazivoda

Sve novosti o zbivanjima u IFLAi mogu se naći na Internetu. Adresa: <http://www.nlc-bnc.ca/ifla/>

Nova zgrada Nacionalne i sveučilišne knjižnice

U nedjelju, 28. svibnja 1995. godine, u okviru obilježavanja pete obljetnice hrvatske državnosti, u nazočnosti brojnih uglednika hrvatskoga političkog, kulturnog i znanstvenog života, predstavnika iseljene Hrvatske, te članova diplomatsko-konzularnog zbora akreditiranih u Hrvatskoj, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman uz prigodni je program svečano otvorio novu zgradu Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Nakon što je Akademski zbor "Ivan Goran Kovačić" otpjevao himnu "Lijepa naša" prigodnim se govorom nazočnima obratio dr. Ivan Mihel, ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Pošto je istaknuo glavne činitelje vezane uz tijek izgradnje nove zgrade, naglasio je da Nacionalna i sveučilišna knjižnica gotovo četiri stoljeća posvjedočuje hrvatski kulturni identitet i povijesni kontinuitet. Potom su o iznimnosti ovog trenutka, te o značenju Nacionalne i sveučilišne knjižnice za hrvatsku kulturu, znanost, obrazovanje i uopće društveni razvitak te potvrdu nacionalne samosvijesti govorili: dr. Branko Jeren, ministar znanosti i tehnologije, Zlatko Vitez, ministar kulture i dr. Marijan Šunjić, rektor Sveučilišta u Zagrebu.

Poslije toga Zagrebački solisti izveli su dvije skladbe iz hrvatske kulturne baštine (Fran Lhotka: Scherzo i Boris Papandopulo: Perpetuum mobile), a Akademski zbor "Ivan Goran Kovačić" otpjevao je "Zvonimirovu lađu".

Potom je, kao vrhunac svečanosti, Predsjednik Republike novom iskaznicom Knjižnice, koja nosi redni broj jedan, simbolički otvorio Knjižnicu.

Već i sam način otvorenja Knjižnice više je nego simbolički naznačio među ostalim i visoku informatiziranost Knjižnice, te njezine velike informacijske domete i mogućnosti.

Nakon toga Predsjednik je Republike u pratnji ostalih uzvanika razgledao dogotovljene i otvorene prostore nove zgrade u kojima su upoznati s dijelom knjižničnih i informacijskih djelatnosti i mogućnosti Knjižnice u novoj zgradi.

Tako je nakon višegodišnjih priprema i polaganja kamena te-

meljca 28. ožujka 1988. godine, privedena kraju izgradnja nove zgrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice, hrama hrvatske kulture i znanosti, ponosa hrvatskoga naroda. I to po drugi put u ovom stoljeću.

Bio je to dan za sjećanje, ne samo za nazočne, već i za cijelu hrvatsku javnost, ali i dan prisjećanja prošlosti s pogledom na budućnost.

J. Stipanov

Gradska knjižnica u Zagrebu - ponovo otvorena

Središnja narodna knjižnica u gradu Zagrebu, županijama Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj, nakon što je bila zatvorena više od godinu dana zbog uređenja i selidbenih poslova, 13. listopada 1995. godine ponovo je otvorila svoja vrata građanima Zagreba, u preuređenom Starčeviću domu na Starčeviću trgu.

U novouređenim prostorima pružaju se mogućnosti uvođenja suvremenih metoda rada s korisnicima uz suvremenu tehnologiju. Pojedini odjeli knjižnice dobili su znatna prostorna proširenja što će im omogućiti kvalitetniji rad s korisnicima, ali i nužan razvoj knjižnične struke.

Na svečanom otvaranju Gradske knjižnice, u nazočnosti gradonačelnika grada Zagreba mr. Branka Mikše, ministrice prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja RH Marine Matulović-Dropulić, Velikog meštra Družbe Braća hrvatskoga zmaja dr. Jurja Kolarića i 600 uzvanika uglednika iz kulturnog i političkog života te građana grada Zagreba, prigodni govor o povijesti Knjižnice izrekla je ravnateljica Knjižnica grada Zagreba Anka Katić-Crnković, a zatim su dati na korištenje javnosti: Informativno-posudbeni odjel, Glazbeni odjel, čitaonice periodike i zbirke (Zavičajna zbirka - Zagrabiensia, Zbirka rijetkih knjiga i rukopisa - Rara, Zbirka bibliotekarske literature, Zbirka literature povijesti umjetnosti). Istovremeno pušten je u promet i novi bibliobus, a od 9. prosinca '95. u prostorima Gradske knjižnice, privremeno do svog preseljenja u Vukovar, djeluje i Središnja knjiž-

nica Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj.

Već u svom prvom radnom mjesecu za javnost, prema statistikama, Gradska knjižnica je uslužila jedanaest tisuća korisnika i posudila dvadesetčetiri tisuće jedinica svoje građe. To istovremeno govori o potrebi za knjižnicom, o čitalačkim navikama naših građana ali i nužnosti ovog preseljenja nakon dugogodišnjih prostornih muka skučenosti i podstanarstva u Novinarskom domu.

Uskoro se očekuje otvorenje novouređenog Dječjeg odjela u okviru kojeg će biti smješten Hrvatski centar za dječju knjigu.

Iako je Gradska knjižnica zadržala svoje dislocirane depoe u gradu za smještaj svog 300.000 sv. bogatog fonda, sada sa znatnijim optimizmom gleda prema svojoj skoroj 90. obljetnici.

Lj. Sabljak

Ponovo otvorene obnovljene Knjižnice Vladimira Nazora

Knjižnice Vladimira Nazora (Središnja knjižnica u Ulici grada Mainza 37 i Dječja knjižnica u Vodovodnoj 13) nakon višemjesečne obnove, ponovno su otvorile vrata svojim korisnicima. S novom opremom, kompjutoriziranom posudbom i mogućnošću pretraživanja cjelokupne knjižne građe, korisnicima je omogućen brži i obuhvatniji pristup informacijama.

Uz 35.000 svezaka beletristike iz hrvatske i stranih književnosti Središnja knjižnica (sa studijskom čitaonicom) posjeduje i preko 20.000 svezaka znanstvene i popularnoznanstvene literature. Osobito su zastupljene društvene i humanističke znanosti.

Dječja knjižnica ima fond od 15.000 svezaka knjiga za djecu i mladež. Djeca mogu provoditi vrijeme u čitaonici, gdje su im dostupni ilustrirani dječji listovi, znanstvenopopularni časopisi i priručna literatura. Kompjutorska radionica pruža djeci mogućnost da primjenjuju svoja znanja iz informatike te da se igraju na novim, kvalitetnim računalima. Za najmlađe korisnike uređena je igraonica u kojoj se djeca mogu igrati, slušati priče, gledati crtane filmove, pjevati i likovno se izražavati.

vati. Sve aktivnosti odvijaju se pod stručnim vodstvom bibliotekara i odgajatelja.

Knjižnice su obnovljene uz financijsku potporu Skupštine grada Zagreba.

V. Mataga

■ Prigodom boravka u Koprivnici 12. svibnja 1995. i proglašenja za njenog počasnog građanina, dr. Alois Mock sa zanimanjem je razgledao izložbu knjiga "Mir i tolerancija - knjige govore" u Knjižnici i čitaonici "Fran Galović". Uvaženom gostu, jednom od najvećih političara današnjice i velikom prijatelju Hrvatske, tom je prigodom uručena knjiga R. Katičića i S. P. Novaka *Zweitausend Jahre schriftlicher Kultur in Kroatien*.

D. Sabolović-Krajina

■ Otvorena je još jedna knjižnica namijenjena etničkim i nacionalnim zajednicama ili manjinama. Nakon središnjih knjižnica za Mađare, Čehe, Talijane, Slovence i Albance, 9. prosinca 1995. godine predstavljena je javnosti i Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca u Hrvatskoj. Najveći broj Rusina i Ukrajinaca živio je do 1991. na području istočne Slavonije i zapadnog Srijema, pa bi knjižnica trebala djelovati u Vukovaru. Dok se ponovno ne organizira rad Gradske knjižnice u Vukovaru, Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca smještena je u Gradskoj knjižnici u Zagrebu. Knjižnica danas zauzima tek jednu policu u slobodnom pristupu; početni fond od 450 knjiga darovao je Savez Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj. Fond je inventariziran i označen pečatom Knjižnice. Jedan njegov dio čine znanstvene knjige iz povijesti, etnologije, jezika, a veći je dio umjetnička proza, poezija i narodna književnost. Zbirka sa-

drži djela T. Ševčenka, M. Starickija, M. Kocjubinskija, O. Olesa, O. Pčilka, G. Skovorode i drugih autora te prijevode na ukrajinski Shakespearea, Lorke i Cankara. Cjelokupni projekt koordinira Nacionalna i sveučilišna knjižnica, a financira ga Vladin Ured za etničke i nacionalne zajednice ili manjine. Prigodom otvorenja Knjižnice Savez Rusina i Ukrajinaca priredio je dvije izložbe: izložbu fotografija o stradanjima Rusina i Ukrajinaca u Domovinskom ratu i izložbu o razvitku ukrajinskog pisma i pisane riječi kroz povijest. Tijekom siječnja i veljače 1996. ove će dvije izložbe biti postavljene u narodnim knjižnicama u Križevcima, Lipovljanima, Osijeku i Vinkovcima.

Lj. Radović

ISMN i u Hrvatskoj

Iza kratice ISMN krije se International Standard Music Number - Međunarodni standardni broj muzikalija. Sastoji se od slova M iza kojeg slijedi 9 znamenki raspoređenih u 3 skupine, međusobno odvojene crticom. ISMN identificira sve tiskane muzikalije, bilo da su namijenjene prodaji, posudbi ili za poklon, bilo da je to partitura, dionica ili tek sastavni dio multimedijskog kompleta.

ISMN je sustav standardnog označavanja brojevima, srodan ISBN sustavu koji se djelotvorno primjenjuje u svijetu već dvadeset

sedam godina. Zahvaljujući ISBN-u poslovanje knjigama s vremenom je racionalizirano. Sada su i glazbeni izdavači širom svijeta odlučili biti što djelotvorniji i tako uštedjeti vrijeme, osoblje i novac. IAML (International Association of Music Librarians, Documentation Centres and Archives) predložio je Međunarodnom uredu za ISBN stvaranje sustava za brojeće označavanje muzikalija. ISMN je konačno 1993. godine registriran u Ženevi¹ kao standard ISO 10957. ISMN sustav funkcionira na tri razine: međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj. Na međunarodnoj razini sustavom upravlja Međunarodni ured za ISMN u Berlinu, na nacionalnoj nacionalni ili regionalni uredi, a lokalno svaki pojedini izdavač muzikalija. Međunarodni ured za ISMN priručuje adresar izdavača muzikalija. Tijekom 1995. godine u sustav su se počele uključivati prve zainteresirane članice, nakon što su provele anketu među svojim izdavačima tiskanih muzikalija. Krajem 1995. i Hrvatska je s Međunarodnim uredom za ISMN sklopila ugovor. Tako je osnovan Hrvatski ured za ISMN u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici a vodi ga Daniela Živković. Tu se glazbeni izdavači mogu uključiti u ISMN sustav te dobiti iscrpnije podatke o samom sustavu i o EAN prugastom kodu za muzikalije.

D. Živković

U 1995. godini Fondacija Sabre - Zagreb osigurala je za dvadeset i jednu županijsku narodnu knjižnicu priručnik *World Book Encyclopedia, Chicago, 1994.*, na kompaktnom disku i u tiskanom obliku. U razdoblju od 1991. do 1995. Fondacija je uz pojedince pomagala i sveučilišnim i stručnim knjižnicama poklonima knjiga i nabavom časopisa uglednih nakladnika, poput Blackwella i Springera, po sniženim cijenama. U 1994. godini, na primjer, nabavljeno je 248 naslova medicinskih časopisa uz popust od 50% od pretplatne cijene i 99 naslova časopisa iz područja društvenih i humanističkih znanosti.

MJESEC HRVATSKE KNJIGE '95

Manifestaciju Mjesec hrvatske knjige '95 organizirale su Knjižnice grada Zagreba, na prijedlog ravnatelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice, koja se zbog preselje-

nja u novu zgradu nije mogla ove godine prihvatiti te obveze. Iako se zbog takvih problema kasnilo s početkom priprema, Programski odbor, koji je vodila ravnateljica

Knjižnica grada Zagreba Anka Katičić-Crnković, uspio je okupiti brojne knjižnice, a i neke druge institucije s preko 500 programa posvećenih knjizi, knjižnici i čitanju.

Organizaciju cjelokupne manifestacije omogućilo je Ministarstvo kulture pod čijim se pokroviteljstvom i ove godine Mjesec hrvatske knjige odvijao, ali uz pomoć brojnih sponzora koji su osigurali polovicu potrebnih sredstava. U organizaciji pojedinih priredaba pomogli su Politička uprava Ministarstva obrane, Matica hrvatska, Društvo hrvatskih književnika, a županijski, gradski i općinski uredi za kulturu omogućili su održavanje brojnih lokalnih aktivnosti.

Četiri su središnje svečanosti organizirane u različitim sredinama Hrvatske: svečanost otvaranja u Čakovcu, gradu hrvatskih velikana i prvih sjevernohrvatskih tiskara, izložba knjiga hrvatskih nakladnika 1991.-1995. u drevnom kraljevskom i ponovno slobodnom gradu Kninu (postav je poklonjen kninskoj Narodnoj knjižnici da obnovi i obogati devastirani fond), u Korčuli je održana izložba ilustracija i književni susret s gostima iz Društva hrvatskih književnika, a završna svečanost odvijala se u Požegi uz obilježavanje 150. obljetnice narodne knjižnice.

Uz izuzetno lijepo likovno riješen plakat, autora Borisa Kolara, tiskana je i programska knjižica sa svim pristiglim programima, likovno obogaćena motivima s plakata, koji su se nalazili i na knjižnim zalagama i dvjema razglednicama s motivima (usvojene i još jedne predložene) skice plakata. Tako je uz brojne književne susrete i priredbe, ali i stručne knjižničarske skupove, Mjesec hrvatske knjige imao i svoj jasno prepoznatljiv vizualni identitet, koji je oživio svaki susret, priredbu i izložbu. Sasvim je sigurno da je hrvatska kulturna javnost živjela tih mjesec dana u znaku knjige i književne riječi koja se slavila u svakoj narodnoj knjižnici. Popularizaciji takvih aktivnosti pridonijela su i sredstva javnog priopćavanja koja su, posebice radijska, pratila sve središnje a i mnoge lokalne priredbe.

Naravno da je takva manifestacija mogla oživjeti i staru raspravu o tome treba li nam samo mjesec dana posvećen knjizi kao metafori kulture, obrazovanja, informacija, ili bismo svemu tome trebali posvetiti mnogo više brige i pozornosti i ostalih mjeseci u godini. No, bez obzira na različita stajališta, možemo ustvrditi da je taj mjesec

uspio pokazati javnosti s koliko se kreativnosti, inventivnosti, kvalitetnoga stručnog i profesionalnog rada, tihe predanosti knjizi ali i mnogim pitanjima vezanim uz nju, možda nešto smanjenim intenzitetom, ali sigurno istom kvalitetom odvija rad u našim knjižnicama tijekom cijele godine.

T. Nebesny

■ Tradicionalna hrvatska svečanost knjige, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, otvorena je 16. i 17. listopada u Čakovcu, gdje su joj pokroviteljima bili također i Županija međimurska i Grad Čakovec, a organizator, uz glavnog organizatora Knjižnice grada Zagreba, Knjižnica i čitaonica Čakovec.

Manifestaciju je otvorio ministar kulture Republike Hrvatske Zlatko Vitez, na svečanosti u Centru za kulturu, uz koju je održan i prigodni kulturno-umjetnički program. Uz brojne ugledne goste, predstavnike državnih upravnih tijela i kulturnih institucija, Programski i organizacijski odbor MHK '95, oko 180 bibliotечnih djelatnika iz gotovo sviju hrvatskih županija, predstavnike HBD-a, članove DBZ-a i ostalih bibliotечnih društava, svečanosti je bilo nazočno i oko 400 posjetilaca. U popodnevnom satima, gosti bibliotekari, njih oko 140, posjetili su prirodne i kulturne znamenitosti Gornjeg Međimurja. Navečer je, pred oko stotinu posjetilaca - domaće publike kao i uz goste - bibliotekare, održana književno-glazbena večer "Joža Horvat i gosti" na kojoj je, uz međimurske književnike i glazbenike, nastupio književnik Joža Horvat, predstavivši svoju knjigu "Molitva prije plovidbe".

Drugoga je dana održan okrugli stol "Provođenje slobodnog vremena djece i mladih u narodnim knjižnicama", na kojem je izlagalo 28 predstavnika iz 25 hrvatskih knjižnica, a nazočno je bilo 80 posjetilaca. Poslije podne je posjećen Stari grad - utvrda Zrinskih, kao i Muzej Međimurja, a zatim su gosti posjetili znamenitosti Donjeg Međimurja i narodne knjižnice u Prelogu i Kotoribi.

U Knjižnici je bilo postavljeno nekoliko zavičajnih i tematskih izložaba iz fonda knjižnice, kojima su se svojim, knjižarskim izložbama, pridružili i izdavači.

Lj. Duić-Jovanović

■ Svečano zatvaranje manifestacije Mjesec hrvatske knjige '95 održano je u Požegi 15. studenoga 1995., pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, a u organizaciji Knjižnica grada Zagreba i Gradske knjižnice i čitaonice Požega. Povod okupljanju u Požegi bilo je obilježavanje 150. obljetnice utemeljenja Gradske knjižnice i čitaonice Požega. Više od 150 gostiju, knjižničara, književnika, nakladnika, bilo je nazočno zatvaranju. Gosti su se u dopodnevnom satima okupili u Gradskoj knjižnici i čitaonici Požega gdje su na prigodnom domjenku razmjenjivali iskustva i razgledali prostor Knjižnice i izložbu "Iz Zavičajne zbirke Possegana".

Za članove Programskog i organizacijskog odbora Mjeseca hrvatske knjige priredio je gradonačelnik Požege Dragutin Štirmer svečani prijam u Gradskoj kući, gdje je predsjednici Odbora Anki Katić-Crnković uručio knjigu Matka Peića *Požega*, a ravnateljici Gradske knjižnice i čitaonice Požega Jasenki Bešlić sliku akademskog slikara Josipa Zankija.

Sam čin svečanog zatvaranja održan je u raskošnoj požeškoj županijskoj dvorani. Skup je u ime pokrovitelja pozdravila Marina Fruk, u ime Požeške županije zastupnica u Hrvatskom saboru Marija Bajt, u ime domaćina gradonačelnik grada Požege Dragutin Štirmer, u ime Programskog i organizacijskog odbora Mjeseca hrvatske knjige Anka Katić-Crnković i u ime Hrvatskoga bibliotekarskog društva Dubravka Kunštek. O 150 godina duge tradiciji Gradske knjižnice i čitaonice Požega, najstarije kulturne ustanove u gradu, govorila je njezina ravnateljica Jasenka Bešlić. U drugom su dijelu programa predstavljene tri knjige iz knjižničarske struke. Naklada "Slap" iz Jastrebarskog tiskala je u povodu 150. obljetnice Gradske knjižnice i čitaonice Požega drugo dopunjeno i prošireno izdanje knjige Filipa Potrebeice *Povjest knjižnica Požeške kotline*. O knjizi su govorili predstavnik nakladnika Krunoslav Matešić, recenzent Aleksandar Stipčević i sam autor. Naklada "Benja" iz Rijeke predstavila je dva nova naslova iz knjižničarstva: knjigu Dore Sečić *Informacijska služba u knjižnicama* i Aleksandre Horvat *Knjižnični katalog i autorstvo*. Knjige su predstavili nakladnik Srećko Jelušić, urednica Tatjana Aparac-Gazivoda i autorice.

U predvorju županijske dvorane postavljena je izložba o 150 godina rada Knjižnice, koju su priredili Filip Potrebita, Mirjana Šperanda, Tomislav Radonić i Rudolf Heli. Za sudionike skupa priređen je svečani ručak.

J. Bešlić

■ Narodna knjižnica i čitaonica u Krapini pridružila se bogatim programom priredbi obilježavanju *Mjeseca hrvatske knjige '95*. U maloj dvorani Narodnoga sveučilišta otvorena je 19. listopada izložba dokumenata i knjiga iz zavičajne zbirke u povodu 150. godišnjice ilirske čitaonice u Krapini. Na otvorenju izložbe sudjelovali su i učenici Srednje škole, u kostimima iz 19. stoljeća, koji su čitali povijesne tekstove o osnivanju i djelovanju čitaonice Domorodni dom u Krapini.

U gradskoj galeriji otvorena je 27. listopada izložba knjižnih ilustracija Ivica Antolčića. Izložba je bila upotpunjena knjigama koje je Antolčić ilustrirao, ali i radovima učenika osnovnih škola, koji su se okušali kao ilustratori knjige J. L. Bacha *Galeb Jonatahan Livingston* te radovima grupe djece iz vrtića, koji su crtežima popratili teme iz slikovnice Nevenke Videk *Priče iz Zelengrada*.

U petak, 21. listopada, održana je književna večer na kojoj je sudjelovao Pavle Despot, književnik iz Zadra, sa svojom knjigom *Krik oltara* i recitalom *Tin, otac i ja*. O Despotovom stvaralaštvu govorila je krapinska pjesnikinja Marija Lamot. Istu je večer u Krapini gostovao Simfonijski orkestar HRT, koji je pod ravnanjem mladog dirigenta, Krapinčanca Zorana Novačića, izveo djela Lisinskog i Mozarta.

U Zagorju su se konačno počeli okupljati i bibliotekari, premda na županijskoj razini još nije organizirana njihova strukovna udruga. Prvi je takav sastanak narodnih i školskih bibliotekara u Županiji krapinsko-zagorskoj održan 24. listopada 1995. Inicijator i sazivač sastanka bila je Knjižnica i čitaonica Narodnog sveučilišta Krapina, a sudjelovali su bibliotekari iz Krapine, Pregrade, Zlatara, Klanjca, Bedekovčine, Stubice, Krapinskih Toplica i drugih mjesta. Na skupu je govorio dr. Aleksandar Stipčević. Tema je njegovog predavanja bila *Doprinos ilirskih čitaonica kulturi čitanja u Hrvatskoj u prošlom stoljeću*. Istaknuo je kako

su ilirske čitaonice dale nezaobilazan doprinos afirmaciji hrvatske knjige, u to vrijeme rjetke, te budile nacionalnu svijest među Hrvatima. Marina Kolar, bibliotekarka u općinskoj knjižnici u Klanjcu, govorila je o društveno-povijesnom kontekstu ilirizma, a Zdravko Štefanić, bibliotekar u Knjižnici Narodnog sveučilišta u Krapini, dao je povijesni pregled razvoja knjižničarstva u Krapini do Drugog svjetskog rata. Antun Kozina, umirovljeni muzejski djelatnik i jedan od utemeljitelja Gradskog zavičajnog muzeja u Krapini, govorio je o građi, koju bi trebalo inkorporirati u zavičajnu zbirku Knjižnice, budući da je od neprocjenjive važnosti za izučavanje povijesti Krapine i njene okolice.

Nakon obilaska Knjižnice, prisutnima se obratila Vesna Gregurović, bibliotekar u Knjižnici, koja je iznijela probleme s kojima se Knjižnica, danas susreće. Knjižnica je smještena na oko 80 kvadratnih metara prostora, pretrpana je knjigama, a grada je dislocirana na tri mjesta u gradu, bez primjerene zaštite i neprikladno smještena. Usporedbe radi treba reći da su pitanje prostora uspjele riješiti knjižnice u Zlataru i Zaboku, a knjižnica u županijskom središtu to dosad nije uspjela. Knjižnična oprema također ne zadovoljava: Knjižnica posjeduje desetak nestandardnih polica (od poda do stropa), nekoliko ormara, stolova i stolica. Da nije prije dvije godine nabavljeno osobno računalo i pislač, Knjižnica bi više sličila knjižnici iz 19. stoljeća, nego suvremenom, današnjim građanima prilagođenom informacijskom središtu.

Financiranje Knjižnice poseban je problem. Korisnici ne traže samo beletristiku, već i stručnu i znanstvenu knjigu, časopise i neknjižnu građu, a za nabavu te građe nedostaje sredstava. Prema sadašnjim propisima, financiranje je gradskih knjižnica obveza grada odnosno općine u kojoj knjižnica djeluje. Kako su od nekadašnje općine Krapina nastale četiri nove općine, od kojih čak tri nemaju svojih knjižnica (Radoboj, Đurmanec, Petrovsko), tri novoosnovane općine ne sudjeluju ni u financiranju krapinske knjižnice.

Djelatnike Knjižnice ohrabruje činjenica da su prisutni gosti, među kojima i predsjednik Vijeća za knjižnice Hrvatske, dr. A. Stipčević, predsjednica HBDa, D. Kunštek te predstavica Matične služ-

be Knjižnica grada Zagreba, N. Gomerčić, izrazili podršku njihovim nastojanjima u rješavanju sadašnjih problema Knjižnice.

V. Gregurović

■ Mjesec hrvatske knjige '95 obilježen je u Varaždinu 21. 10. 1995. svečanim otvorenjem obnovljenih prostora Gradske knjižnice, najznačajnijim događajem za ovu ustanovu posljednjih desetljeća. Nakon gotovo četveromjesečnih radova na sanaciji interijera u kojoj su izvedeni obimni građevinski i obrtnički radovi, montirana nova oprema te instalirana dodatna računala, može se ocijeniti da je Varaždin dobio suvremenu knjižnicu na razini najrazvijenijih gradova u Hrvatskoj i europskih gradskih knjižnica.

Prigodna svečanost otvorenja obnovljenih prostora, koje su do posljednjeg mjesta ispunili uzvanici i gosti, ostat će upamćena po govoru gradonačelnika, dipl. ing. Alfreda Obranića, koji se nadahnutim riječima prisjetio studentskih dana provedenih u knjižnici. Još jedan detalj ostaje zabilježen za povijest: izvršeno je računalo povezanje s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom i prikazano pretraživanje datobaze CROLIST. Na Internetu je demonstrirano i pretraživanje kataloga Kongresne knjižnice. Na CD-ROMu prikazano je pretraživanje bibliografije CROATICA i enciklopedije Grolier. Glumci varaždinskog HNKa recitali su hrvatsku poeziju i dokumentarne tekstove o osnutku Ilirske čitaonice 1838. godine i njezinu osnivaču Metelu Ožegoviću. Ravnatelj Knjižnice, Marijan Kraš, u pozdravnom je govoru ocrtao rad na projektu sanacije i predstavio današnju ustanovu u kojoj radi 20 djelatnika od kojih polovica ima visoku naobrazbu i položen stručni ispit. Knjižnicu koristi oko 8.600 članova, koji godišnje posude više od 200.000 knjiga. Prostor Knjižnice iskorišten je do krajnjih mogućnosti, pa daljnje širenje više nije moguće. Suvremene potrebe nalažu osnivanje područnog odjela na Banfici, dijelu grada u kojem živi oko 10.000 stanovnika, a u suradnji s inozemnim kulturnim centrima i društvima hrvatsko-njemačkog i austrijskog prijateljstva priprema se otvorenje Odjela strane književnosti.

U sklopu Mjeseca hrvatske knjige '95 održana su i stručna predavanja: dr. Maja Jokić govori-

la je o temi 'Povezivanje i pretraživanje baza podataka u Hrvatskoj i svijetu' te o primjeni CD-ROMa u knjižnicama. Dr. Vesna Turčin održala je predavanje s nazivom 'Suvremeno poslovanje knjižnica i odnos prema korisnicima', a mr. Dijana Sabolović-Krajina o čitateljskim interesima. Bila je to i prigoda za razmjenu iskustava i novosti iz knjižničarstva. Brojnim mladim korisnicima Gradske knjižnice prikazano je povezivanje računalnih mreža i pretraživanje baza podataka i CD-ROMa. Edukacija za uporabu novih tehnologija i računalne mreže upriličena je i za djelatnike Knjižnice. Korisnicima i djelatnicima Gradske

knjižnice i čitaonice 'Metel Ožegović' u Varaždinu od studenog 1995. na raspolaganju su računala s pristupom na Internet i CD-ROMove, a uskoro će biti instalirano i računalo, na kojemu će korisnici moći pisati tekstove, programe i koje će služiti za edukaciju.

M. Kraš

■ U sklopu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige '95 te 35. obljetnice Narodnog sveučilišta Velika Gorica i 15. obljetnice Knjižnice "Galženica" Knjižnica je organizirala stručno savjetovanje "Priručna zbirka u narodnim knjižnicama (zadaci, sastav, uporaba)". Uz

uvodnu riječ Ljubice Pernar, ravnateljice Knjižnice i čitaonice Narodnog sveučilišta Velike Gorice, koja je pozdravila brojne bibliotekare iz narodnih knjižnica Hrvatske i naglasila zanimljivost teme, uvodna su izlaganja održale Tatjana Nebesny (Problemi izgradnje priručne zbirke u narodnoj knjižnici), Dora Sečić (Priručna zbirka kao izvor informacija za sve kategorije korisnika) i Marija Ivanović (Sastav i uporaba priručne zbirke u Knjižnici "Galženica"). Neki od neriješenih problema organiziranja priručne zbirke u narodnim knjižnicama potaknuli su živu raspravu i razmjenu iskustava nazočnih bibliotekara.

KNJIŽNIČARSKO NAZIVLJE

U sklopu redovite Informativne srijede organiziran je i održan 15. veljače 1995. otvoreni sastanak Komisije za knjižničarsko nazivlje u prostorijama Knjižnice Tina Ujevića u Zagrebu. Članovi Komisije i stotinjak prisutnih knjižničara, pretežno iz narodnih knjižnica, razgovarali su o prijedlogu Komisije o novim nazivima za stručno osoblje i knjižničarska zvanja, objavljenom u Novostima br. 4. Predsjednica Komisije mr. Daniela Živković istaknula je na početku rasprave da Komisija želi da njezin rad bude što poznatiji te da je i organiziranje toga sastanka jedan od načina da se u rad Komisije uključi što više članova Društva. Kolegica Aleksandra Malnar prikazala je kako su se u proteklih 45 godina mijenjali nazivi stručnoga osoblja i zvanja u knjižničarskim zakonima i uredbama. Savjetnica za knjižnice u Ministarstvu kulture, mr. Marina Fruk,

zamolila je članove Komisije da prijedloge Društva dostave Ministarstvu. Osobito je živu raspravu izazvao prijedlog uvođenja naziva "doknjižničar" za dosadašnjeg knjižničara (SSS). Velik broj sudionika u raspravi smatra da je naziv neprimjeren. Više je sudionika zatražilo da se zadrži dosadašnji naziv "bibliotekar" za fakultetski obrazovanog stručnjaka.

D. Živković

U sklopu Izvanredne skupštine Društva bibliotekara Zagreb, koja je održana 27. travnja 1995. godine u prostorijama Gradske knjižnice, organizirana je javna rasprava o nazivlju za zvanja u knjižničarskoj struci. Nazivlje mora prihvatiti struka, a mora biti jasno i jednoznačno, kako bi moglo biti uvršteno u odredbe novoga Zakona o knjižničarstvu i olakšalo njegovu primjenu. Na početku ra-

sprave prikazano je ukratko kako su se stvarali i mijenjali nazivi zvanja u struci u proteklih pedeset godina. Predočeno je i izvješće o radu Komisije za nazivlje. Izloženo je nekoliko varijanti nazivlja, od nazivlja u prijedlogu Zakona o knjižničarstvu iz 1990. do prijedloga koje je dala Komisija za nazivlje HBDA. Na ovoj je Skupštini Komisija za nazivlje predložila sljedeće: dosadašnji *knjižničar* postaje *bibliotekarski pomoćnik*, bibliotekar ostaje bibliotekar, što omogućuje da i viša stručna zvanja ostanu nepromijenjena (viši bibliotekar, bibliotekarski savjetnik). Osoba s titulom magistra bibliotekarstva mogla bi postati *bibliotekarski specijalist*. Rasprava o nazivlju izazvala je vrlo žive reakcije. Komisija je zamolila slušateljstvo da joj dostavi daljnje prijedloge i mišljenja do 10. svibnja 1995.

V. Bošnjak

MALA ŠKOLA INTERNETA (2)

Uključivanje u Internet

U prvome smo nastavku u *Maloj školi Interneta* (Novosti, broj 5) ukratko opisali ustroj, službe i porabe. Iako je od tada prošlo svega nekoliko mjeseci, slika se Interneta uvelike izmijenila. Jedan je pisac o Internetu zapazio da jedna godina na području obavijesne tehnologije (strojne i napatne opreme te primjene njihove) odgovara otprilike jednoj pasjoj godini

(jer pas stari brže). Drugim riječima, promjene su takoreći svakodnevnne, a protok je dataka i obavijesti na obavijesnoj veleprometnici (information superhighway) sve gušći, sa sve više odvojaka i novih cesta i mjesta (sites) kamo se može stići prebirnicima (browsers) koji su i namijenjeni čitanju, gledanju, slušanju dataka dohvatljivima na Internetu. S druge strane, svi koji imaju ključak (login) na tu mrežu, mogu i sami u nju

ugraditi svoje datke i proširiti taj obavijesni prostor.

Prometnice se grade i održavaju. Potrebna su znatna ulaganja da bi ostale neoštećene i provodne. Slično je i s obavijesnom veleprometnicom. Njen su tvarni dio brzi (skupi) i veliki (po prostoru za pohranu dataka) strojevi i veze među njima (provodnici). Potrebno ih je i opremiti napatnom (programskom) opremom koja omogućuje uobliku, prijenos i dohvat da-

taka, tj. ono što mrežu i čini obavijesnim sustavom. Gdje je smješten Internet? Tko plaća za održavanje njegovo? Može li se rabiti besplatno? Kako se ostvaruje pristup na Internet? Takova pitanja obično postavljaju oni koji se tek žele uputiti u tajne njegove.

Obavijesna je veleprometnica i nastala na zamisli o izgradnji američke cestovne mreže. Američki je narodnoobrambeni sustav 1950-ih godina u jeku hladnoga rata obranu zemlje zamislio tako da američke gradove uzajamno poveže višestrukim prometnicama. U slučaju zračnoga napada na koji grad, američka bi vojska i dalje imala pristup k napadnutomu mjestu. Zahvaljujući isprepletanoj mreži cesta, glavni je vojni stožer razmješten na više mjesta i izbjegnuta je mogućnost tvarnoga uništenja njegova. S druge se strane počelo voditi računa o zaštiti dataka obavještajne službe. Vojni su se strojni sustavi počeli povezivati višestrukim izbornim (alternativnim) vezama i nijedan nema obilježje stožernoga sustava.

Takova je zamisao povezivanja strojnih sustava omogućila i pojavu Interneta. Godine je 1969. na toj zamisli proradila mreža ARPAnet (the Department of Defense's Advanced Research projects Agency) i služila je u obrambene i sigurnosne svrhe. Povezivala je četiri velika sustava: standfordski Research Institute, the University of California u Los Angelesu, the University of California u Santa Barbari i the University of Utah. Bez obzira na to je li koji sustav isključen, ostali i dalje mogu djelovati. ARPAnetu se ubrzo priključila mreža MILnet te mnoge manje mreže. To je bio začetak priopćajne mreže danas zvane Internet.

Godine je 1981. godine američka vlada počela razvijati NSFnet (National Science Foundation Network) koja je povezivala pet velikih sveučilišnih strojnih sustava. U nju se uključuje sve više ustanova i manjih mjesnih mreža. Svima su povezanima bez obzira na zemljopisni smještaj, postale dostupne usluge velikih sveučilišnih sustava. Tako su veliki sustavi, u početku dostupni samo vojnim vlastima, postali najprije dostupni znanstvenim i sveučilišnim ustanovama, a onda se dalje proširili na sve druge djelatnosti. NSFnet se i danas smatra "hrptenjačom" (backbone) Interneta.

Hrvatska se je u Internet uključila krajem 1991. godine. Tada je Ministarstvo znanosti zapo-

čelo s nacrtkom (projektom) mrežnoga povezivanja sveučilišnih i znanstvenih ustanova. Nastala je mreža imenovana CARNet (Croatian Academic and Research Network), Hrvatska sveučilišna i istraživačka mreža. Sveučilišni je računski centar (SRCE) postao "hrptenjačom" CARNeta. Na SRCu se nalazi sva potrebna strojna i naputna oprema te stručnjaci koji je postavljaju, razvijaju i održavaju.

CARNet je proradio rabeći međunarodno prihvaćen TCP/IP mrežni propisnik. Tako su povezani strojni sustavi odmah raspolažali najvažnijima i dobro uhodanima mrežnima službama – od elektronske pošte, pozivanja udaljenoga sustava (telnet-a), prijenosa dataka s udaljenoga sustava i obratno (ftp-a), pregledavanja i pretraživanja javno dostupnih dataka i obavijesti (gopher-a, WAISa, Veronice, Archie-a), a sada i do svedohvatnoga i omiljeloga svesvjetskoga omrežja (World Wide Web-a, kraće WWWa). Pristup je svakoj od navedenih služaba omogućen odgovarajućom naputnom opremom koja se smješta ili na domaćinski stroj (host computer) ili na osobni stroj (PC).

Za četverogodišnjega je razvoja, CARNet premašio početne ciljeve. Trebao je biti sveučilišna (akademski) mreža, ali su ubrzo pristup mogli dobiti studenti, učenici, a i ostali obrazovni i obavijesni djelatnici. CARNet ima danas značenje narodne (nacionalne) mreže i neprestano poboljšava svoje tehnološke i naputne mogućnosti. Sastoji se od četiri glavna čvora, u Osijeku, u Rijeci, u Splitu i u Zagrebu. Obavijest se o uputama za pristupa na CARNet može dobiti na telefonskome broju **(01) 510-033**, svaki dan od 8 do 16 sati, osim subote i nedjelje. Knjižnica ma je, kao nedohodnim ustanovama, pristup na CARNet omogućen besplatno. Tiskan je i priručnik o tome kako se pomoću poveznika modema i osobnoga stroja možemo na mrežu uključiti. Uz priručnik je priložena i pločica (disketa) s potrebitom naputnom opremom. Za sada CARNet ne naplaćuje svoje usluge povezivanja na Internet.

Osim CARNeta se u nas po uzoru na ostale zemlje pojavljuju i davatelji mrežnih usluga (Internet providers) koji naplaćuju pristup strojnoj i naputnoj njihovoj opremi. Uslužuju poslovne ljude, tvrtke i ustanove. Prva je od njih bila udruga **HrOpen** (Hrvatska udruga rabilatelja otvorenih sustava) utemeljena 1992. Ciljeve su svoje opi-

sali ovako: "... promidžba otvorenih sustava, razmjena iskustava i povezivanje s otvorenim svijetom." Članom HrOpena mogu biti pojedinci, velike i male tvrtke. Plaća se godišnja članarina u kunsnoj protivvrijednosti od 50 DEM za pojedinca, 1000 DEM za malo poduzeće, a 5000 DEM za veliko poduzeće (datci iz studenoga 1994.) Daljnje se obavijesti mogu dobiti na telefonskome broju (01) 444-623.

Za slične se plaćene mrežne usluge, priprema i HPT (Hrvatska pošta i telekomunikacije). Ulagajući u razvoj brze priopćajne veze, HPT bi omogućio zakup telefonskih vodova. Cijene zakupljenoga voda zavise od brzine prijenosa. Prema objavljenome cjeniku (Internet magazin net., 1(1995), 6-8) cijena je najbržega zakupljenoga voda 66,500.00 kn, a najsporijega 5,250.00 kn. Uz dodatnu opremu, mjesnu mrežu i modem, takva veza omogućuje ustanovi imenovane svojeja domaćinskoga stroja (primjerice filozof.ffzg.hr) i neprestanu vezu s Internetom. Ne treba zaboraviti da se telefonska veza i dalje plaća, ali po nižoj cijeni.

Pojedinici se i manja poduzeća bez zakupljenih vodova spajaju preko modema tako da svaki put biraju broj i čekaju da im se uspostavi veza. U tom se slučaju plaća priključna pristojba 35 kn, mjesečna pretplata 100 kn, odnosno 500 kn (za poduzeće). HPT dodjeljuje uključak (login, account), mrežni naslov, 4 MB prostora na čvrstoj ploči (disku), a zaporku (password) bira sam porabnik. Telefonski se račun obračunava po istim cijenama kao što se to čini za običan telefonski razgovor. Daljnje se obavijesti mogu dobiti na fax: (01) 421-062 ili preko elektronskoga naslova: info.internet@htp.com.hr.

Ovo su samo ukratko opisane glavne mogućnosti pristupa na Internet u nas. Tehnologija se toliko brzo razvija da je nezahvalno predviđati kako će stvari izgledati u idućih šest mjeseci. Za sada je potrebno imati pristup na koji od strojeva koji je povezan na Internet, svoj **uključak** (login) i **zaporku** (password). Svaki sustav ima svoja načela (pravilnik) kako se oblikuje uključak i zaporka. Obično se tomu pridružuje i elektronski naslov (e-mail address) koji se također oblikuje prema pravilima domaćinskoga sustava. Zavisno od naputne opreme i veličine domaćinskoga sustava moguće je rabiti i druge službe te oblikovati vlastitu naslovnicu (home page, site) opremljenu slikama, članci-

ma i vezama s drugim naslovnica-
ma i službama na Internetu.

Dakle usprkos raširenome mi-
šljenju da je elektronsko širenje
obavijesti besplatno, stvari izgle-
daju drugačije. Velike računarske
tvrtke (IBM, Sprint, ANS, MCI i
dr.) ulažu u strojnu opremu i tele-
komunikacijske veze, plaćaju lju-

de za razvoj, smještaj te održava-
nje naputne i strojne opreme.
Ovaj smo nastavak počeli s pro-
metnicama i s njima ćemo i za-
ključiti. Kad se našom cestom vo-
zimo do granice, to je ona cesta za
koju odvajamo iz osobnih prihoda,
ali čim uđemo u Sloveniju i dalje u
Austriju ili Mađarsku, vozimo ce-

stama za kojih održavanje izravno
ne plaćamo. Za Slovence, Austri-
jance i Mađare vrijedi obratno. Ta-
ko se troškovi izravnavaju, a to se
događa na sličan način i na obavi-
jesnoj veleprometnici.

(Nastavlja se)

M. László

SKUPOVI, STIPENDIJE, PREDAVANJA

STUDIJSKI BORAVAK U KONGRESNOJ KNJIŽNICI

Kao jedan od 12 knjižničara i
dokumentalista iz zemalja Srednje
i Istočne Europe i bivšega Sovjet-
skoga Saveza, zajedno s kolegicom
dr. Andreom Lovrić, sudjelovala
sam u zajedničkom programu
Kongresne knjižnice i Fondacije
Soros, od 10. rujna do 10. prosin-
ca 1994. O izboru kandidata
odlučivala je izborna komisija u
čijem je sastavu bilo 14 stručnja-
ka iz same Knjižnice. Zadatak nije
bio lak jer se na natječaj prijavilo
oko tisuću kandidata iz jedanaest
zemalja.

Jedan od ciljeva programa bio
je pružiti iscrpne informacije o
funkcioniranju i upravljanju u
Kongresnoj knjižnici, koja je je-
dinstvena ustanova takve vrste. U
svijetu koji, zahvaljujući suvreme-
noj telekomunikacijskoj tehnolo-
giji, sve više sliči globalnom selu,
od ključnog je značaja omogućiti
što bolju uzajamnu komunikaciju
između različitih informacijsko-
dokumentacijskih centara. Stoga
je sljedeći cilj programa bio upo-
znati sudionike s radom Kongre-
sne knjižnice, a također pružiti
povratnu informaciju stručnjaci-
ma u Knjižnici o stanju bibliote-
karstva i informacijskih znanosti
u zemljama iz kojih sudionici do-
laze. Posve je razumljivo da su i
sami sudionici naučili mnogo o
radu svojih kolega. Treći i naj-
važniji cilj bio je upoznati sudioni-
ke programa s važnom ulogom
koju knjižnice i informacijsko-do-
kumentacijske službe imaju u de-
mokratskom društvu. Jedna od
najčešće isticanih činjenica bila je
da nema pravog demokratskog
društva ako njegovi članovi nisu
dobro i potpuno informirani.

Prvi dio programa pružio je op-
ći uvid u rad Knjižnice. Sudionici
su posjetili gotovo sve službe
Knjižnice, kao i niz drugih institu-
cija, među kojima i OCLC u Dubli-

nu u Ohio, Sveučilište u Mary-
landu, Sveučilište Georgetown,
Sveučilište George Washington,
Knjižnicu Folger Shakespeare,
Nacionalnu knjižnicu za slijepe i
hendikepirane osobe, Knjižnicu
Instituta narodnog zdravlja, Naci-
onalnu poljoprivrednu knjižnicu
te više javnih knjižnica. Program
je bio prilagođen posebnim intere-
sima pojedinaca, pa su polaznici
bez ikakvoga predznanja o upora-
bi osobnih računala mogli poha-
đati tečajeve iz DOSa i Word Per-
fecta, dok su se ostali stipendisti
mogli upoznati s radom i načinom
korištenja više online baza poda-
taka. Predstavljen je i Internet i
govoreno je o značaju te mreže za
napredak u pristupu informacija-
ma na svjetskoj razini.

Drugi dio programa sastojao se
od konkretnih radnih zadataka.
Polaznici su imali priliku raditi u
pojedinih odjelima u skladu sa
svojim interesima i kvalifikacija-
ma. Bila mi je čast da sam prvi
sudionik programa koji je imao
priliku raditi u Istraživačkoj služ-
bi za članove Kongresa (Congres-
sional Research Service). To je jed-
na od najvažnijih službi u Knjižni-
ci jer opslužuje sam Kongres. Ra-
dila sam u referalnoj službi i to u
ekipi za vanjske poslove i u po-
slovnoj ekipi. Za mene je to bilo
jedno od najdragocjenijih radnih
iskustava. Ekipe u kojima sam ra-
dila zadužene su da prirede odgo-
varajuću literaturu za svoje kori-
snike, koja mora biti izbalansira-
na i nikako ne smije biti pristrana.
Prema potrebi posebna ekipa
stručnjaka (ekonomista, pravni-
ka, politologa i sl.) organizira tu
literaturu u obliku posebnih izvje-
šća ili informacijskih paketa, koji
se potom prezentiraju članovima
Kongresa, a neki su dostupni i ši-
roj javnosti. Moj se drugi radni za-
datak sastojao u pomoći Odjelu za

etnologiju (American Folklife Cen-
ter). Naime, svake godine, pojedi-
nom se odjelu dodijeli jedan sti-
pendist, koji osoblju odjela poma-
že u obradi literature iz svoje do-
movine. Pomogla sam organizirati
tonske zapise iseljenika iz Hrvat-
ske, koji su snimljeni prije gotovo
pedeset godina. Izdvojila bih iz
programa i jedinstvenu priliku,
koja mi je pružena, da pohađam
izuzetno zanimljivu i korisnu radi-
onicu-seminar o menadžmentu u
knjižnicama i informacijskim služ-
bama.

Tijekom boravka u Kongresnoj
knjižnici više smo puta imali prili-
ku sresti se s direktorom Knjižni-
ce, dr. Johnom Billingtonom. Sa
zanimanjem je slušao o našim
dojmovima i sugestijama za po-
boljšanje programa u budućnosti.
Po završenom programu sačinjen
je zajednički izvještaj u kojemu
smo morali istaknuti dobre strane,
ali i propuste u programu i
tako vrednovati program, što će
pomoći u pripremanju novoga. Po-
jedinačni izvještaji dani su na
uvid direktoru Knjižnice, zatim
gospodinu Sorosu, kojega smo ta-
kođer imali čast osobno upoznati,
i izornoj komisiji. Svi su stipen-
disti po uspješno završenom pro-
gramu dobili i odgovarajuće diplo-
me.

Smatram da su ovakvi studij-
ski boravci od neprocjenjiva zna-
čaja za poboljšanje uzajamne ko-
munikacije među knjižničarima i
dokumentalistima iz zemalja
Srednje i Istočne Europe te zema-
lja bivšega Sovjetskog Saveza (su-
dionici programa u 1994. godini
bili su iz Albanije, Bugarske, Esto-
nije, Hrvatske, Kirgistanu, Mađar-
ske, Poljske, Rusije, Slovenije,
Slovačke i Ukrajine), te da će se
njihova prava vrijednost pokazati
u skorju budućnosti.

Snježana Ivanović

■ Sastanci Projektne skupine PROLIB/CoBRA-UNIMARC i Konzorcija savjetodavne skupine CERLa (European Research Libraries Advisory Task Group) održani su 23. i 24. ožujka 1995. u Rimu. Prisustvovali su dr. C. Fabian, predsjednica (Njemačka), F. Leresche i F. Dupuigrenet (Francuska), P. Goossens (Belgija), G. Jonsson (Švedska), C. Magliano i I. de Pinedo (Italija), B. Henderson, A. Curwen, C. Kirk (Velika Britanija) i M. Willer (Hrvatska), kao predstavnik Stalnog odbora za UNIMARC IFLAe i kao koordinator za upotrebu UNIMARCa za staru građu.

Projekt PROLIB/CoBRA-UNIMARC 10173 pokrenula je Bavorska državna knjižnica u sklopu bibliotečnog programa Komisije Europske zajednice DGXIII pod nazivom *Mogućnost primjene UNIMARCa za višenacionalne baze podataka*, a u skladu s potrebama projekta Konzorcija europskih znanstvenih biblioteka za izgradnju europske baze starih tiskanih knjiga do 1830.

Na sastanku je proučen ugovor sklopljen između Bavorske državne knjižnice i Komisije Europske zajednice u kojemu je prikazan sâm projekt. Detaljno je razrađen program rada na projektu s terminima vezanim za izradu pojedinih dijelova i s predviđenim aspektima završnog izvještaja. Proučene su datoteke koje će se odabrati za analizu (iz Italije, Švedske, Nizozemske, Njemačke), a predloženo je da Nacionalna i sveučilišna biblioteka iz Zagreba pošalje svoju datoteku sa zapisima o staroj građi radi potpunije analize UNIMARCa. Troškove analize hrvatskih zapisa, koji ne mogu biti pokriveni sredstvima EZa, snosit će CERL.

Savjetodavna skupina Konzorcija europskih znanstvenih biblioteka

Prihvaćen je izvještaj s prethodnog sastanka održanog u Londonu, 5. 12. 1994. Proučeni su funkcionalni zahtjevi koje CERL postavlja pred RLG (Research Libraries Group, SAD) čiji je sustav RLIN izabran kao 'host' za europsku bazu starih knjiga pri CERLu. Sudionici su proučili i specifikaciju za dizajn OPACa i testiranje sustava. Raspravljalo se i o procesu učitavanja testnih datoteka u bazu RLGa koje daju Njemačka (Bayerische Staatsbibliothek), Švedska i Italija. Predloženo je da i Hr-

vatska pošalje svoju testnu datoteku.

Na sastanku su prihvaćeni dokumenti koji se odnose na UNIMARC: ispravci specifikacije UNIMARCa u odnosu na UNIMARC koji je definirao Stalni odbor za UNIMARC IFLAe, nova polja UNIMARCa za staru građu te neke specifičnosti koje se odnose na bazu RLGa.

Utvrđen je raspored daljnjih faza projekta CERLa i okvirno su dogovoreni sljedeći sastanci.

M. Willer

Sastanak Stalnog odbora za UNIMARC IFLAe

Sastanak Stalnog odbora za UNIMARC IFLAe održan je u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu, D. C. 15. i 16. svibnja 1995. godine. Sastanku su prisustvovali Volker Henze (Njemačka), Brian Holt (Velika Britanija), Françoise Leresche (Francuska), Sally McCallum, zamjenica predsjednika (SAD), Kiyoko Tamura (Japan) i Mirna Willer (Hrvatska). Predsjednica Fernanda Campos (Portugal) i Jakov Šraiberg (Rusija) nisu mogli prisustvovati sastanku. Sastanku su kao promatrači prisustvovali Nathalie Pussin (Francuska), Berry Randall (SAD) i Marie-France Plassard (IFLA UBCIM Programme).

Nakon što je domaćin, Sally McCallum otvorila sastanak i pozdravila nove članove i promatrače, pristupilo se biranju predsjednika i zamjenika predsjednika. Za predsjednicu izabrana je Sally McCallum, a za potpredsjednicu Mirna Willer. Nakon toga se raspravio popis dopisnih članova Odbora. Razmotren je i revidiran novi statut Stalnog odbora za UNIMARC.

U okviru rada na prijedlogu za nadopunu i promjenu UNIMARCa učinjeno je sljedeće:

- dogovoreno je da će se izraditi nacrt za Smjernice za katalogizaciju publikacija u više svezaka s navođenjem izbora načina katalogiziranja (Mc Callum, Leresche, Henze).
- raspravljene su Smjernice za minimalnu razinu opisa za sve vrste građe. Dodatne komentare je potrebno poslati S. McCallum koja će izraditi konačni tekst.
- razmotreni su novi Kodovi za vrstu autorstva za staru građu i neknjižnu građu. S. McCallum će dodati popisu nove ko-

dove Kongresne knjižnice i poslati tekst F. Leresche koja će izraditi konačni popis novih kodova.

- pregledane su Smjernice za kompjutorske datoteke. Nova polja za kompjutorske datoteke bit će izdana u prvom dopunjenom izdanju UNIMARCa koje se predviđa za početak 1996. godine. Dodatne komentare i primjere potrebno je poslati V. Henzeu, koji će izraditi konačni dokument.
- kako bi se izradio popis Lokalnih polja u bibliografskom formatu za zajedničku upotrebu, potrebno je poslati F. Leresche popis polja bloka 9.
- pregledane su i prihvaćene Smjernice za staru građu. Nova polja za staru građu bit će izdana u prvom dopunjenom izdanju UNIMARCa koje se predviđa za početak 1996. godine. Novopredložena polja 518 (Stvarni naslov pisan suvremenim pravopisom) i 830 (Napomena katalogizatora) su prihvaćena. Primjere za navedena polja kao i za Smjernice potrebno je poslati M. Willer kako bi izradila konačnu verziju Smjernica. Predložena polja 603 i 608 za žanr i materijalni oblik jedinice bit će odaslana Komisiji za klasifikaciju i indeksiranje IFLAe na razmatranje.

U sklopu sljedećih točaka sastanka dogovorena su polja za prvo dopunjeno izdanje UNIMARCa, pregledana je novoizšla brošura o UNIMARC-u te se raspravljalo o popisu korisnika UNIMARCa. Dopunjeno izdanje sadržavat će novi popis kodova za jezike usklađen s novim izdanjem što ga priprema Kongresna knjižnica. Prihvaćen je prijedlog Hrvatske da se dodijeli zaseban kod za hrvatski jezik. Budući da je politika Kongresne knjižnice da ne mijenja kodove, za hrvatski će jezik biti određen kod 'scr', premda to još uvijek nije rješenje s kojim bismo se mogli složiti.

Najavljena je UNIMARC radionica koja će se održati na Krimu u organizaciji Programa za Univerzalnu bibliografsku kontrolu i Međunarodni MARC pod nazivom 'UNIMARC, USMARC and other MARC Formats in Library Applications' u okviru konferencije 'CRIMEA '95' od 12. do 16. lipnja 1995. Radionicu će od članova Odbora održati S. McCallum, B. Holt, M-F. Plassard i M. Willer.

Najavljena je i Konferencija 'Authority Files: Their Creation and Use in Cataloguing' koja će se održati u St. Petersburgu listopada 1995. godine, također pod pokroviteljstvom IFLA-inog Programa. Na konferenciju su pozvane M-F. Plassard i M. Willer.

Na kraju sastanka raspravljalo se o projektima vezanim uz UNIMARC. M. Willer i F. Leresche izvjestile su o sastanku Radne grupe CERLA (Consortium of European Research Libraries) u Rimu, u veljači 1995., na kojemu se dogovarala izrada Europske baze podataka za staru knjigu (rukom tiskane knjige od početka tiska do 1830) te o projektu Europske unije PROLIB/CoBRA-UNIMARC na izradi statističke analize upotrebe UNIMARC-a. V. Henze i B. Holt izvjestili su o projektu Europske unije UseMARCON čiji je zadatak izrada univerzalnog programa za prevođenje bilo kojeg MARC formata u UNIMARC i obrnuto, a F. Leresche o projektu COBRA Europske unije čiji je zadatak izraditi zajedničku bazu u formatu UNIMARC za pregledne kataložne jedinice i uputnice.

Na kraju sastanka razmotren je dokument koji je Anthony Curwen kao konzultant CERL-a poslao Odboru, a koji se odnosi uglavnom na obradu stare građe, te upit o proširenju UNIMARC-a na arhivsku građu. O ovom posljednjem pitanju raspravit će se u okviru razgovora s ICA Komitetom za automatizaciju arhiva.

Sljedeći sastanak Stalnog odbora za UNIMARC održat će se u Parizu u Nacionalnoj biblioteci 13. i 14. svibnja 1996. godine.

M. Willer

■ Na europskom informacijskom tržištu nezavisna kompanija TFPL pruža profesionalne usluge, kao što su održavanje tečajeva, seminara, organiziranje konferencija, konzultacije i savjetodavna djelatnost na svim područjima bibliotečno-informacijske djelatnosti. Bavi se i publiciranjem raznih imenika, referentnih djela, izvještaja i sl. Osnovana je 1987., a urede ima u Londonu i Washingtonu, D. C. Od 1990. TFPL svake godine organizira European Business Information Conference (EBIC). U 1995. EBIC je održan u Budimpešti od 21. do 24. ožujka. S obzirom da je kotizacija za ovu konferenciju veoma visoka (gotovo 1000\$), a u želji da poslovne infor-

macije približe i bibliotekarima iz bivših socijalističkih zemalja, TFPL je za njih organizirala nekoliko besplatnih jednodnevnih seminara o poslovnim informacijama. Radni jezik seminara bio je engleski, a odvijali su se pod sljedećim naslovima:

- Razvitak službi poslovnih informacija u narodnim i akademskim bibliotekama,
- Tehnike vođenja projekata za bibliotekare i informacijske stručnjake,
- Kako prikupiti, organizirati, promicati i prodavati poslovne informacije,
- Marketing za bibliotečne i informacijske službe,
- Razumijevanje i korištenje europskih i američkih informacija o poduzećima.

Iz Hrvatske se odazvalo šest bibliotekara. Cilj je seminara bio da se kolegama iz bivših socijalističkih zemalja približi tržišni način razmišljanja o informacijama, a i da se upozori na zapadne kompanije koje prodaju poslovne informacije.

D. Kunštek

Na Sajmu dječje knjige u Bologni: hrvatska knjiga dostojan partner

Na 30. sajmu dječje knjige u Bologni, održanom od 6. do 9. travnja 1995. godine, knjige za djecu i mladež izložilo je 79 zemalja svijeta u devet paviljona. U posebnom, desetom paviljonu, izložena su učila, školska oprema i pomagala. U sklopu Sajma, koji je imao naglasak na multimedijskoj građi, priređeni su seminari i radionice na teme: "Dječja knjiga i novi mediji: kreativni procesi", "Uloga autora i ilustratora u proizvodnji novih medija za djecu" te "Multimedija za nakladnike i tiskare".

Prvi su put samostalno izlagali i nakladnici iz Hrvatske, *Znanje* i *Mosta*, koji su na zajedničkom štandu s obiljem promidžbenoga materijala o Hrvatskoj, ponudili svijetu hrvatsku dječju knjigu, koja po vrijednosti teksta i ilustracija ne zaostaje za najboljim svjetskim djelima. *Školska knjiga* je, na zajedničkom štandu sa slovenskim nakladnicima, izložila dio svojih udžbenika i priručnika za učenje hrvatskog i stranih jezika, kao gost Europskog udruženja izdavača udžbenika i uz financijsku pomoć Talijanskog veleposlanstva i Talijanskoga kulturnog centra u Zagrebu.

U sklopu Sajma održana je izložba ilustracija dječje knjige. Karakterizira ih papirnata skulpturalnost, tj. trodimenzionalnost: slike iskaču iz stranica knjige, dočaravajući slojevitost i dinamiku prirodnog okoliša i fantastičnog svijeta. Trima ilustracijama zastupljen je i hrvatski slikar Svjetlan Junaković, a Radovan Delić, ilustrator "Pahuljice" Hrvoja Hitreca, uvršten je u konkurenciju za nagradu u 1996. godini.

Za knjižničare su posebno zanimljiva bila dva štanda: štand IFLAe, koja je izložila svoja izdanja i kataloge knjižnične opreme te štand Internationale Jugendbibliothek iz Münchena, najveće međunarodne knjižnice za djecu i mladež u svijetu, utemeljene 1948. U Biltenu novih knjiga: izboru međunarodne literature za djecu i mladež, "The White Ravens 1995", našle su se i "Male ljudetine" Zvonimira Baloga.

Svake godine štand u Bologni ima i IBBY (International Board on Books for Young people). Hrvatski je centar za dječju knjigu, pri Gradskoj knjižnici u Zagrebu, član te udruge od 1. siječnja 1995. (vidi *Novosti* br. 5.). Svake druge godine IBBY dodjeljuje uglednu Andersenovu nagradu za tekst i ilustraciju, nazvanu "Mali Nobel". Hrvatski su kandidati za tu nagradu Ivan Antolčić za ilustracije i Ivan Kušan za tekst. Za počasni popis odnosno preporuku za prijevod hrvatske knjige na strane jezike, Hrvatski je centar za dječju knjigu predložio tekst Zvonimira Baloga, ilustracije Mladena Veže te prijevod Zlatka Crnkovića. U Međunarodni je ocjenjivački sud predložio prof. dr. Ivo Zalar. Budući da IBBY surađuje s UNESCOom, IFLAom, IRAom (International Reading Association), UNICEFom i drugim organizacijama, hrvatskoj se dječjoj knjizi otvara put u svijet i mogućnost korespondiranja s brojnim čitateljstvom, kao i aktivno sudjelovanje naših pisaca i stručnjaka u međunarodnim tijelima i organizacijama. U okviru IBBYja svake se godine dodjeljuje i respektabilna japanska nagrada IBBY-ASAHI, organizaciji ili projektu za promicanje čitanja. Ovogodišnji je dobitnik promoviran na Sajmu u Bologni, FUNDALECTURA iz Kolumbije, koja provodi nacionalni program rehabilitacije čitanjem, podizanjem kulturne razine, otvaranjem knjižnica i čitalačkih kampova, razvijanjem tiskarstva i raspačavanja knjige.

Lj. Sabljak

■ Sedma Proljetna škola školskih knjižničara održana je u hotelu Therapia u Crikvenici od 19. do 21. svibnja 1995. Školu je organiziralo Ministarstvo prosvjete i športa, Referada Rijeka uz pomoć Komisije za školske knjižnice HBDa. Sedamdeset i pet školskih knjižničara iz Bjelovara, Crikvenice, Koprivnice, Krapine, Novog Vinodolskog, Novske, Osijeka, Pakraca, Rijeke, Siska, Slatine, Slavonskog Broda, Splita, Šibenika, Varaždina, Vukovara i Zagreba, okupilo se u Školi. Uvodne su referate podnijeli Velimir Srića, koji je govorio o upravljanju kreativnošću, Nikola Nikša Šoljan, predstavio je nove pedagoške knjige objavljene u nizu "Educa", a Jadranka Lasić-Lazić, govorila je o odgojno-obrazovnom aspektu školske knjižnice. Sudionici su radili u radionicama koje su vodili V. Šeta, B. Šporer, Lj. Sabljak i J. Križ. HBD se pridružio nakladnicima koji su izložili svoje nove naslove zanimljive školskim knjižničarima.

Ur.

■ Od 10. do 18. lipnja 1995. u Eupatoriji u Krimskoj Republici u Ukrajini, održana je Druga međunarodna konferencija 'Krim 95' pod nazivom *Knjižnice i društva u prijelazu: nove tehnologije i novi oblici suradnje*, u organizaciji Ruske nacionalne knjižnice za znanost i tehnologiju. Konferenciji je prisustvovalo 606 sudionika iz Izraela, Južnoafričke Republike, Kine te iz zemalja Europe, Sjeverne Amerike i bivšeg Sovjetskog Saveza.

U sklopu Plenarne sjednice održana su predavanja o ulozi i djelatnostima IFLAe (W. Roberts), informatizaciji Ruskog savjeta (N. Kuznecov), politici Ministarstva za kulturu Ruske Federacije (E. Kuzmin) odnosno Ukrajine (V. Navrockaja) prema knjižnicama, stanju i pravcima razvoja bibliotečno-informacijske strukture u istraživanju i razvoju upravljanja u Ruskoj Federaciji (V. Gubanov) te o programu informatizacije kulture u Rusiji od 1994. do 1996. (B. Bogatov). Dan je i niz osvrta na stanje, zadaće i ulogu bibliotekarskih društava u razdoblju promjena.

Konferencija je nastavila radom u sedam sekcija, četiri radionice i četiri okrugla stola. Tijekom konferencije bila je otvorena stal-

na izložba knjižničnih sustava i nakladničke produkcije.

Teme sekcija:

1. Međuknjižnična suradnja. Uvodna izlaganja održali su: M. Swanepoel (Južnoafrička Republika), M. Hannon (Vel. Britanija), J. Smith (SAD) i K. Noerr (Vel. Britanija).
2. Nabava i zaštita knjižnične građe: problemi pretplate i zamjene. Uvodna su izlaganja imali B. Zajcev (Rusija) i W. Lujendijk (Nizozemska). U sklopu sekcije održane su posebne radionice o ISSNu i ISBNu.
3. Automatizirani knjižnično-informacijski sustavi i tehnologije. Uvodničari: J. Šraiberg (Rusija), Ching-chih Chen (SAD), K. Noerr (Vel. Britanija), D. Riggs (SAD).
4. Online tehnologije i baze podataka na CD-ROMu u knjižnicama. Uvodničari: A. Bobilev (SAD), D. Karmi (Izrael) i S. Chang (SAD).
5. Knjižnične usluge, posudba i cirkulacija knjižnične građe. Uvodničari: L. Purciau (SAD) i E. Malkova (Ukrajina).
6. Biomedicinske, farmaceutske i ekološke informacije. Uvodničari: B. Loginov i E. Petrovska (Rusija).
7. Poslovne informacije i upravljanje informacijama. Uvodničari: M. Lindquist (Finska) i H. Achleitner (SAD).

Radionice:

UNIMARC, USMARC i ostali formati MARC u knjižničnoj primjeni. Radionica je održana pod pokroviteljstvom Programa UBCIM IFLAe. Uvodna su izlaganja pripremili: M.F. Plassard - IFLAin središnji program UBCIM, S. McCallum - UNIMARC za bibliografske podatke, B. Holt - Priručnik za UNIMARC 94, R. Varniene - Radionica za IFLA/UNIMARC održana u Vilniusu, A. Hopkinson - CDS/ISIS kao alat za izvedbu formata MARC i M. Willer - UNIMARC za pregledne kataložne jedinice i uputnice. U sklopu radionice prikazan je sustav UNIBASE.

Deweyjeva Decimalna klasifikacija: stanje i budućnost. Uvodničari su bili: J. Mitchell i Lois Mai Chan (SAD) i R. Sweeney (Vel. Britanija).

Online Computer Library Centre (OCLC): elektronski pristup knjižničnim i informacijskim izvorima. Uvodničari: P. Spies i D. Buckle.

Međunarodno udruženje korisnika CDS/ISISa. Održana je stručna i praktična radionica za korisnike.

Teme okruglih stolova bile su: koordinacija aktivnosti i razvoja ruskog skupnog kataloga znanstvenih i tehničkih informacija, IFLAine aktivnosti i iskustva, rad Međunarodnog udruženja znanstvenih i tehničkih knjižnica te problemi knjižnica za djecu i mladež.

M. Willer

■ ABDOS (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Ost-, Ostmittel- und Suedosteuropaforschung, tj. Radna zajednica biblioteka i dokumentacijskih centara koji se bave istočnom, srednjoistočnom i jugoistočnom Europom) osnovana je 1971. kao neformalni krug direktora njemačkih biblioteka, čije su se matične institucije bavile istočnoeuropskom problematikom. Vremenom se proširila na gotovo sve europske zemlje. Prvobitni je cilj zajednice bio poboljšanje razmjene informacija, osobito o nabavi literature. Iako problemi nabave i opskrbe literaturom iz istočnoeuropskih zemalja za knjižnice u zapadnoeuropskim zemljama ne bi više trebali postojati, u bivšim je socijalističkim zemljama paralelno s procesima tranzicije i privatizacije došlo do velikih potresa i lomova na području izdavaštva i knjižarstva, pa je nabava bila česta tema na zasjedanjima ABDOSa posljednjih godina.

24. skupština ABDOSa održana je u Leipzigu, 22.-25. 5. 1995. i bila je posvećena sljedećim temama:

- stanje i perspektive razvoja znanstvenih knjižnica, izdavaštva i knjižarstva u istočnoj Europi i bivšoj DDR,
- društveno-političke promjene u istočnoj, srednjoistočnoj i jugoistočnoj Europi u ogledalu bibliotekarske svakodnevice,
- utjecaj društvenih promjena na dječju i omladinsku literaturu,
- znanstvene informacije na putu od tiskanog do elektronskog medija.

Iz Hrvatske je na Savjetovanju sudjelovala D. Kunštek s pozvanim predavanjem 'Odras društveno-političkih promjena na bibliotekarsku svakodnevicu u Hrvatskoj'. Referati s ABDOS savjetova-

nja objavljuju se u nizu *Veröffentlichungen der Osteuropa-Abteilung*, koji izdaje Državna biblioteka u Berlinu.

D. Kunštek

■ Na poziv g. Pala Vasarhelyja, iz UNESCOova Odsjeka za Generalni informacijski program (GIP), Tatjana Aparac-Gazivoda, predstavnicica Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, sudjelovala je u dvodnevnom radu UNESCOova seminara u Bratislavi, održanog 1. i 2. lipnja 1995. Seminar je bio posvećen prezentaciji edukacijskog programa o poučavanju informacijskog segmenta zaštite okoliša i populacijske politike. Organizator skupa bio je UNESCO-ov Odsjek za GIP, a domaćin Odsjek za bibliotekarstvo i informacijsku znanost Filozofskoga fakulteta u Bratislavi.

Pozivu za sudjelovanje na skupu odazvalo se 14 kolegica i kolega iz 9 zemalja (Austrije, Češke, Hrvatske, Litve, Mađarske, Poljske, Slovačke, Slovenije i Ukrajine). Predavač je bila dr. Dorothy Williams sa Sveučilišta Robert Gordon u Aberdeenu, autorica edukacijskog programa.

Skup je organiziran poradi predstavljanja novog edukacijskog programa koji je naručio UNESCO-ov Odsjek za GIP, a koji su pripremili stručnjaci sa Sveučilišta Robert Gordon. Od skupa se također očekivalo da omogućí prikupljanje mišljenja sudionika o valjanosti programa i njegovoj mogućoj uporabivosti u nastavi i dopunskom poučavanju informacijskih stručnjaka, napose onih koji donose odluke i koji se bave zaštitom okoliša.

Sudionici su zamoljeni da u svojim sredinama utvrde zainteresiranost za pripremljeni edukacijski program koji u paketu nudi zanimljivu građu (tiskanu građu, folije, videokasetu), koja bi se mogla iskoristiti u opsegu primjerenom izbornome kolegiju na diplomskoj razini odnosno interdisciplinarnom postdiplomskom studiju ekologije, ili u poučavanju korisnika CD ROM-a i on-line usluga koji se zanimaju za ekologiju.

T. Aparac-Gazivoda

■ U Budimpešti je 22. i 23. srpnja 1995., neposredno prije održavanja 9. europske konferencije o čitanju, održan sastanak Komiteta europske sekcije Međunarodne čitateljske udruge, koji čine voditelji nacionalnih čitateljskih udru-

ga iz mnogih zemalja Europe. Na sastanku se raspravljalo o organizacijskim pitanjima, o financijama i proračunu, o biltenu koji prati rad nacionalnih čitateljskih udruga u Europi, o projektu izdavanja priručnika koji će popisati sve ustanove i institucije u Europi koje se bave problemima pismenosti i čitanja, o pripremama za održavanje predstojeće 9. europske konferencije o čitanju u Budimpešti 23.-26. srpnja 1995, 10. europske konferencije o čitanju u Bruxellesu 1996., te o promociji Svjetskog kongresa o čitanju u Pragu 1996. Evaluirali su se dosezi radionica za voditelje čitateljskih udruga, kao i Europskog seminara o čitanju održanima početkom godine u Malagi. Raspravljalo se o uvođenju europskog programa stipendija za one nacionalne čitateljske udruge koje se posebno iskažu u promociji ciljeva Međunarodne čitateljske udruge, te o osnivanju novih nacionalnih udruga u Europi. Interes su izazvala i izvješća o radu nacionalnih udruga koje već djeluju više desetljeća. U ime Hrvatske čitateljske udruge istaknuti su neki od programa i aktivnosti kojima se u Hrvatskoj potiče čitanje - Međunarodni kviz za djecu i mlade, psihosocijalni program "Korak po korak do oporavka", te primarni Hrvatskog centra za dječju knjigu u IBBY. Isto tako najavljena je utemeljujuća skupština Hrvatske čitateljske udruge u Zagrebu 11. 10. 1995. na koju su pozvani i gosti iz Velike Britanije i Austrije.

D. Sabolović-Krajina

■ U Budimpešti je od 23. do 26. srpnja 1995. godine održana 9. europska konferencija o čitanju, u organizaciji Nacionalne Széchényi biblioteke i HUNRAE, mađarske nacionalne podružnice IRAe (Međunarodne čitateljske udruge). U suvremenom konferencijskom centru 'Villanyi' okupilo se 260 sudionika iz cijelog svijeta, a radilo je deset sekcija, među ostalim i metodološka, bibliotečna, školska, multikulturalna i istraživačka. Konferenciju je pratila zanimljiva izložba, pola stoljeća nakladništva IRAe. Glavna tema konferencije bila je *Pismenost i demokracija*. Hrvatsku su predstavljala tri referenta: Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica Knjižnice "Fran Galović" iz Koprivnice, dala je sociopovijesnu panoramu čitanja u Hrvatskoj (*Kako čitati hr-*

vatsko društvo), Geza Dudaš iz osječke "Poliklinike Suvag" predstavio je vlastiti model liječenja dječje disleksije, temeljen na Beuder-Gestalt metodi, a Ljiljana Sabljak, voditeljica Gradske knjižnice u Zagrebu, izložila je mogućnosti korištenja fondova javnih knjižnica u posebnim uvjetima (ratnim i poratnim), predstavljajući jedan od temeljnih psihosocijalnih programa tzv. vođenog čitanja.

U brojnim su referatima i pokaznim radionicama izloženi multidisciplinarni pristupi procesu čitanja, s prepoznatljivim naglascima na podučavanju kako čitati, okrenutosti k jezgri društva, obitelji, te kognitivnim, socijalnim i političkim elementima koje sklapa čitatelj tijekom složenog procesa čitanja. Hrvatska je svojim pojačanim čitalačkim interesom zanimljiva svijetu, a suvremenim se programima svrstala uz rame zemalja s dugom čitalačkom i jakom kulturnom tradicijom.

Lj. Sabljak

■ Od 9. do 12. 8. 1995. godine održana je 27. godišnja skupština Mađarskog društva bibliotekara u Egeru, baroknom gradu udaljenom 160 km sjeveroistočno od Budimpešte. Eger je grad s 65.000 stanovnika, bogate povijesti i tradicije školstva i bibliotekarstva.

Rad Skupštine započeo je tiškovnom konferencijom na kojoj je izložen program godišnje skupštine i predočene osnovne informacije o djelovanju Mađarskog društva bibliotekara. Slijedila su otvorenja izložbi inozemnih nakladnika i opreme za knjižnice u prostorijama Visoke pedagoške škole.

Drugi dan skupštine započeo je predkonferencijom u velikoj dvorani pokrajinske skupštine. Tema predavanja bila je: *Javni odnosi u knjižnici (s aspekta marketinga) : principi i metode*. Predavanje je obuhvaćalo uz teoretski dio i prezentaciju pojedinih knjižnica. Plenarna je sjednica održana poslijepodne, a tema je bila: *Knjižnica i njeno poslanje: rezultati djelovanja knjižnica*. Uvodno je predavanje održao g. Geza Poprády, predsjednik Mađarskog društva bibliotekara, a skup su pozdravili: dr. István Jakab, predsjednik pokrajinske vlade, dr. György Ringelhann, gradonačelnik Egera, dr. István Seregély, nadbiskup Egera i predsjednik Mađarske biskupske konferencije. Predavanja su održali: Andras To-

rok iz Ministarstva kulture i obrazovanja, Nandor Torba, šef savjetnik u Ministarstvu, dr. György Basza, rektor Sveučilišta Lajos Kossuth u Debrecinu i dr. Gábor Janosdeák, gradonačelnik grada Sárospataka. Govorili su o odnosu knjižnica i vlasti, o financijskoj situaciji u knjižnicama, o odnosu knjižnica i društva.

Sljedeći je dan skupština nastavila radom u sekcijama. U Sekciji za bibliografiju i organizaciju studija bibliotekarstva govorilo se o PRESSDOKU - tržišno orijentiranom pothvatu tiskanja bibliografije, iskustvima pokrajinske knjižnice u Szombathelyju, povijesti baza podataka pokrajinske knjižnice u Nyiregyháza i njezinim bibliografskim publikacijama.

Sekcija za nastavu bibliotekarstva bavila se školskom knjižnicom i njenim djelovanjem, pedagoškim preduvjetima, pravnim osnovama i načelima financiranja. Sekcija Sci-Tech knjižnica i Sekcija poljoprivrednih knjižnica bavile su se pitanjem što postojeće vlasti očekuju od knjižnice, predočile su sadašnje stanje u tim knjižnicama, svoja očekivanja i pretpostavke budućeg rada. Sekcija za dječje knjižnice, Sekcija za javne knjižnice i Sekcija čitateljskih službi svoja su predavanja i rasprave usmjerile na uvijek aktualno pitanje financiranja knjižnica i aktualnu ulogu dječje knjižnice. Rad sekcije obuhvaćao je i razgovor s predstavnicima fondacija.

Sekcija knjižnica iz društvenih znanosti na dnevnom je redu imala sponzorstvo i financiranje knjižnica i istraživanja iz povijesti knjige i knjižnica. Sekcija glazbenih knjižnica bavila se mađarskim narodnim glazbenim instrumentima i ciganskom glazbom. Audiovizualna grupa obrađivala je uvođenje priručnika za uporabu multimedija u knjižničarstvu. 'Bibliotheca multimediana'. Priručnik je u pripremi, a tijekom rada Sekcije autori su govorili o njegovu pripremanju.

Zadnje poslijepodne održavanja Skupštine bilo je ispunjeno izlaganjima gostiju iz inozemstva, predstavnika pojedinih bibliotekarskih društava. Pozvani i prisutni bili su gosti iz Austrije, Češke, Hrvatske, Nizozemske, Njemačke, Rumunjske, Slovačke, Ukrajine i Velike Britanije.

K. Ivić

■ U austrijskom gradiću Friedersbachu od 20. do 25. kolovoza 1995. održano je 31. savjetovanje

Međunarodnog instituta za dječju književnost i istraživanje čitanja. Institut sa sjedištem u Beču obnaša funkciju Sekretarijata austrijske sekcije međunarodnih organizacija IBBY (Međunarodni odbor za dječju knjigu), IRA (Međunarodne čitateljske udruge) i IBC (Međunarodni odbor za knjigu), a idejno i materijalno potpomaže ga Ministarstvo znanosti, istraživanja i umjetnosti Republike Austrije. Na skupu je sudjelovalo oko 120 sudionika (knjižničara, knjižara, autora i nakladnika) uglavnom iz zemalja njemačkog govornog područja. U ime Hrvatskog centra za dječju knjigu i Knjižnica grada Zagreba, nositelja UNICEF-ovog psihosocijalnog projekta *Korak po korak do oporavka*, Savjetovanju je prisustvovala Hela Čičko.

Savjetovanje se odvijalo pod motom: "Jedan i jedan su tri". Glavne teme bili oblici socijalne komunikacije u književnosti za djecu i mladež, na filmu, televiziji i u pop-glazbi. Desetak priznatih stručnjaka za dječju književnost i audiovizualne medije svojim je referatima i pokaznim radionicama obradilo noviju austrijsku i njemačku produkciju knjižnog nakladništva i ostalih "dječjih" medija sa stanovišta društveno-dinamičnih procesa i odnosa u obitelji i društvu. Među njima se našla i jedna od najznačajnijih europskih književnica za djecu i mladež, Christine Nöstlinger, višestruka dobitnica Andersenove nagrade, čije su knjige *Muš za mamu* i *Konrad ili dijete iz limenke* prevedene i na hrvatski.

Za sudionike priređene su i dvije izložbe knjiga: jedna stručne literature u prilog kao prilog proučavanju dječje književnosti i druga na temu slobode i tolerancije. Na Savjetovanju smo se upoznali s modernim tokovima i pravcima u austrijskoj i njemačkoj književnosti za djecu i mladež i uspješno predstavili dijelu Europe, izazvavši pritom pozornost i veliko zanimanje prisutnih sudionika.

H. Čičko

■ U sklopu redovite godišnje izložbe knjižnične opreme, programa i datobaza, *Libtech International*, koja se održava na Sveučilištu u Hertfordshireu u Velikoj Britaniji, ove je godine, 5. i 6. rujna 1995., održano i nekoliko radionica, seminara i prezentacija, posvećenih zajedničkoj temi - uporabi Interneta u knjižnicama. U jed-

noj se radionici, na primjer, koju je organiziralo Udruženje za primjenu tehnologije u učenju, izvještavalo o tzv. Follettovom izvješću o stanju u visokoškolskom obrazovanju i preporukama za daljnji razvoj. Predočeni su i ukratko opisani prijavljeni znanstveni i istraživački projekti koje je, u skladu s izvješćem, odobrila posebna radna skupina (FIGIT), zadužena za izradu nacionalne i regionalne strategije djelovanja na području visokog školstva u Velikoj Britaniji. Zanimljivo je da se odobreni projekti odnose na dostavu klasičnih i elektroničkih dokumenata, nakladništvo na zahtjev, izdavanje elektroničkih časopisa, porabničke studije te naročito na izobrazbu za stjecanje vještina potrebnih za rad na mreži. Odobreni su i projekti koji se odnose na retrospektivnu konverziju, tehničke aspekte autorskog prava i zaštitu elektroničke građe.

Centar za knjižnične i informacijske studije Sveučilišta u Loughboroughu prikazao je dvanaest programa namijenjenih izobrazbi knjižničnih porabnika koji prvi put ulaze u knjižnicu i studenata koji se počinju baviti znanstvenim radom. Programi su izrađeni u nadpisu (hipertekstu), što omogućuje vezivanje slika s tekstom i izbor kretanja po spisu.

U radionici 'Internet i elektronička knjižnica' prikazan je projekt *Mailbase* za koji se brinu stručnjaci sa Sveučilišta u Newcastleu. U sklopu projekta održavaju se stalni tečajevi za izobrazbu porabnika mreže. Prikazan je i trogodišnji program izobrazbe, nazvan *Netskills*, koji je namijenjen akademskim porabnicima, kojima je potreban pristup obavijesnim izvorima na Internetu. Istaknute su dvije uloge koje Internet ima u odnosu na akademske porabnike: priopćajna i obavijesna. Priopćajna se uloga ostvaruje uporabom programa elektronske pošte i diskusija među grupama porabnika, a obavijesna omogućuje pristup dokumentima, programima, datobazama, knjižničnim katalogima, imenicima, arhivima, elektroničkim knjigama i časopisima. U ovom je času najpopularnije mrežno pomagalo World Wide Web koji, temeljen na nadpisu, omogućuje vezivanje građe iz različitih izvora, lako se rabi, dopušta uporabu gophera i FTPa u istom sučelju. Radi na načelu porabnik-poslužitelj, a čitači je program (Mosaic ili Netscape) za akademske porabnike besplatan.

Radionica nazvana *Obrazovne uporabe Interneta* bila je namijenjena slušačima zainteresiranima za primjenu Interneta u osnovnim i srednjim školama. U šest školskih knjižnica u Velikoj Britaniji i pet u Sjevernoj Irskoj uveden je Internet u nastavu. Učenici i nastavnici mogu pregledavati bazu *Reuters Business Information* i različite CD-ROMove. Zasad se poraba u školama prati, prikupljaju se izvještaji učitelja i učenika i snimaju se videozapisi na kojima su pokazana reagiranja na uporabu Interneta. Prve su reakcije uglavnom pozitivne, ali treba zabilježiti da su škole sučeljene sa znatnim tehničkim problemima jer nemaju zaposleno tehničko osoblje, koje bi pomagalo kad zakaže tehnika.

Libtech International '95 završio je predavanjem gosta iz SAD, Paula Evana Petersa, izvršnoga direktora ustanove *Coalition for Networked Information* iz Washingtona, D.C., koji je govorio o različitim mogućnostima budućega razvitka Interneta.

A. Horvat

■ U Bergisch-Gladbachu je od 3. do 9. rujna 1995. održan međunarodni seminar pod nazivom *Nove strategije u knjižnicama*, a za sudionike je seminar održan od 9. do 16. rujna bilo organizirano i studijsko putovanje, čiji je cilj bio upoznavanje s novim tehnikama i strategijama najznačajnijih knjižnica središnje Njemačke. Seminaru su prisustvovala tri bibliotekara iz Hrvatske: dr. Đurđa Mesić, Ivan Pehar i Kornelija Petr. Dr. Mesić i I. Pehar imali su zajedničko izlaganje o prilagodbi javnih knjižnica na novo ustrojstvo upravljanja u Hrvatskoj, a K. Petr govorila je o iskustvima knjižnica Sveučilišta "Josip Juraj Strossmayer" u Osijeku u pružanju bibliotečnih usluga u ratnim uvjetima. Seminaru je prisustvovalo tridesetak sudionika iz Europe te gosti iz drugih kontinenata. Dvadesetpet referata bilo je okupljeno u šest tematskih cjelina:

- što je važno za knjižnicu budućnosti?
- nove tehnike za nove usluge
- umrežavanje i suradnja
- nacionalna i međunarodna suradnja za pružanje posebnih informativnih usluga
- marketing za knjižnice
- posebne usluge u knjižnici.

Sudionici su posjetili gradske, sveučilišne i stručne knjižnice u Kölnu, Münsteru, Paderbornu,

Hannoveru i Göttingenu. Zadnji dan boravka bili su gosti firme Schulz Bibliothekstechnik iz Speyera, koja proizvodi knjižnični namještaj i koja je opremila i našu novu Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu.

K. Petr

■ Zahvaljujući novčanoj potpori Instituta 'Otvoreno društvo' skupina knjižničara iz zemalja Srednje i Istočne Europe, među kojima su bile i dvije knjižničarke iz Hrvatske, posjetila je u rujnu 1995. više knjižnica u Velikoj Britaniji. Za one koji su otprilike poznavali ustroj i rad Britanske knjižnice te sveučilišnih i narodnih knjižnica u toj zemlji, posebno je zanimljiv bio posjet knjižnici Europske banke za obnovu i razvoj u Londonu. Osnovana 1991. godine i smještena u novom, ostakljenom poslovnom neboderu, s čijeg se vrha pruža pogled na Katedralu Sv. Pavla i južni dio Londona, u kojem su se, ne tako davno, kretali Dickensovi junaci, knjižnica djeluje kao središte za raspačavanje poslovnih obavijesti vlastitim i vanjskim porabnicima. Vlastiti porabnici ne moraju doći osobno u knjižnicu, već se mogu javiti jednom od osam zaposlenih knjižničara s osobnog računala u svojem uredu i zatražiti potrebnu obavijest ili građu elektronskom poštom. Knjižničari su različitim nacionalnosti i zajedno govore velik broj jezika, što je u ovakvoj knjižnici prijeko potrebno: banka, naime, ima 17 regionalnih podružnica u zemljama Srednje i Istočne Europe, a osnovana je s ciljem da podupire projekte koji doprinose tranziciji ili od kojih se očekuje da će poboljšati zaštitu okoliša. Knjižnica, čiji je službeni naziv *Poslovno obavijesno središte*, izdaje niz publikacija, uglavnom vodiča po vlastitoj zbirci i službama, omogućuje izravan pristup u velik broj vanjskih datoteka i uporabu CD-ROMova. Vlastita je zbirka izložena na OPACu. Knjižnica prima britanski dnevni tisak i oko 130 naslova stranih časopisa i novina s područja financija. Dnevno ili tjedno svojim porabnicima putem elektronske pošte dostavlja obavijesti, posebno probrane u skladu s njihovim zanimanjem. Kad bankovni namještenik putuje poslom u neku zemlju, knjižničari mu u roku od 24 sata mogu izraditi poseban izvještaj o temi na koju se posao

odnosi. Knjižnica pomaže i u izobrazbi namještenika održavanjem posebnoga odjela sa zbirkom videokaseti i zvučnih kaseti za samoučenje stranih jezika i ovladavanje vještina potrebnih za uporabu informacijske tehnologije. Veselimo se vremenu, kad će i naša poduzeća i banke pokazati toliko volje i skrbi za vlastite knjižnice jer će im one biti potrebne.

A. Horvat

■ Društvo mađarskih knjižničara organiziralo je trodnevni seminar o knjižničnom zakonodavstvu sa svrhom da se što kvalitetnije pripremi novi mađarski zakon o knjižničarstvu. Seminar je, na poticaj i uz potporu Vijeća Europe, održan u Budimpešti od 28. do 30. rujna 1995. godine, a kao gosti pozvani su i knjižničari iz osam zemalja srednje i istočne Europe (Austrije, Češke, Hrvatske, Poljske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Ukrajine) koji su pratili raspravu 40-ak mađarskih knjižničara o različitim aspektima novog zakona o knjižničarstvu. Organizacija je seminara zapravo nastavak aktivnosti što ih Vijeće Europe i Europska komisija potiču još od 1994. godine u sklopu nekoliko svojih programa posvećenih knjižici, čitanju, organizaciji knjižnica i prijenosu informacija. Uočeno je, naime, da su promijenjeni politički, gospodarski, kulturni i društveni uvjeti nastali nakon demokratskih promjena u zemljama istočne Europe, donoseći nove, tržišne odnose, ugrozili financiranje a ponegdje i egzistenciju knjižnica u istočnoj Europi. Stoga Vijeće Europe smatra poticajnim sve rasprave o donošenju novog knjižničnog zakonodavstva kao prvog koraka koji bi omogućio unapređenje knjižničarstva u tom dijelu Europe, a onda i adekvatno povezivanje sa zapadnoeuropskim knjižničarstvom. Na budimpeštanskom su seminaru, uz ugledne mađarske knjižničare, o pravnim, financijskim, gospodarskim stajalištima govorili i visoki državni službenici iz odgovarajućih ministarstava. Mađarski su knjižničari u prva dva dana seminara iznosili svoje prijedloge zakonodavnog rješavanja nekih važnih problema djelovanja knjižnica koji bi se mogli grupirati u nekoliko osnovnih tema, kao što su pitanja što sve treba biti obuhvaćeno knjižničnim zakonom, a što ostalim društvenim ili državnim aktima, zatim pitanja centraliziranih i decentrali-

ziranih knjižničnih službi a s time povezana i pitanja financiranja knjižnica i naplaćivanja pojedinih usluga korisnicima, pitanja informacijske tehnologije kao i formiranja knjižničnih zbirki, a s time povezani i problemi pohranjivanja obveznog primjerka. Trećeg su dana gosti iznosili probleme donošenja knjižničnih zakona u svojim sredinama. Zaključak je seminara, u donošenju kojega je sudjelovao i predstavnik Vijeća Europe, bio da će različita okruženja u pojedinim zemljama bitno utjecati i na različite pristupe i rješenja pojedinih knjižničnih zakona. Bez obzira na to što su mnoge teme zajedničke, pokazalo se da su različiti prioriteti koje bi knjižničari u pojedinim zemljama željeli regulirati (ili su to već učinili) u svojim zakonima. Stoga je vjerojatno da svako nekritičko prenošenje gotovih rješenja iz istočnoeuropskih, srednjoeuropskih ili zapadnoeuropskih zemalja u drugu sredinu ne bi dalo povoljnih rezultata. Predstavnik Vijeća Europe ponudio je i daljnju pomoć u rješavanju važnih knjižničnih problema zemljama u kojima se razvijaju novi demokratski odnosi, potičući knjižničare da se jave sa svojim problemima i sugeriraju u kojem obliku bi Vijeće Europe moglo pružiti tu pomoć njihovoj zemlji, odnosno knjižničarskom udruženju.

T. Nebesny

■ Osnivačka skupština Hrvatskoga čitateljskog društva održana je 11. listopada 1995. godine u Zagrebu. Za predsjednicu je izabrana dr. Đurđa Mesić, za prvu dopredsjednicu mr. Dijana Sabolović-Krajina, za drugu dopredsjednicu mr. Ljiljana Sabljak. Tom je prigodom održan i znanstveni skup "Čitanje kao otkrivanje svijeta". Predavači su bili gosti iz inozemstva, predstavnici Europskog komiteta Međunarodnog čitateljskog društva, dr. Greg Brooks iz Velike Britanije (Vrijednost britanskog programa obiteljskog opismenjavanja) i mr. Frank J. Chiste (Poticanje čitanja i učenje čitanja u austrijskim školama) kao i domaći znanstvenici i stručnjaci, dr. Mira Kermek-Sredanović (Kako motivirati najmlađe čitatelje), dr. Marija Čudina-Obradović (Oblici pripremljenosti za čitanje), mr. Dijana Sabolović-Krajina (Promocija čitanja u Hrvatskoj) i mr. Ljiljana Sabljak (Pokazatelji učinkovitosti vođenog čitanja).

D. Sabolović-Krajina

■ Hrvatsko bibliotekarsko društvo i Društvo bibliotekara Zagreb organizirali su 27. listopada 1995., u Mjesecu hrvatske knjige, okrugli stol na temu Suradnja školskih i narodnih knjižnica. Savjetovanje o temi koja je pobudila veliki interes održano je u Gimnaziji "Lucijan Vranjanin". O značenju teme i problema koji se zadnje vrijeme javljaju u odnosima ovih dviju vrsta knjižnica, nastalih razdvajanjem Ministarstva prosvjete, kulture i športa na dva ministarstva, govori i veliki broj sudionika iz cijele Hrvatske.

Rad se odvijao u okviru teme, ali s više pozvanih izlaganja. U uvodnom je izlaganju predsjednica Komisije za školske knjižnice Višnja Bošnjak, stručni suradnik u Matičnoj službi Knjižnica grada Zagreba, upozorila na društveno okruženje koje je bitan činilac da se nekoga dovede do knjige i naglasila potrebu poticanja suradnje narodnih i školskih knjižnica kao suvremenog koncepta obrazovanja.

Jadranka Lasić-Lazić, docent na Katedri za bibliotekarstvo, govorila je o oblicima suradnje djelatnika i institucija u kojima oni djeluju u sklopu modela ustroja školske knjižnice na mikro planu u školi u kojoj djeluje i na makro planu u funkciji djelatnosti odgoja i obrazovanja.

Tatjana Nebesny, viši bibliotekar, govorila je o ulozi informativne službe narodne knjižnice i pomoći informatora školskom knjižničaru.

Dinka Kovačević, školski knjižničar iz Slavenskog Broda, govorila je o školskoj knjižnici i dječjem odjelu narodne knjižnice i mogućnostima suradnje i načinu da se ta suradnja poboljša.

Silva Pavlinić, stručni suradnik za školske knjižnice, govorila je o mogućnostima suradnje dječjih odjela narodnih knjižnica i knjižnica osnovnih škola na primjeru suradnje u Osijeku.

Posebno interesantnu temu obradila je Višnja Šeta, školski knjižničar iz Rijeke, govoreći o starijim izdanjima svjetske i hrvatske književne baštine pohranjenim u školskim i narodnim knjižnicama, i mogućnostima da njihovom interpretacijom školski knjižničar razvija čitateljski ukus mladih.

Veronika Čelić-Tica, viši bibliotekar, posebno je ukazala na potrebu koordinacije rada školskih i narodnih knjižnica u kojoj središnje mjesto ima NSB kao matična knjižnica za sve vrste knjižnica.

Novi ustroj Ministarstva prosvjete i športa, pod čije okrilje i spadaju školske knjižnice, otvorio je i mogućnost novog pristupa cijeloj problematici, što se u diskusiji koja je nakon izlaganja uslijedila posebno i osjetilo.

J. Lasić-Lazić

■ Četvrti međunarodni BOB-CATSSS simpozij održan je u Nacionalnoj knjižnici u Budimpešti od 29. do 31. siječnja 1996. BOB-CATSSS je organizacija koja okuplja knjižničarske škole iz Amsterdama, Barcelone, Budimpešte, Harkova, Kopenhagena, Moskve, Osla, Sheffielda, Sofije, Stuttgarta, Szombathelyja, Talinna i Tamperea. Koordinator simpozija je Fakultet ekonomije i informacija iz Amsterdama, a tema je 'Kvaliteta informacijskih službi'.

■ IATUL (Međunarodna udruga tehničkih sveučilišnih knjižnica) održat će svoju godišnju konferenciju u Irvineu, na Sveučilištu Kalifornija, od 24. do 28. lipnja 1996. Tema je skupštine: *Mreže, umrežavanje i digitalne knjižnice*. Očekuje se da sudionici podnesu referate na sljedeće teme: umrežene tehnologije, društvene mreže i stručna odgovornost, strategija i organizacijski izgledi, razvitak i iskustva s digitalnim knjižnicama, interaktivno učenje i viševrsta građa, knjižnice i akademske veze, knjižnične mreže, znanstveno priopćavanje i komercijalno tržište, Internet, obrazovanje na daljinu i nove priopćajne mreže. Kotizacija iznosi 500\$.

■ Uoči Kongresa FIDA, koji se 1996. godine održava u Grazu, Odbor za obrazovanje i izobrazbu FIDA organizira seminar pod nazivom *Rad i učenje u elektroničkom umreženom okolišu*. Seminar će raditi od 20. do 21. listopada 1996, a radni je jezik engleski. Pozivaju se autori da prijave referate o nastavi, izradi nastavnih priručnika i popratne građe, održavanju videokonferencija za potrebe nastave, uporabi elektroničke pošte i diskusijskih skupina na mreži u nastavi, autorskom pravu nad elektroničkim obavijestima, gospodarskim i upravljačkim aspektima rada u umreženom okolišu, planiranju karijere i obrazovanju za upravljanje promjenama. Prijavu za sudjelovanje odnosno sažetak rada (1-2 kartice) treba

poslati, najkasnije do 15. svibnja 1996., na adresu FID/ET Clearinghouse, c/o Royal School of Librarianship, Birketinget 6, DK-Copenhagen 2300 S, Denmark.

■ U novootvorenom institutu u Leipzigu, Haus des Buches, čiji je cilj promicanje knjige i čitanja, održat će se od 29. do 30. ožujka 1996. godine međunarodna konferencija posvećena izboru strategija za očuvanje intelektualnoga naslijeđa. Konferenciju organiziraju Europska komisija za zaštitu i pristup i Njemačka knjižnica. Kotizacija iznosi 130 DM, što uključuje i besplatnu ulaznicu za posjet leipziškom sajmu knjiga te organiziran posjet Njemačkoj knjižnici i Centru za zaštitu knjiga.

■ Europska komisija za zaštitu i pristup (ECPA) formalno je ustanovljena 1994. godine kao neprofitna zaklada, čiji je cilj poticanje, razvijanje i podupiranje suradnje među knjižnicama, arhivima i srodnim ustanovama u Europi, s ciljem osiguranja zaštite objavljenih i dokumentarnih zapisa u različitim oblicima i poboljšanje pristupa kulturnom i duhovnom na-

slijeđu. Glavni je ured Komisije smješten u Kraljevskoj nizozemskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Amsterdamu.

■ Europska komisija i Regionalni program za knjižnice Instituta Otvoreno društvo organiziraju u Budimpešti Međunarodnu konferenciju o informatizaciji knjižnica u Srednjoj i Istočnoj Europi. Konferencija će se održati u prostorijama Središnjeg europskog sveučilišta od 11. do 13. travnja 1996. Očekuje se dolazak oko 200 knjižničara iz zemalja Srednje i Istočne Europe, koji će razmijeniti iskustva o suradnji u informatizaciji, bibliografskim normama i retrospektivnoj konverziji. Dan uoči početka skupa, 10. travnja, održat će se tri radionice posvećene odabiru cjelovitoga knjižničkog programa, izvješću o Projektu informatizacije Europske unije i oblikovanju molbe za sudjelovanje u projektu te najnovijim dostignućima na području dostave dokumenata. Zainteresirani za sudjelovanje mogu se obratiti izravno voditeljici Regionalnog programa za knjižnice u Budimpešti na adresu:

Ms. Melissa Hagemann, Program Coordinator, Regional Library Program, Open Society In-

stitute, Oktober 6 utca, 12, 1051 Budapest, Hungary. Faks: +36-1-327-3101. Radni jezik skupa jest engleski.

■ Druga međunarodna konferencija o koncepcijama u knjižničarstvu i obavjesnim znanostima (CoLIS) održat će se od 13. do 16. listopada u Kopenhagenu, u prostorijama Kraljevske bibliotekarske škole. Zamišljena je kao nastavak konferencije održane u Tampereu u Finskoj 1991. godine. CoLIS je forum stručnjaka koji žele razmjenjivati ideje o knjižničarstvu i obavjesnoj znanosti. Glavni će izlagač na skupu biti C. J. van Rijsbergen, s Odjela za računalne znanosti Sveučilišta u Glasgowu. Organizatori očekuju i druge priloge o teoriji obavijesti, organizaciji i prijenosu znanja, umrežavanju i građi, ponašanju porabnika pri pretraživanju, poslovanju s obavijestima, istraživanjima korisnika, bibliometrijskim istraživanjima itd. Obavijest o sudjelovanju na konferenciji treba poslati organizatorima do 1. travnja 1996. na adresu: Royal School of Librarianship, att. Lone Laurberg, Birketinget 6, DK 2300 Copenhagen S, Denmark

NOVI NASLOVI

Andelko Badurina. Iluminirani rukopisi u Hrvatskoj. Zagreb : Kršćanska sadašnjost : Institut za povijest umjetnosti, 1995. 119 str. : ilustr. ; 35 cm. (Monumenta artis Croatiae)

ISBN 953-151-025-3
259,00 kn

Godišnjak Gradske knjižnice i čitaonice "Metel Ožegović" Varaždin / [glavni i odgovorni urednik Marijan Kraš], God. 1(1995) - . Varaždin : Gradska knjižnica i čitaonica "Metel Ožegović", 1995 - . 24 cm.

ISSN 1330-7703
ISBN 953-96555-0-1

Aleksandra Horvat. Knjižnični katalog i autorstvo. Rijeka : Naklada Benja, 1995. 158 str. : graf. prikazi ; 24 cm

ISBN 953-6003-13-9
70,00 kn

ISBD(A) : Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) / [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Tinka Katić]. 1. hrvatsko izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995. XII, 110 str. ; 25 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva. Novi niz ; knj. 1)

ISBN 953-6001-02-0 (HBD)
ISBN 953-6000-61-X (NSB)

Kalendar godišnjica : 1996. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 1995. 43 str. ; 20 cm.

ISBN 953-6499-00-2

Filip Potrebica. Povijest knjižnica Požeške kotline. 2. dopunjeno i prošireno izd. Jastrebarsko : Naklada Slap, 1995. 215 str. ; 24 cm. (Biblioteka Posegana ; knj. 3)

ISBN 953-191-055-3

Dora Sečić. Informacijska služba u knjižnici. Rijeka : Naklada Benja, 1995. 127 str. ; 24 cm (Priručnici iz knjižničarstva ; knj. 2)

ISBN 953-6003-21-X
70,00 kn

Ivanka Stričević i Dubravka Maleš. Tko? Zašto? Gdje? Kako? Što? u dječjoj knjižnici. Zagreb : Knjižnica Medveščak : UNICEF, Fond Ujedinjenih naroda za pomoć djeci, 1995. 36 str. ; 21 cm

HIDRA - HRVATSKA INFORMACIJSKO-DOKUMENTACIJSKA REFERALNA AGENCIJA

OSNOVNE ZADAĆE

HIDRA promiče i unapređuje korištenje službene dokumentacije Republike Hrvatske.

HIDRA omogućuje korištenje službene dokumentacije stranih zemalja i međunarodnih institucija.

HIDRA omogućuje korištenje i drugih vrsta informacija, podataka i dokumentacije koji mogu biti korisni državnim tijelima i institucijama Republike Hrvatske.

HIDRA surađuje sa srodnim institucijama u zemlji i inozemstvu s ciljem nabave, distribucije i razmjene službene dokumentacije.

HIDRA je priključena na Hrvatsku akademsku računalnu mrežu **CARNet**, a time i na Internet te uporabom različitih mrežnih servisa i usluga ima neograničene mogućnosti korištenja informacijskih resursa širom svijeta.

HIDRA prikupljenu građu obrađuje u skladu s najnovijim informatičkim dostignućima te je u formi klasičnih zbirki, kataloga i baza podataka daje na korištenje državnim tijelima i institucijama Republike Hrvatske kao i svim zainteresiranim korisnicima u zemlji i inozemstvu.

ODJELI

1. ODJEL SLUŽBENE DOKUMENTACIJE REPUBLIKE HRVATSKE
2. ODJEL SLUŽBENE DOKUMENTACIJE STRANIH ZEMALJA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA
3. ODJEL STATISTIKE
4. ODJEL OPĆIH PUBLIKACIJA
5. ODJEL MEDIJA I DOKUMENTACIJE O POLITIČKIM STRANKAMA
6. ODJEL ADRESARA I BIOGRAFIJA

GLAVNE ZBIRKE

ZBIRKA SLUŽBENE DOKUMENTACIJE REPUBLIKE HRVATSKE

ZBIRKA SLUŽBENE DOKUMENTACIJE STRANIH ZEMALJA

ZBIRKA SLUŽBENE DOKUMENTACIJE MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA

ZBIRKA STATISTIČKIH PUBLIKACIJA I BAZA PODATAKA REPUBLIKE HRVATSKE I STRANIH ZEMALJA

ZBIRKA OPĆIH PUBLIKACIJA O REPUBLICI HRVATSKOJ

ZBIRKA OPĆIH PUBLIKACIJA O STRANIM ZEMLJAMA

ZBIRKA DOKUMENTACIJE O POLITIČKIM STRANKAMA REPUBLIKE HRVATSKE

ZBIRKA ADRESARA DRŽAVNIH INSTITUCIJA

ZBIRKA BIOGRAFIJA

HIDRA je agencija otvorenog tipa - dokumentacija u zbirkama dostupna je svima zainteresiranima pod jednakim uvjetima i može se koristiti radnim danom od 9 do 16 sati.

Adresa: HIDRA

p.p. 327

Trg maršala Tita 3

10000 ZAGREB

Telefoni: centrala 01-4558-255

tajnica 01-427-885

ravnatelj 01-427-866

Telefaks: 01-420-629; 422-965

Elektronička pošta: ured@hidra.hr

U izdanju "Tiskare Gospić" d.d. 53000 Gospić, Bilajska ulica 3, tel./faks (053) 572-649 upravo je izašlo ovogodišnje izdanje Ličkog kalendara.

Na preko 400 stranica formata A5, osim kalendara objavljen je niz tekstova. Mađu inima objavljuju se Ulomci o Starčeviću povodom njegove 100. obljetnice smrti iz pera Dubravka Jelčića. Dr. Jure Radić piše o kamenim mostovima u Lici u XIX. stoljeću, Pero Budak piše o Mili Budaku, a o Peri Budaku piše Dragutin Rosandić. Branko Jalžić predstavlja Lukinu jamu na Velebitu.

Objavljene su i kratke priče Josipa Barkovića, Karla Mirta, Nele Eržišnik, Borisa Palčića Časkina, Milana Krmpotića, Vladimira Jurčenka, Grga Rupčića ... i pjesme Marijane Rukavina Jerkić, Katarine Zrinke Matijević, Jure Karakaša i drugih.

Cijena knjizi je 100 kuna.

56625

**NAKLADA
BENJA**

Frane Paro:

GLAGOLJSKA POČETNICA

(knjiga i disketa)

1995; stranica: 56, format 14,5 x 21,5 cm; tvrdi uvez,
ISBN 953-6003-12-0

cijena 80 kn

Nikola Dešić:

RAJ DUŠE

(molitvenik Katarine Frankopan)

pretisak; 1995; stranica 538; format 8x14 cm;
ISBN 953-6003-14-7

cijena 360 kn

Katica Tadić:

RAD U KNJIŽNICI

(Priručnici iz knjižničarstva, Knjiga 1)

1994; stranica: 208; format 17 x 24 cm;
ISBN 953-6003-05-8

cijena 93 kn

Dora Sečić:

**INFORMACIJSKA SLUŽBA
U KNJIŽNICI**

(Priručnici iz knjižničarstva, Knjiga 2)

1995; stranica 148; format 17x24
ISBN 953-6003-21-X

cijena 70 kn

Aleksandra Horvat:

**KNJIŽNIČNI KATALOG
I AUTORSTVO**

1995; stranica: 162, format 17 x 24 cm;
ISBN 953-6003-13-9

cijena 70 kn

Dubravko Škiljan:

POGLED U LINGVISTIKU

četvrto izmijenjeno izdanje, 1994;

stranica: 212;

format 17 x 24 cm;

ISBN 953-6003-07-4

cijena 100 kn

Tena Martinić:

**POSTMODERNA SVAKIDAŠNJICA
KOMUNIKACIJA**

(eseji)

1994; stranica: 122; format 16 x 23 cm;

ISBN 953-6003-00-7

cijena 60 kn

Velid Đekić:

FLAGUSOVA RUKAVICA

"Originalnost prepisivanja" u prozi Dubravke Ugrešić

1995; stranica: 144; format 13,5 x 20 cm,

ISBN 953-6003-07-1

cijena 65 kn

Jovan Uzelac:

**KIBERNETIZACIJA
POSLOVNOG SUSTAVA**

1994; stranica: 222; format 17 x 24 cm;

ISBN 953-6003-01-5

cijena 98 kn

Petar Trinajstić:

PRESJAJNI GRAD KRČANA

Zlatni otok Krk

fotomonografija

1995; stranica: 168; format 23,5 x 33,5 cm;

ISBN 953-6003-16-3

cijena 250 kn

Viktor Hreljanović:

IZ KASTVA I KASTAVŠTINE

1994; stranica: 120; format 20 x 20 cm;

ISBN 953-6003-06-6

cijena 60 kn

Jure Suzanić:

KOSTRENA POD JEDRIMA

1995; stranica: 148; format 21x27 cm;

ISBN 953-6003-15-5

cijena 150 kn

Bare Poparić:

DOŽIVLJAJI HRVATSKIH POMORACA

pretisak, 1994; stranica: 104;

format 14 x 20 cm;

ISBN 953-6003-09-0

cijena 100 kn

Gradimir Radivojević:

HRVATI NA OCEANIMA SMRTI

1994; stranica: 271; format: 16 x 24 cm;

ISBN 953-6003-10-4

cijena 182 kn

Gradimir Radivojević:

SLIJEPI PUTNICI

1995; stranica: 240; format: 16 x 24 cm;

ISBN 953-6003-18-X

cijena 110 kn

Ive Jurković:

MORE NA PAJOLU

1995; stranica: 127; format 14 x 20 cm;

ISBN 953-6003-23-6

cijena 70 kn

Darko Gašparović:

MILUTIN BARAČ

- Život za Rafineriju

Biblioteka "Tragom grada", 1994;

stranica: 60; format 19 x 22 cm;

ISBN 953-6003-02-3

cijena 60 kn

Boris Vižintin:

JOSIP MORETTI ZAJC

- Nanovo otkriven pejzažist Primorja

Biblioteka "Tragom grada", 1994;

stranica: 60; format 19 x 22 cm;

ISBN 953-6003-03-1

cijena 70 kn

Berto Lučić:

JEDANAJST KUMEDIJ

1995; stranica: 292; format 13,5 x 20 cm;

ISBN 953-6003-20-1

cijena 80 kn

Velid Đekić, Ivan Mišković:

TRSATSKI ZMAJ

slikovnica, Biblioteka "Riječka slikovnica", 1994; stranica: 14;

format: 22,5 x 24 cm;

ISBN 953-6003-11-2

cijena 45 kn

Narudžbe slati na adresu:

NAKLADA BENJA

51000 RIJEKA

Slavka Krautzeka 12

Tel.: (051) 218-344

Faks: (051) 218-407